

Yil: 15 Sayı: 55 Fiyatı: 15 TL TEMMUZ - AĞUSTOS - EYLÜL - EKİM - KASIM - ARALIK'09 ISSN 1303 - 4146
Year 15 Number: 55 Price: 15 TL JULY - AUGUST - SEPTEMBER - OCTOBER - NOVEMBER - DECEMBER'09

MOTİF

Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı Dergisi

Motif Folk Dances Training Society Magazine

55

YIL: 15 SAYI: 55 ISSN 1303 - 4146

Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı
Adına İmtiyaz Sahibi
M. Zeki BAYKAL

Genel Yayın Yönetmeni ve
Yazı İşleri Müdürü
Ekber YEŞİLYURT

Danışma Kurulu
(Dizinler alfabetik sıraya göre.)
Prof. Fikret DEĞERLİ
Ahmet Turan DEMİRBAĞ
Prof. Dr. M. Zeki KUŞOĞLU
M. Emin MANCI
Prof. Dr. Can Etili ÖKTEN
Sabahattin TÜRKOĞLU
Ekber YEŞİLYURT

Hakem Kurulu
Prof. Dr. Erman ARTUN
Prof. Dr. Ali Rıza BALAMAN
Prof. Dr. Ali Haydar BAYAT
Prof. Dr. Hamiye ÇOLAKOĞLU
Prof. Dr. Fikret DEĞERLİ
Prof. Dr. İ. Hüseyin FİLİZ
Prof. Dr. Suat GEZGİN
Prof. Dr. Nevzat GÖZAYDIN
Prof. Dr. Zeki KUŞOĞLU
Prof. Dr. Taciser ONUK
Prof. Dr. Can Etili ÖKTEN
Prof. Dr. İsmail ÖZTÜRK
Prof. Dr. Saim SAKAĞLU
Prof. Dr. Fikret TÜRKMEN
Prof. Dr. Metin EKİCİ
Yrd. Doç. Dr. Ahmet TERZİOĞLU

Editör
M. Zeki BAYKAL

Halkla İlişkiler ve Reklam Müdürü
Sacide GÜNGÖR

Redaktör
Yrd. Doç. Dr. Işıl ALTUN

Hukuk Müşaviri
Av. Dr. Ali ÜREY

Yönetim Yeri
Motif Halk Oyunları
Eğitim ve Öğretim Vakfı
Fevzipaşa Cad. No: 361
Edirnekapı / İstanbul
Tel: 0212 531 61 68
524 23 69 - 531 87 90
Fax: 0212 635 52 43
e-mail: motif@motifhalkoyunlari.com
www.motifhalkoyunlari.com

Yayına Hazırlık
PEGAMEDYAGRUP
0216 483 35 15
info@pendikgazetesi.com
Grafik Tasarım
Cem evren Minaz
Baskı Cilt
İhlas Matbaa

Dergimizde yayınlanan yazıların tüm sorumluluğu yazarlarına, yayınlanan ilanların tüm sorumluluğu ilan sahiplerine aittir. Kaynak Gösterilmeden alıntı yapılamaz. Motif Dergisi süreli bir yayındır. Üç ayda bir yayınlanır. Gönderilen yazıların yayımlanıp yayımlanmayacağı yayın kurulunun kararıdır. Gönderilen yazılar iade edilmez. Fiyatı: 15 TL

İçindekiler

Türk İnsanınin Görevi...

Kültür, bir halkın ya da toplumun maddi ve manevi alanlarda oluşturduğu ürünlerin tümü olarak tanımlanmaktadır. Bu ürünlerin içinde günlük yaşamdaki temel ihtiyaçların elde edilmesinde kullanılan her türlü araç gereç, uygulanan teknikler, fikirler, inançlar, geleneksel, dinsel, toplumsal düzen, düşünce, tutum ve davranışlar yer alır. Küreselleşmenin, tanımı yapılan kültür kavramı üzerinde ciddi bir etkisi olduğu yadsınmaz. Ulusal sınırların silikleşmeye başlaması ile ekonomik ve sosyal hayat, ulusallıktan dünyasallığa ulaşmıştır.

Yerleşik düzene geçişten itibaren insanlık tarihinin her döneminde kültür kavramı karşımıza çıkar. Büyük insan topluluklarının dünya üzerindeki güçleri, ister istemez kültürel etkileşimlere yol açmıştır. Yakın bir geçmişte ise kültürel göç neredeyse sona ermiş ve dünya üzerindeki her toplumun kendisine ait olduğunu öne sürdüğü bir kültürü var olmuştur. Ne var ki, önceleri sadece ulusal sınırlar dâhilinde görülen göç kavramı, küreselleşme kavramını doğuran teknolojik gelişmeler, siyasi ve ekonomik bir takım olayların etkisiyle uluslar arası bir boyut kazanmıştır.

Küreselleşmenin ne denli hızlı yol kat ettiği, ekonomik ve sosyal açıdan rakamlarla ölçülebilir. Ancak asıl soru şu olmalıdır; küreselleşme kültürel açıdan nasıl bir etki yaratmaktadır ve uluslar kendi kültürlerini küreselleşmeye karşı nasıl korumalıdır? Bir başka açıdan bakıldığında şu soru karşımıza çıkar; ulusal kültürler küreselleşmeye karşı korunmaya muhtaç mıdır, özü gereği statik değil de dinamik bir yapıya sahip olan halk kültürü, küreselleşme karşısında ne kadar dayanabilir?

Küreselleşme dendiğine akla ilk gelen dünyanın tek tip bir yapıya bürünmesi ve geleneksel yapının bozulması olacaktır. İnsanların giyim kuşamlarından dinlenen müzik tarzına, yiyecek içeceklerden eğlence anlayışına ve hatta yas tutmaya kadar birçok değer, küreselleşme ile birlikte tekel bir hal alacağı beklenir. Hâlbuki Türk halk kültüründeki bu değerler, dünyada eş benzeri olmayan bir yapıya sahiptir. Ülkemizdeki yedi bölgenin her birinde farklı bir giyim kuşam şekli vardır, hatta bazen bölgeler içinde yan yana duran iki yörenin bile giyim kuşam tarzı farklılık

gösterebilmektedir. Müzik kültürü de son derece renklidir. Bölgeden bölgeye, yöreden yöreye değişen bir müzik anlayışı vardır. Ayrıca kültürümüz yas tutma ve ağıt yakma geleneğine sahip ender kültürlerden biridir.

Bu denli çeşitli bir kültüre sahip çıkmak elbette ki her Türk insanın görevi ve sorumluluğudur. Küreselleşmenin yadsınmaz varlığı ve doğurduğu sonuçlar göz önüne alındığında bu sorumluluğun ne kadar anlamlı olduğu daha iyi anlaşılır. Küreselleşmenin tanımında yatan "teklik" kavramını, "birlik" olarak düşünerek hareket etmek, kültürel küreselleşmenin en az zararlı atlatılmasına yardımcı olacaktır.

Motif, Türk kültürünü bilinen her alanda koruma, yaşatma ve gelecek kuşaklara aktarma çabasıdır. Bu güne kadar gerçekleştirdiği her faaliyetinde, Türk kültürünü özünden bir şey kaybetmeden koruma, yaşatma ve geleceğe aktarma misyonu ile hareket etmiştir. Bu bağlamda Türk kültürünü küreselleşmenin olumsuz etkilerinden korumayı da misyon edinmiş olmaktadır. Alanında uzman akademisyenleri bir araya getirerek düzenlediği her sempozyumda halk kültürünün farklı bir alanını incelemeye açmış, kültüre yüzeysel değil derinlemesine bakmıştır. Motif Dergisi ve Motif Akademi Dergisi de yine aynı amaçla hayata geçirilen projelerdir. Dergilerin içinde yer alan her bir yazı bir kültürel değeri işlemiş, yazıyı destekleyen her bir resim o değerın kanıtı olmuştur. Basılı eserlerin daha uzun ömürlü olduğu gerçeğini düşündüğümüzde, halk kültürünü koruma, yaşatma ve geleceğe aktarma hedefimize adım adım ulaşmaya başladığımızın göstergesidir.

Küreselleşmenin özellikle kültürel deformasyona neden olacağı kaçınılmaz bir sonuçtur. Ancak yeni dünya düzenini, sadece yaratacağı olumsuz sonuçları düşünerek bertaraf etmek doğru olmayacaktır. En basit örneği ile; gerçekleştirdiğimiz her sempozyum duyurusu internet kanalıyla yapılmış, yayınladığımız her dergi, daha geniş kitlelere ulaşması amacıyla internet yoluyla okuyucularıyla buluşmuştur. Geleneği korumak için geleceğin teknolojisinden faydalanmak, geleneğin tamamen kopmak yerine, yeni küresel oluşumla uyum içinde olacak ve bu düzenin içinde yerini koruyacak yepyeni bir yapıya ulaşmak gereklidir. Ancak bu şekilde toplumlar, hem kendi geleneksel yapılarını koruyabilir, hem de yeni düzende kendilerine bir yer edinebilirler. Geleneği ve geleceği birbirinden ayrı düşünmek zor ve sakıncalı bir durumdur.

Değerli okurlar, Motif Vakfı dününü unutmadan bugünü yaşayabilen ve geleceğe umutla bakabilen insanların yürek birlikteliği ile Türk Halk Kültürüne hizmette ilklere imza atmaya devam etmektedir. Hizmete yürekten inanmış Motif Ailesi gerek yurt içinden ve gerekse yurt dışından sayısı milyonları aşan gönüllüleri ile halk kültürüne hizmet yolculuğunda dün, bugün ve yarında var olmuş ve var olmaya devam edecektir. Siz değerli okurlarımıza da Motif Vakfı'nın yapmakta olduğu çalışmalara vermiş olduğunuz desteklerden dolayı teşekkür ediyor, 2010 yılının ülkemize ve insanlığa barış, huzur, mutluluk ve sağlık getirmesi dileğiyle saygılarımı sunuyorum.

M. Zeki BAYKAL

The duty of Turkish Citizen..

Culture is described as the entire outcome which has been created by public, society in physical and moral areas. These outcomes includes every single material which is used in obtaining the very basic needs of everyday activities of human like implementation of techniques, opinions, beliefs, traditions, religious, social orders, thoughts and manners with behaviours. Globalisation has serious effects on the committed definition of culture. By having fewer boundaries between countries the economic and social life's are moved out from national to globularness.

The term of culture could be seen in every period of the human history after humans have been orderly settled. Migration of huge people colonies on the world, obviously lead to interaction on cultures. However, recently cultural migration is almost finished and almost every single society on the world supporting that they have their own cultures. But, migration previously was seen in national boundaries, attained new dimensions by the effect of the technological developments, some political and economical events which leads to arise of the term globalisation lead migration to be international.

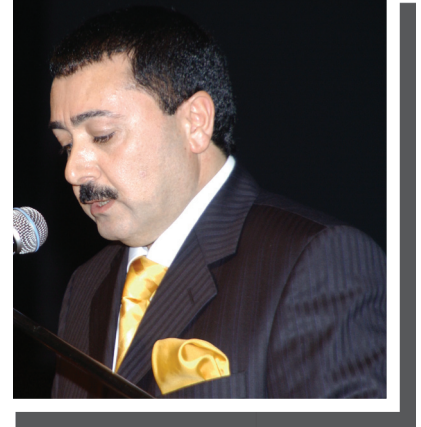
The way globalisation has been passed can be measured from the economic and social numbers. However, the real question should be this; how can globalisation effect cultures and how can nations can protect their cultures against globalisation? Another question may rise if we look from another view; should national cultures in need of protect theirselves against the globalisation, as the essence of the popular culture has dynamic structures rather than static so how long can it defend itself towards the globalisation?

The term globalisation will remind firstly the world become one typed and the change of the traditional

methods. Everything is expected to change including the way of people wearing, the type of music they listen, foods and beverages, entertainment and even the way of mourning will be monopolised by globalisation. Whereas, all this values are unique in Turkish Popular Culture it cannot be seen in anywhere else in the world. Seven different regents have its own way of wearing and even in regents the way of wearing may vary. Culture of music is also very colourful. It may vary from regent to regent, from zone to zone and our culture has mourning and requiem which are hardly seen in any culture in the world.

Responsibility of every single Turkish citizen is to protect their culture which hugely diverse in that terms. The effects of globalisation cannot be missing out and if all these effects take into account the importance of the responsibility will be clearly understood. The word 'uniqueness' in the definition of the globalisation should be viewed as 'unity' and act accordingly, might lessen effects of the globalisation.

The attempt of Motif is to protect all known Turkish Cultures in every area, keep alive, and try to transfer it to next generations. Motif acted through that mission in every activity. In that sense, protecting Turkish Culture against damaging effects of the globalisation is also the mission of our Foundation. Every symposium which had been organized by Motif is aimed to open different areas of popular culture in every symposium and look deeply not from surface together with people who are expert academicians' in their areas. Motif bulletin and Motif Academy Journal is also has the same mission and bring into life by the same purposes. Articles in journals are committing one cultural dignity and pictures which are supporting the writings are the evidence for the cultural value. If we think the reality of pressed literature has longer life, we are reaching step by step our mission of protecting, keeping alive, and transferring our popular culture to next generations.

It's been a known result that globalisation will bring cultural distortion with itself. However, to dispose the new world system by only negative effects will not be correct. With a basic example, every symposium we implemented announced through internet, and also magazines are on internet to meet with mass audience. To protect the traditions, we need to make the most use of the future technology, rather than to be completely splitted from traditions we need to build structure which can protect itself in this formation and also can create a harmony with the new global formation. Accordingly, communities may protect their traditional structures and also find a place for their selves in the new formation. It's incredibly hard and undesirable to think the tradition and future separately.

Dear readers, Motif Foundation is giving initial services to the Turkish Popular Culture with people who can live today without forgetting the past and can look with a hope to the future. Motif family is continuing to its service trip to the popular culture yesterday, today and will be tomorrow with its volunteers from domestic and from overseas with number exceeding millions. We are kindly thank our precious readers for their support to the Motif Foundation's practices and hoping that the year 2010 will bring peace, presence, happiness and health to our country and to all humanity.

M. Zeki BAYKAL

ÜLKEMİZDE FOLKLORİK BEBEK SANATININ TURİSTİK AÇIDAN ÖNEMİ

THE IMPORTANCE OF FOLKLORIC DOLLS IN OUR COUNTRY'S TOURISM

Lale ÖZDER*, Dilek TAŞDEMİR**

ÖZET

Folklorik bebekler çeşitli malzemelerle, insan vücut ölçülerine uygun olarak elle şekil verilerek yapılmaktadır. Şehirlerin ve ülkelerin geçmişten günümüze kadar olan yaşam şekillerinin, gelenek- göreneklerinin ve giysi kültürlerinin tanıtımında etkili yeri olan folklorik bebeklerin çok zengin tarihsel bir geçmişi vardır.

Turizme ve ülke ekonomimize katkısı olması için yöresel kültürü sembolize edebilen folklorik bebek yapımının üretime teşvik edilerek desteklenmesi gerekmektedir. Bu konuda tanıtım, üretim ve pazarlama olanakları geliştirilerek ekonomideki ve turizmdeki yeri geliştirilmelidir. Yurt içi ve yurt dışında folklorik bebek konusuyla ilgili çeşitli sergiler ve yarışmalar düzenlenmektedir. Çeşitli yörelerin sembolü olan folklorik bebeklerin, tanıtım olanaklarının geliştirilmesinde, yapılan bu sergi ve yarışmaların önemli katkıları bulunmaktadır.

Bu çalışmada, folklorik bebeğin önemi, kısaca tarihsel gelişimi, turizme ve ekonomiye etkisi, bebek müzeleri, açılan sergilerin ve yarışmaların bu sanat dalının gelişimine olan katkıları üzerinde durulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Yapma bebek, folklor, el sanatları

ABSTRACT

Folkloric dolls have been made by various materials ,fittingly humanbody size ,hand moldingly.They have a deep rooted and rich past that goes long away back.Folkloric dolls have an important role on traditions',culture of clothes and modes of livings' presentation.

They can symbolise our regional culture and Their production should be supported in order to contribute our country's tourism and economics.So the role of dolls in economics and tourism should be developed by increasing the oppurtinity of presentation,production and marketing.In domestic and abroad ,there have been some contests and exbitions.There is important contribution of Folkloric dolls' advertisement oppurtunity that is the symbol of various areas This study emphasis the importance of folkloric dolls,theirs short historical development and effect on economics and tourism,dolls museums,contribution of contests and array on these dolls Keywords: Handcraft doll, folklore, handcraft

GİRİŞ

Folklorik bebek sanatı ile belli bir yörenin insanların gelenek -göreneklerini, giysi kültürlerini, yaşam biçimlerini kısacası folklorunu gelecek kuşaklara tanıtmak ve yaşatmak mümkündür.

Folklorik yapma bebek; vücudu belli ölçülerde hazırlanmış tel, iskelet ve dondurulmuş vücut parçalarından oluşan, yüz, el, ayak bölümleri insan ölçülerine uygun olarak kitle yardımı ile pamukla çalışılan, mahalli giysilerle giydirilen bir bebek türüdür (Bilgin, 1997).

El sanatları konuları arasında bulunan Folklorik Bebeğin el sanatlarındaki tarifi şöyledir: hammadde ve artık parçaların yörenin giyim şekline göre ana hatlara ve genel görünüşe sadık kalınarak hazırlanması, sağlamlık, kalite ve güzelliği ile koleksiyonculara hitabeden teknikle yapılmış bebekler üzerine, folkloru yansıttığı bir şekilde yerleştirilmesi şeklinde tanımlanmaktadır. El sanatlarından biri olan yapma bebek dünyada koleksiyonu pul koleksiyonundan hemen sonra gelen, yaygın ve vazgeçilmez bir sanat koludur. Aynı zamanda memleketlerin folklorik kültürünü tanıtan uluslar arası kültür yakınlaşmalarını sağlayan konu olmakla önem kazanmaktadır (Bilgin, 1997).

Ülkemizde birçok halk sanatçısı folklorik bebek yapmaktadırlar. Çeşitli turistik yörelerimizde bu sanatla geçimini sağlayan insanlarımız vardır.

Yurdumuzun çeşitli yörelerinde farklı isimler altında değişik malzemelerle üretilen Anadolu insanının giyim tarzını ve yaşam biçimini canlandıran folklorik bebekler aslına sadık kalınarak yapılarak o yörenin özelliklerini yansıtmaktadır. Pamuk, tahta, kumaş vs. kullanarak ve tamamen elle şekil verilerek çalışılan bebeklerin bir sanat dalı olarak, ülkeler arasında başlayan turizm hareketleriyle büyük önem kazandığı görülmektedir.

Genel olarak turizmde bir yöreyi simgeleme konusunu rahatlıkla üstlenebilen folklorik yapma bebekçilik, yaşamakta olduğu toplumun düşünce, duygu, örf ve adetlerini konusu içine katarak bir başka fonksiyonu yerine getirebilen, yansıtabilen, devam ettirebilme özelliğine sahip el sanatıdır. Türkiye'nin değişik yörelerinden kendine özgü, naif, tabii ihtiyaçlarla yapılan bebeklerin, milli ve bölgesel kimlik ve karakterini koruyacak biçimde yol almasını sağlamamız gerekmektedir (İlbeyi, 2000).

Ülkemizde Folklorik Bebek Sanatı

Ülkemizin çok zengin tarihsel ve kültürel birikimi vardır. Ancak zamanla geleneksel kültürümüz önemini ve etkisini kaybetmektedir.

Türkiye geleneksel el sanatları yönünden gerçekten bir cennettir. Her yöre kendine mahsus folklorla sahiptir. Bu gelenek- görenek içinde kendine özel kıyafetleri, süslemeleri, kız bebeklerini büyütürken anaların yaptığı geleneksel yapma bebekler vardır (Bilgin (b), 1997).

Kültürümüzün en önemli unsurlarından biri olan el sanatları, bir toplumun, yaşam biçiminin, yeteneklerinin ve yaratıcılığının göstergesi olup, geçmişten geleceğe oluşturulan köprüde, kuşaktan kuşağa aktarılan çok önemli değerler-

dir (Atanur, 1994). Çok zengin bir el sanatları potansiyeline sahip olan Türk milletinin kültür tarihi incelendiğinde, hammaddeleri değerlendirerek ihtiyaçlarını karşıladıkları ve Orta Asya'dan Anadolu'ya gelene kadar çeşitli kültürlerden de etkilenecek el sanatlarımızı oluşturdukları bilinmektedir (Özdemir, Yetim, 1997). El sanatlarımız içinde yer alan folklorik bebeğin tarihi çok eski dönemlere dayanmaktadır.

En eski bebekler mezarlıklarda bulunmuştur. M.Ö. 3000 yılına ait İndüs Nehri kenarında Mahenjo- Dora'da (Batı Pakistan) bulunan bebekler pişmiş çamurdan yapılmıştır. Günümüze kadar dayanarak gelenler genellikle kemik, tahta, taş, fildişinden ve bitki tohumundan yapılmış olanlardır. Muhtemelen bazıları, dayanıksız materyal kullanıldığı için, günümüze kadar gelmemiştir. Kısır ve Roma bebeklerinin (M. Ö. 300) içi papirüs kâğıtları ile doldurulurdu. M. S. 500 yılına gelene Mısırdaki yünden kroşe tekniği ile örülmüş renkli elbiseli, başı yünden yapılmış bebekler bulunmuştur. Bilinen en eski Yunan oyuncak bebeği çamurdan yapılmıştır. Genellikle dişi figürdür. Elleri ayakları hareket edebilir özelliktedir (Bilgin, 1997). Bilinen en eski bebeklerin çamur ve pişmiş topraktan yapılmış olduğu görülmektedir

Hitit, Frig, Bronzçağ ve Cilalıtaş devri tabakalarında bulunan ve dini törenlerde yer aldığı anlaşılan heykelciklerin bir kısmının oyuncak bebek olarak kullanıldığı, diğer bir kısmının ise ana tanrıça kültürü ile ilgili olduğu anlaşılmaktadır (Bilgin, 1997).

Türk halk kültüründe yapma bebeklerle ilgili zengin bir birikim vardır. Kökeni Şamanizm'e dayanan bu birikim içerisinde yağmur duaları, doğumla ilgili gelenekler, kuklalık sanatı, bostan korkulukları çevresinde yapma bebek kültürü görülmektedir (Toygar, 1984).

...Bir etnografik malumata göre Altaylılarda tös- töz, Yakutlarda tangara, Uranha'larda eren, Moğol- Buret'lerde ongon denilen putlar- fetişler vardır. Bunlar keçeden, paçavralardan, kayın ağacı kabuğundan yapılır. Bir kısmı çocukların oynadıkları bebeklere benzerler.... Ava veya önemli bir sefere çıkarken bu putlara saçları saçarlar ve ağızlarına yağ sürerlerdi (İnan; 2000). Ülkemizde yapma bebekler oyuncak, kukla ve diğer törensel işlevleriyle yaygın olarak yaşamaktadır. Kentsel yaşamda genel olarak "bebek" adıyla bilinse de Anadolu'nun birçok yerinde yapma bebeklere "gelin" denir. Bu tanıma Çanakkale, Afyon, Denizli, Konya, Akşehir, Niğde dolaylarında "Güççe" Erzurum, Gümüşhane ve civarında "Korçak" Manisa ve Akşehir'de "kurçak" olarak rastlanmaktadır. Anadolu'nun bazı yörelerinde bu bebeklere verilen "dodu", "gade" isimlerinin, Türklerin Orta Asya'da inanç sistemi olarak benimzedikleri Şamanizm' den kaynaklandığı açıkça görülmektedir (Anonim, 2007)

20. yüzyılın iletişim araçlarından olan resimli kitaplar, fotoğraf, televizyon vb. modanın yaygınlaşmasında büyük roller oynamıştır. Bu iletişim araçlarıyla moda, rüzgâr hızıyla yayılabilmektedir. Ancak, süratle değişen örf ve adetlere bağlı giyim ve kuşam yeni kuşaklara iletilmesi, resimlerle ve bebeklerle yapılmaktadır. Bu yüzden ananevi giyim- kuşamları aksettirmek yönünden bebek, toplumlar arasında süratle yayılabilen, az yer işgal eden ve nispeten ucuza mal edilen bir ortam oluşturabilmiştir. Bu sebeple tarihi ve özellikli giyim- kuşamlı yani "Folklorik Kıyafetli Yapma Bebek" sanat ve sanatçılar arasında kendine özgür bir ortam bulabilmiştir (Encyclopaedia Britannica, 1969, cilt.7, Bilgin, 1997).

Türkiye folklor konusunda en zengin memleketler arasındadır. Muhteşem bir kültür zenginliğinin mirasçıları olarak, bu hazinenin durduğu yerde eriyip gitmesine göz yummamalı, birer iş kolu haline çevirmeli, sosyo-ekonomik açıdan ve turizm paralelinde ele alınmalıdır. El sanatlarında birçok ülkede büyük aşamalar kat edip bir sanayi kolu haline gelen "Folklorik Yapma Bebek" konusu, memleketimizde teknik potansiyelin yüksek olmasına ve tarihçesi itibarıyla çok eskilere dayanmasına rağmen üretime dönük çalışmalar konusunda, henüz başlangıç aşamasındadır (Bilgin, 1997).

Folklorik Bebek Sanatının Turistik Ve Ekonomik Açından Önemi

İnsanoğlunun yaradılışında var olan görme ve öğrenme isteği, ekonomik, kültürel etkenlerle eski çağlardan bu yana bazı insanları seyahate zorlamıştır. Zamanla bütün dünya insanlarını etkileyen turizm olgusu bu gün çok büyük boyutlara ulaşmış ve endüstri haline dönüşmüştür. Bir ülkenin halk kültürüyle turizmi arasında olmazsa olmaz bir bağ vardır (Artun, 2001).

Turizm konusunda başarılı ve deneyimli ülkelerin özelliklerini taşıyan, yani ülkeye özgü orijinalitesi olan, elde yapılan hediyeelik eşya satarak döviz kazandırdıkları bir gerçektir. Sanayileşmiş ülkelerin hemen hepsinde elde yapılmış ürünlerin yüksek değeri olduğu bilinmektedir. İsviçre'de saat üretimi, Polonya'da folklorik yapma bebek sanatı, Fransa'da ve İsrail'de dekoratif çiçekçilik, Çin'de yapılan el işlemeşi örtüler ülke turizminden en iyi yeri kapmışlardır.

Ülkemizin dış ticareti ve ödemeler dengesi süratli şekilde açık vermekte, bu nedenle döviz yetersizliği kronik bir problem olarak devam etmektedir.

Konu olarak her yere gidebilen, her yerde satılabilen, insanların süslenme, hediye verme

ve hatıra derleme gibi ihtiyaçlarını da karşılayan bir uğraş olarak el sanatları ürünleri, Türk turizminin gelişmesine büyük katkı sağlamaktadır. Bugün dış ülkelerde geniş ölçüde kabul gören ve aranılır hale gelen el sanatları ürünleri yurdumuz için iyi bir döviz kaynağı durumunda olmalıdır (Özdemir, Yetim, 1997).

Folklorik yapma bebekçilik kadınlara evlerinde üretim yapabilme olanağını sağlamakta, boşa giden işgücünü değerlendirmektedir. Folklorik yapma bebek sanatının gelişmesi Anadolu'nun her yöresinde birbirinden güzel ve değerli folklorik giysilerin yok olmasını engelleyecek, karakteristik özelliklerinin korunmasına katkıda bulunacaktır. Bu anlamda ticari ve turistik yönden önem taşırlar (Alpaslan, 2003).

Dünya ülkelerinin pek çoğunda olduğu gibi Türkiye' de geleneksel giysili folklorik yapma bebek pazarlama merkezleri ve müzeleri bulunmaktadır.

Bugün turizm konusunda başarılı ve deneyimli ülkeler, kendi ülkesine özgü orijinalitesi olan elde yapılan hediyeelik eşyaları pazarlayarak döviz sağlamaktadırlar. Sanayileşmiş ülkelerin çoğunda elde yapılmış ürünlerin yüksek değeri olduğu bilinmektedir. Ancak endüstrileşme dönemini yaşadığımız bir çağda pek çok değerler değişmektedir. Bunların içerisinde kişilerin yaşam tarzı, alışkanlıkları ve zevkleri yer almaktadır. Dolayısıyla el sanatları ürünlerinin yapımında ürünlerin gerçek orijinalliğini bozmadan çağın gerektirdiği yenilikler göz önüne alınarak üretilmeleri gerekmektedir.

Yine bu konuda son yıllarda pazarlamasını yurtiçi ve yurtdışında yaparak adını duyuran "Damal bebekleri" sevindirici bir örnek olarak görülmektedir.

Ardahan ilinin Damal ilçesinde üretilen bu bebeklerin fabrika üretimi plastik bebekler olmasına rağmen giysileri, o yöre insanların giysilerinin minyatür bir kopyası biçiminde yapılmaktadır. Doğu Anadolu Türkmen giysilerini yansıtan bu bebekler, başındaki fes, boncuk, düğme ve kurdelelerden, ayağındaki nakışlı çoraba kadar tüm detaylar düşünülerek yapılmıştır. Ayrıca Damal bebeklerinden bazıınının üretimi tamamen el emeği olup, plastik bebekler yerine bez bebekler üzerine geleneksel kıyafet giydirilmektedir. Bunlar Kültür Bakanlığına bağlı hediyeelik ve turistik eşya satan mağazalarda pazarlanmakta ve yurtdışına ihraç edilmektedir.

Ülkemizin turizm gelirlerini artırmak için turistik amaçlı bebeklerin, seri üretime uygun giyim, kompozisyon ve yapımında kullanılan gereçlerin yöresel ve bölgesel özellikler taşıması, kolay taşınabilir, iyi ambalajlanmış, ekonomik ve bulunabilir malzemelerle yapılması önemlidir (Özdemir, 2003).

Kayseri ili Yeşilhisar ilçesine bağlı Aşağı ve Yukarı Soğanlı Köyleri halkı folklorik kıyafetli yapma bebek üretimini 1960 yılından itibaren sürdürmektedir. Bebeklerin yurt içindeki pazarlanması da, bazen köy halkı tarafından direkt, bazen de bebek pazarladıkları ilçe dükkânları vasıtasıyla İstanbul, Kuşadası, Antalya, Ankara ve diğer turizm bölgelerinde yapılmaktadır (Bilgin, 1997).

El sanatları ürünlerinin araştırılması, geliştirilmesi ve sergilenmesi ile ilgili yapılan çalışmalarda Kültür Bakanlığı'nın önemli katkıları bulunmaktadır. Kültür bakanlığına bağlı DÖSİM (Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü) mağazaları Türk el sanatları ürünlerinin devamlılığını sağlamak ve tanıtmak amacıyla kurulmuştur. DÖSİM mağazalarında bulunan folklorik bebekler, DÖSİM bünyesinde tekstil ürünleri grubunda bulunmaktadır. Folklorik kitle bebeklerin fiyatları yüksek olduğundan satışı çok az olmakta ancak Soğanlı Turizm Geliştirme Kooperatifi'nin DÖSİM için üretip satışı sunduğu soğanlı bebeklerin; fiyatlarının uygun olması ve kolay taşınabilmesinden dolayı turistler tarafından daha çok satın alınmaktadır.

Folklorik bebek üretiminin ve pazar olanaklarının geliştirilmesiyle birçok açıdan insanımıza fayda sağlanabilir. Bunlardan bazılarını şöyle sıralayabiliriz; geleneksel el sanatlarının korunmasını ve geliştirilmesini sağlarken folklorik bebek üretiminden kişilere maddi gelir kazandırılır. Ekonomimize katkı sağlayarak işsizliğe çare olabilir. Boş zamanlar değerlendirilirken köyden kente göç önlenerek verimlilik sağlanabilir.

Ülkemizde Folklorik bebek konusuyla ilgili düzenlenen çeşitli sergi ve yarışmaların folklorik bebek sanatının gelişimine çok önemli katkıları olduğu görülmektedir.

Dünyadaki ilk bebek sergisi 1936 yılında Kızılay, Kızılhaç, Kızılarslan ve Güneş derneklerinin katılması ile İstanbul / Taksim Belediye bahçesinde açılmıştır. Yarışmalı olarak düzenlenen sergiye 20 ülke katılmıştır. Daha sonra Türkiye'de ve yabancı ülkelerde birçok kere bebek sergileri düzenlenmiştir. Akşam Kız Sanat ve Olgunlaşma Enstitülerine bebekçilik dersleri konulmuştur. Ayrıca Kızılay Derneği, rehabilitasyon çalışmaları programına, sakat kimselerle, evlerinde çalışmak zorunda olanlar için, sürekli bebekçilik kursları açılmış bu kurslarda yetişenlerin imal ettikleri bebeklerin satışına yardım edilmiştir (Anonim, 1988). Ülkemizde ilk kitle bebeği yapan sanatçı Zehra Müfit Soner'dir. Bu yarışmada katılımcı yirmi ülke arasından "Arzuhalcı" isimli bebeğiyle birincilik kazanmıştır (Anonim, 2007).

Avrupa'da başlayan Folklorik Bebek konusu büyük gelişmeler gösterip yaygınlaşmaktadır. Bugün Dünya ülkelerinin pek çoğunda geçmişi anlatan çeşitli folklorik bebek müze-

leri vardır. Ülkemizde ise çok zengin bir geleneksel kültür birikimine karşın bebek müzeleri hak ettiği değeri ve ilgiyi maalesef bulamamıştır. Bu konuda çalışmalar yapılmaktadır fakat yeterli değildir.

Yurtdışında düzenlenen yarışmalara katılan Türk sanatçıları çok iyi dereceler almaktadırlar. İzmir Büyükşehir Belediyesi ile Uluslar arası Kadınlar Dayanışma Birliği'nce 1996 yılında ortaklaşa düzenlenen "El Yapımı Milli Bebek ve Geleneksel Türk Evleri Yarışması"na 62 bebek ve 28 ev maketi katılmıştır.

Görüldüğü gibi Cumhuriyetin ilk yıllarından beri birtakım çalışmalar başlatılmış ama geline son noktada durumumuz pek iç açıcı görünmüyor. Sonuç olarak, ülkemizde halen bir Folklor Açık Hava Müzesi kurulmadığı gibi Yapma Bebek Müzesi de bulunmamaktadır. Geleneksel kültür değerlerimizin tanıtılması ve ekonomik gelir elde edilmesi açısından da Dünya ortalamasının çok altındayız. Oysa ülke olarak bu alanda çok fazla potansiyelimiz var. Bebek yapımı için zengin malzeme ile kültürel çeşitliliğimiz ve birikimimiz var. Anadolu'da işsiz veya gizli işsiz başta ev kadınlarımız olmak üzere binlerce becerikli ve çalışkan insanlarımız da var. Turizm yoğunluğundan doğan pazarlama potansiyeline de sahibiz. Dünyada bu işten büyük gelirler elde eden Japonya, Çin, Polonya, Hollanda gibi ülkelerden hiçbir eksiklerimiz yoktur.

İzmir / Narlıdere'de yaşayan, emekli öğretmen Ayhan Çetin ve eşi Nazmiye Çetin tarafından yapma bebekler üretilip satılmaktadır. Oturdıkları apartmanın zemin dairesini atölye haline getirmişlerdir. Ürettikleri bebekler çoğalmaya başladığı zaman sergi açmışlar. Sergiler birbirini takip etmiş ve bugüne kadar açtıkları sergiler 15'i geçmiş. Bebeklere Konya yöresi örnekleriyle 1940- 1950'li yılların İç- Anadolu Bölgesi kılık kıyafeti giydiriliyor. Giysileri önceden de terzi olan ve yöre kıyafetlerini iyi bilen Nazmiye Çetin dikiyor. Zamanla ve ihtiyaç oldukça diğer yörelerin giysilerini de giydirdiklerini, Halk Oyunları ekiplerinde 5-6 yörenin giysilerini araştırıp uygulamaya çalışmaktadırlar (Erdem, 1998) .

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın 89. yıldönümü kutlama programı çerçevesinde, Kastamonu Valisi Mustafa KARA'nın destekleri ile Mimar Vedat TEK Kültür Merkezinde sergilenmek üzere Bebek Evi Müzesi açılmıştır. Atatürk ve İstiklal Yolu Projesi çerçevesinde Yrd. Doç. Dr. Lale ÖZDER' in armağan ettiği yöresel kıyafetli yüzlerce bebek annesi Zehra SÖNMEZ anısına atfedilmiştir. (Anonim, 2009)

Folklorik Yapma Bebek dersleri, Örgün ve Yaygın Eğitim Kurumlarına bağlı olan; Kız Meslek Liseleri, Olgunlaşma Enstitüleri, Pratik Kız Sanat Okulları, Üniversitelerin ilgili bölümlerinde, Büyükşehir belediyelerinin açmış oldukları kurslarda ve Halk Eğitimi Merkezlerinde verilmektedir. Buralarda da folklorik bebek sanatının geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü tarafından kitle bebeklerin yaşatılması, gelecek kuşaklara aktarılması ve hak ettiği değeri bulması amacıyla Mayıs 2008 tarihinde "Folklorik Kitle Bebek Yarışması" düzenlenmiştir. Yarışma; Yöresel Günlük Genç Kadın Kıyafeti, Yöresel Günlük Genç Erkek Kıyafeti, Yöresel Gelin Kıyafeti ve Yöresel Damat Kıyafeti olmak üzere dört kategoride yapılmış olup, 81 ilin birincisi olan folklorik kitle bebeklerle "Kitle Bebekler ve Türkiye Giysi Mozaığı Koleksiyonu" nun oluşturularak zengin Türk kültürünün ulusal ve uluslar arası pazarda tanıtılması hedeflenmektedir. Bu yarışma ile; kültürel değerlerin yaşatılması, kalite ve verimlilik bilincinin geliştirilmesi, pazar olanaklarının artırılması, ürün çeşitliliğinin artırılması ve öğretmenlerin araştırma, geliştirme, tasarlama, üretim deneyimlerinin geliştirilmesi, hedeflenmektedir.

Bu yarışmanın amacı, kaybolmaya yüz tutmuş değerlerimizden olan el yapımı folklorik kitle bebekleri tanıtmak, üretimini yaygınlaştırarak ülke turizmine ve ekonomisine kazandırmak, 81 ilin folklorik kitle bebedinden oluşan Kitle Bebekler ve Türkiye Giysi Mozaığı Koleksiyonunu oluşturmaktr.

Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne bağlı kız meslek liselerinde görev yapan öğretmenler arasında gerçekleştirilen yarışma beğeni ve ilgi görmüş, sonucunda her yöreyi simgeleyen eserlerden bir koleksiyon oluşturulmuş ve katılan öğretmenlerin motivasyonunu artırmış, pratik uygulama becerileri ile ilgili deneyimlerinin yenilenmesi ve geliştirilmesi sebebiyle yarışmanın her yıl tekrarlanmasına karar verilmiştir. İkincisi düzenlenecek olan Folklorik Kitle Bebek Yarışması her yıl yeni bir araştırma konusu ile yapılandırılacak, bölgeler arası elemeler ve Ankara'daki final yarışması ile sonuçlandırılacaktır. Ayrıca yine Kız Teknik Öğretim

Genel Müdürlüğe bağlı toplam 12 Olgunlaşma Enstitüsü arasında Folklorik Kitre Bebek-1 Yarışması koleksiyonundan seçilen örnek bebeğin seri üretimine yönelik bir yarışma düzenlenmiştir. Yarışmada kitre bebeği tanıtmak, üretimini yaygınlaştırarak ülke turizmüne ve ekonomisine bir değer olarak kazandırmak amaçlanmıştır.

İlki 22 Mayıs 2008 tarihinde gerçekleştirilen Folklorik Kitre Bebek Yarışması beğeni ve ilgi görmüş yarışmanın her yıl tekrarlanmasına karar verilmiştir. Her yıl yeni bir araştırma konusu ile yapılandırılacak olan yarışmanın 2009 yılında Folklorik Gelin Baş- 2 Yarışması olarak düzenlenmesine karar verilmiştir (Anonim, 2008).

Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğünün bu güzel teşebbüsünün ve yarışmanın her yıl tekrarlanması kararını gönülden destekliyoruz. Geleneksel el sanatlarımız içerisinde çok önemli bir yere sahip olan folklorik bebek sanatının tanıtımı ve gelişimi açısından sergi ve yarışmaların önemli katkıları olmuştur.

Folklorik Bebek kurslarının verildiği kurumlardan biri de daha önce belirtildiği gibi Yaygın Eğitim Kurumlarına bağlı olarak hizmet veren Halk eğitim merkezleridir. Buralarda açılan kurslar toplumun ihtiyaçlarına uygun olarak açılır ve bu kurslara katılabilmek için belirli bir yaş sınırı yoktur. Bu sayede faaliyetlerden isteyen herkes yararlanabilmektedir. İnsanlar Halk Eğitimi Merkezlerindeki folklorik bebek kurslarına kendi isteğiyle katılıp folklorik bebek yapmayı öğrenirler.

Folklorik Bebeklerin çeşitli özellikleri, teknikleri, çeşitleri, kursların yeterliliği ile ekonomiye ve turizme olan katkısını incelemek amacıyla "Ankara İlinde Üretilmekte Olan Folklorik Bebeklerin Özellikleri Ve Turizmdeki Yerinin İncelenmesi" konulu tezimi 2009 yılında hazırlayarak Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsüne sunmuş bulunmaktayım. Ankara'da Halk Eğitimi Merkezlerindeki folklorik bebek kurslarına katılan ve piyasada folklorik bebek üreten 90 kişiye, folklorik bebek; kurslarının, yazılı kaynak ve malzeme teminin, yöresel özelliklerinin, çeşitlerinin, turizmdeki ve ekonomideki yerinin yeterliliği ortaya konulması için anket uygulanmıştır. Bu kurslardaki ve piyasadaki kişiler tarafından yapılan bekleler içerisinde farklı özelliklere ve yöresel çeşitliliğe sahip olan 50 adet folklorik bebeğin de bilgi formları ile çeşit, yöre, giysi, araç- gereç, teknik, renk ve kompozisyon özellikleri belirlenmiştir. Bu çalışma sonuçlarına göre; folklorik bebek kurslarının, ulaşılmak istenilen amaçlara ulaşmada yeterli olduğu, bu kurslarda üretilen folklorik bebeklerin Türkiye'deki geleneksel özellikleri yeterli derecede yansıttığı ve bebeklerin giysilerinin belli bir yöreyi yeterli derecede yansıttığı belirlenmiştir. Folklorik beklelere turistler ve Türk halkı tarafından gösterilen ilginin yeterli olduğu görülmüştür. Genel olarak folklorik beklelerin turizmdeki

yerinin ve ekonomiye olan katkısının yetersiz olduğu belirlenmiştir. Folklorik bebek üretim kaynağına bakıldığında ise % 75,56'sının Halk Eğitimi Merkezlerindeki kurslardır. Kursiyerler folklorik bebek yapımını bu kurslarda öğrenerek üretmektedirler. Folklorik bebek üreticilerinin folklorik bebek üretiminin geliştirilmesine yönelik beklentileri ile ilgili veriler değerlendirildiğinde, ankete katılan bireylerin % 22,72' sinin yurt içi tanıtım olanaklarının artırılarak halkın bilinçlendirilmesini, % 20,94'ünün de ülkemizi temsil edebilecek üretimi kolay örnek folklorik beklelerin seri üretiminin yapılmasını istedikleri görülmüştür.

Bu sonuçlara göre, hem folklorik bebek kurslarına katılıp bu bekleleri üreten ve piyasada, az olsa da bu sanat dalında uğraş veren kişilerin yapmış oldukları folklorik bekleler Türkiye'deki yöresel özellikleri yansıtmak üzere özellikle yapılmaktadır. Bu sayede yerli ve yabancı turistler tarafından gösterilen ilgi büyüktür fakat daha geniş kitlelere tanıtım olanakları çok yetersizdir. Folklorik bebek üretimi olsa dahi satış yeterli derecede olamadığından maddi kazanç elde edilememektedir. Bunun sonucu olarak folklorik bekleliliğin ekonomideki ve turizmdeki yeri çok yetersiz denilebilmektedir.

SÖNÜÇ VE ÖNERİLER

Çeşitli Kurum ve Kuruluşlarla işbirliği halinde bulunularak üretilen beklelerin yurt içi ve yurt dışı tanıtım ve pazarlama olanaklarının artırılmasıdır. Turizme kazandırılmasıyla ülke kalkınmasına ekonomik katkıda bulunulmalıdır.

Folklorik bebek yapımı derslerinin verildiği Üniversitelerin ilgili bölümleri ile piyasa arasında işbirliğine önem verilmeli, kooperatif olanakları sağlanmalıdır. Üniversitelerde üretilen beklelerin incelenmesi ve tanıtımı açısından halkımızın da bilgi edinip katılabileceği, gezip görebileceği şekilde büyük çapta sergiler düzenlenmelidir.

Çeşitli yörelerin sembolü olan folklorik beklelerin yurt içi ve yurt dışında tanıtım olanakları sergi ve yarışmalar yolu ile geliştirilmektedir. Buna örnek olarak Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne bağlı kız meslek liselerinde görev yapan öğretmenler arasında gerçekleştirilen yarışmanın beğeni ve ilgi görmesi ve yarışma sonucunda her yöreyi simgeleyen eserlerden "Kitre Bekleler ve Türkiye Giysi Mozaiki Koleksiyonunu" oluşturulması folklorik bebek sanatının gelişimine büyük katkıları olmuştur. Ayrıca katılan öğretmenlerin motivasyonunu artırması, pratik uygulama becerileri ile ilgili deneyimlerinin yenilenmesi ve geliştirilmesi sebebiyle yarışmanın her yıl tekrarlanması kararı çok yerinde bir karardır. Bu tür yarışmalar sadece Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğünün çalışmasıyla sınırlı kalmamalı Çıracılık Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı Halk Eğitimi Merkezlerinde Görev yapmakta olan öğretmenler hatta öğrencileri ni de kapsayacak ölçüde genişletilmelidir.

Kaybolmaya yüz tutmuş el sanatlarımızdan biri olan folklorik bebek yapımının Halk Eğitimi Merkezlerinde folklorik bebek kurslarının daha çok açılması sağlanarak yaygınlaştırılması ve kursiyerlerin katılımına destek verilmelidir.

Halk Eğitim Merkezlerindeki kurslara katılarak folklorik bebek yapmayı öğrenen kursiyerler kendisi ve ülkesi için önemli ve güzel olduğuna inandığı bu sanat dalı ile daha çok ilgilenip yetenekleri de geliştikçe bunu bir adım ileriye taşımak isterler. Bunun için de üretim yapmak, daha çok üretim yapmak için de maddi getirisinin teşvik edici olması gerekmektedir. Geleneksel değerlerimiz kaybolmadan sergi ve yarışmalar yolu ile halkımız bilinçlendirilmeli ve tanıtım olanakları artırılarak sipariş alınmalıdır.

Ülke ekonomimize katkısı olması için yöresel kültürümüzü sembolize edebilen folklorik bebek yapımının üretime teşvik edilerek desteklenmesi gerekmektedir. Ülkemizi temsil edebilecek üretimi kolay, örnek folklorik beklelerin seri üretimini yapılarak geliştirilmesi için folklorik bebek üretim atölyeleri kurularak bu sanat dalının gelişimine katkıda bulunulmalıdır.

Folklorik Bebeğin; Ülkemizdeki yeri ve önemini, turizme ve ekonomiye etkisini ve açılan sergi ve yarışmaların folklorik bebek sanatının gelişimine olan katkısını belirlemek için yapılan bu çalışma ile araştırmacılar ve bu sanat dalıyla ilgilenen bireylere fayda sağlayacağını düşünüyoruz.

KAYNAKÇA

- Alpaslan, S. A. (2003). Tasarım: Mesleki Resim. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, 250
- Anonim. (1988). "Bebek". Turing Dergisi. Türkiye Turing Ve Otomobil Kurumu Belleteni, 77/ 356- 83
- Anonim. (2007). Yaşayan Anadolu: Kitre Bebek Yapımı. Ankara: Olgunlaşma Enstitüsü
- Anonim. (2008). Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü. <<http://www.ktogm.meb.gov.tr>> Erişim tarihi: 05 Haziran 2008
- Anonim. (2009). <<http://www.kastamonu.gov.tr/news/>> Erişim tarihi: 13 Mart 2009
- Artun, E. (2001). Türk Folklorunun Turizm Açısından Değerlendirilmesi. Ankara: Kültür Bakanlığı. < <http://www.turkoloji.cu.edu.tr/HALKBILIM/>> Erişim tarihi: 15 Nisan 2008
- Atanur, M. (1994). "El Sanatlarını Geliştirmeliyiz". Kültür ve Sanat (23). İstanbul, 19
- Bilgin, N. (1997). Folklorik Yapma Bebekçilik. (İkinci Baskı). Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Bilgin, N.(b) (1997). "Geleneksel Türk Yapma Bebek Sanatı Eğitiminde (Turizm Potansiyeli İçinde) Değişime Yönelik Tavırların Belirlenmesi". Türkiye'de El Sanatları Geleneği ve Çağdaş Sanatlar İçindeki Yeri Sempozyumu Bildirileri. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Erdem, C. (1998). "Yapma Bebekler Müze İstiyor". II. Türk Halk Kültürü Araştırma Sonuçları Sempozyumu Bildirileri. 16- 18 Aralık. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları
- İlbeyi, Ö. (2000). Oyuncak Bebek Biçimlerinin Seramik Formlara Yansıması. Yüksek Lisans Sanat Eseri Çalışması Raporu. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Seramik Bölümü.
- İnan, A. (2000). Tarihte Ve Bugün Şamanizm, Materyaller Ve Araştırmalar. (Beşinci Baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 42
- Özdemir, M. (2003). Yapma Bebek Teknikleri. İstanbul: YA-PA Yayınları.
- Özdemir, M., Yetim, F. (1997). "Günümüz Ekonomisinde Geleneksel El Sanatlarının Yeri Ve Önemi". Türkiye'de El Sanatları Geleneği ve Çağdaş Sanatlar İçindeki Yeri Sempozyumu Bildirileri. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları. Toygar, K. (1984). "Oyuncak Müzesine Doğru". Milli Kültür Dergisi/ Eylül, Sayı: 46 / 69- 70. Ankara: Milli Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

EGE BÖLGESİNDE KAYBOLMAYA YÜZ TUTMUŞ EL DOKUMALARI VE DEĞİŞİM SÜRECİ

Doç. Nesrin ÖNLÜ
Dokuz Eylül Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil Bölümü

ÖZET

Ege bölgesinde el dokuma kaynakları, değişen yaşam koşulları nedeniyle her geçen gün yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Ege Bölgesi'nde kaybolmaya yüz tutmuş el dokumaları ve değişim süreci araştırılırken, halı- kilim ve düz dokuma yaygılar araştırma kapsamı dışında tutulmuştur.

Ege Bölgesi sekiz ilden oluşmaktadır: İzmir, Manisa, Denizli, Aydın, Muğla, Uşak, Kütahya, Afyon. 'Ege Bölgesi El Dokumaları', sekiz ilde günümüze kadar varlıklarını farklı alanlarda sürdürmüşlerdir. Bugün el dokumaları yoğun olarak giysilik ve ev tekstilleri ürünleri olarak varlıklarını sürdürmektedir. Her bölgede malzeme, renk, desen, kullanım alanı açısından benzerlikler ve farklılıklar gös- teren ve her biri kendi özel kimliklerine sahip el doku- maları, İzmir'in Ödemiş ve Tire, Muğla'nın Üzümlü ve Yeşilyurt, Denizli'nin Babadağ ve Buldan ilçelerinde üre- timlerine devam etmektedirler.

HAND-WEAVING& ABOUT TO DISAPPEAR IN AEGEAN REGION AND THE PROCESS OF CHANGE

ABSTRACT

Resources of hand weavings tend to diminish day by day due to changing living conditions in Aegean Rege- an today. In given areas in particular, they are expo- sed to a complete disappearance. Carpets, kilims and

plain – weaving textiles have been excluded from research while studying hand-weaving items and the process of change in that they are apt to disappear.

Turkish Agean Region consist of eight pro- vincines: İzmir, Manisa, Denizli, Mugla,

Aydın, Kütahya, Uşak and Afyon. The hand- weaving items included in apparels and home textiles to be discussed in the circular exist in differrent dimensions there in. Hand- weavings to be debated conti- nue to be produced in tradational way in Tire and Odemiş, İzmir ; Ye- şilyurt, Mugla; Buldan and Babadağ , Denizli. For instance, in Buldan and Babadağ, hand – weavings are both tradational made and pro- duced in automatic and semi- automatic looms in combination with chancing technology using different textiles materials. Therefore, the region has long been of great importance since antiquity, which of course enables hand – weaving to become an industry available to modern conditions. Fashion has recently been observed to influ- ence hues, designs and materials used in today's textiles. Fashion also determines quantity of purely conventionally- produced items. In the sence that they increase or decrease accordngly.

In other districts of the above - said provinces, and Kütahya, Afyon, Uşak and Aydın, plain cloth weaving prevails within the context of tradational hand- weaving proceses. Other hand- weaving items which existed until recently are now disaplayed as informative and visual textiles in the literature. Aydın and Uşak maintain modern – style weaving in the form of an industry based on factory line.

In the light of the above – mentioned knowledge, one will discuss hand – weaving items about to disappear and the process of change in districts, Tire and Odemiş, İzmir; Yeşilyurt and Uzumlu, Mugla; and Buladan and Babadağ, Denizli where hand- weaving prevails in par- ticular, as well as reaons for their disappearances in other districts and provinces.

GİRİŞ

Ege Bölgesine ait el dokumaları günümüzde, değişen yaşam koşul- ları nedeniyle gün geçtikçe azalmaktadır. Bugüne kadar varlıklarını sürdüren el dokumaları hem orijinal kimliklerini korumaya hem de çağın modern sistemlerine ve yaşam biçimlerine ayak uydurmaya çalışmaktadırlar. Daha da vurgulamak gerekirse; belli ölçüde çağa uyum sağlayan el dokumaları günümüze kadar varlıklarını sürdür- rebilmişlerdir. El dokumaları özellikle bazı yörelerde tamamen yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Ege Bölgesi'nde kaybolmaya yüz tutmuş el dokumaları ve değişim süreci araştırılırken, halı- kilim ve

düz dokuma yaygılar araştırma kapsamı dışında tutulmuştur.

Ege Bölgesi, İzmir, Manisa, Denizli, Aydın, Muğla, Uşak, Kütahya, Afyon olmak üzere sekiz ilden oluşmaktadır. Giysilik ve ev tekstilleri ürünleri açısından ele alınacak olan 'Ege Bölgesi El Dokumaları', sekiz ilde günümüze kadar varlıklarını farklı boyutlarda sürdürmüşlerdir. Bugün, bölge kapsamında malzeme, renk, desen, kullanım alanı açısından benzerlikler ve farklılıklar gösteren ve her biri kendi özel kimliklerine sahip el dokumaları, İzmir'in Ödemiş ve Tire, Muğla'nın Üzümlü ve Yeşilyurt, Denizli'nin Babadağ ve Buldan ilçelerinde üretimlerine devam etmektedirler.

Bu illerin farklı ilçeleri ve kapsadıkları yöreler ile Aydın, Uşak, Kütahya ve Afyon da el dokumaları kapsamında sadece düz bez dokunmaktadır. Bir süre öncesine kadar varlıkları devam eden ilçe ve yörelerine ait diğer el dokumaları, bugün sadece yazılı ve görsel kaynaklarda bilgi ve görsel malzeme olarak yer almaktadır. Buna karşın, Aydın ve Uşak da el dokumacılığı yerini fabrika üretimine bırakarak, bir sanayi kolu halinde, günümüz anlayışında dokuma üretimini devam ettirmektedir.

Yukarıda sözü edilen bilgiler ışığında, 'Ege Bölgesi'nde Kaybolmaya Yüz Tutmuş El Dokumaları ve Değişim Süreci', özellikle el dokumalarının daha yoğun olarak üretildiği

İzmir'in Ödemiş ve Tire, Muğla'nın Yeşilyurt ve Üzümlü, Denizli'nin Buldan ve Babadağ ilçelerinde hem kaybolmaya yüz tutma hem de değişim süreci nedenleri ile birlikte ele alınacak, diğer il ve yörelerinde el dokumalarının kaybolma nedenleri üzerinde durulacaktır.

EGE BÖLGESİNDE KAYBOLMAYA YÜZ TUTMUŞ EL DOKUMALARI

Ege Bölgesi'nde, 'Giriş' bölümünde sözü edildiği gibi, günümüzde de üretimleri devam eden el dokumaları; İzmir'in Ödemiş ipekli dokumaları ve Tire Beledi dokumaları, Muğla'nın Yeşilyurt ve Üzümlü Dokumaları, Denizli'nin Buldan ve Babadağ dokumalarıdır. İzmir'in 'Ödemiş ilçesinde ipekli dokumacılığın tam olarak

hangi tarihte başladığı bilinmemektedir. İzmir Ticaret ve Sanayi Odası Mecmuası 1927 yılı 8.sayısında, Ödemiş'i tanıtan yazıda çok eski zamanlardan beri Ödemiş'te el dokuma tezgahlarında zarif ipekli kumaşlar ve peştamallar dokunduğuna dair bilgiler yer almaktadır.

Ödemiş'te geçmişten günümüze dokumaya devam eden ve bugün üretimleri gittikçe azalan yöre kumaşlarının bazıları Pembazar, Bürdü, Peştamal, Çiğ Çarşafı, İdare Kumaşı, Sehpa Örtüleri ve Mendillerdir. Yapılan araştırma sonucunda tüm bu kumaşların sayıları iki yada üçü geçmeyen küçük atölyeler dışında, otomatik tezgahlarda Ödemiş İpek de dokunduğu tespit edilmiştir. Mert İpek ise, geleneksel etkilerin hissedildiği günün kumaş modasına uygun ipekli kumaşlar dokunmaktadır.

Bugün İzmir'in Tire ilçesinde el dokumacılığı denince akla, geçmişte olduğu gibi 'Beledi Dokuması' gelmektedir ve Belediye dokumaları jakarlı dokumanın atası olarak kabul edilebilir. 1500lü yıllarda geliştirilmeye başlanan, dokunduğu dokuma tezgahına da ismini veren Belediye dokumaları 16.y.y. dan itibaren üretilmeye başlanmıştır. Belediye tezgahlarında halkın gereksinimlerini karşılamak amacıyla olduğu kadar Osmanlı ve Avrupa saraylarına da kumaşlar dokunduğu yazılı kaynaklarda yer almaktadır.

Aynı yıllarda, halkın kullandığı giysiler, evlerdeki perdeler, divan ve yatak örtüleri ile birlikte Yeniçeri Ocağı'nın iç zıbınlıkları-gömlekleri de Belediye'den yapılmaktaydı. Yine aynı yıllarda Belediye dokumasını öğrenen Bursa esnafı Ahilik bayraklarını Belediden üretmişlerdir.

Beledi Dokuması Tire'de olduğu gibi Bursa ve Konya'da da bilinmektedir. Dokuma, Konya'da 'Veledi', diğer illerde 'Karaçaoğlan Dimisi' olarak bilinir.

Denizli'nin Buldan ilçesinde ise dokumacılık antik dönemlere kadar uzanır. Buldan antik dönemde Triapolis olarak bilinir. Bölgeyi batıya, Anadolu içlerine ve Mezopotamya'ya bağlayan 'Büyük Kral Yolu'nun üzerinde yer aldığı için, ticaretin ve dokumacılığın bu yörede gelişmesini sağlamıştır. 1215 yıllarında yöreye Anadolu Selçuklu Devleti tarafından yerleştirilen Türklerle de dokumacılık, kendi dokuma kültürleri ile yöredeki dokuma kültürünü birleştirmeleri ile gelişmiş ve

günümüze kadar devam etmiştir. Dokumacılık hem geçmişte hem de günümüzde yöre halkının en önemli geçim kaynağı olmuştur.

Günümüzde halen geleneksel tarzda evlerde oturan Buldanlılar, evlerinin alt kısımlarını yada bir bölümünü dokuma atölyesi olarak kullanmaktadırlar ve geçmişte olduğu gibi bugün de her evden tezgah sesleri gelmektedir.

'Buldan Dokuması' denince öncelikle akla 'Buldan Bükülü Bezi (Bürümcük)' gelir. Buldan'da günümüzde dokunan diğer kumaş türleri 'Parça Malları' ve 'Metre Malları' olmak üzere iki tiptedir. Parça Malları; peştamallar, üstlükler(Başörtüleri), çarşaf, mendiller, masa örtüleri ve havlulardır. Metre Malları; astarlık, pantolonluk, branda ve bükülü bezdir.

Denizli'nin ilçesi Babadağ'da da dokumacılık Buldanda olduğu gibi antik dönemlere kadar dayanır ve 700 yıllık bir geçmişe sahiptir. Dokumacılık geçmişte olduğu gibi bugün de ilçe ekonomisinde en önemli yere sahiptir. Buldan'da olduğu gibi ilçeden her evden tezgah sesleri gelmektedir. Aile işletmeciliği şeklinde yapılan dokumacılıkta aile bireyleri nöbet sistemi ile çalışmaktadır.

İlçede 2005 yılı itibarı ile büyük çoğunlukta çarşaf ve benzeri ürünlerin dokunduğu kayıtlı olarak 5500 civarında dokuma tezgahı bulunmaktaydı. Babadağ'da Çarşaf dışında masa örtüleri, dekoratif amaçlı örtüler, yatak örtüleri, pike, havlu, ham bez de dokunmaktadır. İlçede dokumacılık evlerdeki dokuma tezgahları ile birlikte dokuma fabrikaları şeklinde de üretim vermektedir. Yine Nisan 2008 itibarı ile ilçede 24 fabrika, 60 civarında atölye mevcuttur. Babadağlı dokumacıların bir kısmı da Denizli'de kurdukları fabrikalarda üretimlerine devam etmektedirler.

Muğla'nın Yeşilyurt ilçesinde ise dokumacılık günümüzde de devam etmektedir. 'Muğla'ya 14 km uzaklıktaki Pisi kasabası yada 1962 yılından sonra kullanılan ismiyle Yeşilyurt Belediyesi, yaklaşık 2500 yıllık bir Kayra antik yerleşimidir(Sezgin, 1997, s: 252). Yeşilyurt da el dokumacılığı ve ipekböceği üreticiliği 250 yıllık bir geçmişe sahiptir. El dokumacılığının yerini zaman içinde otomatik tezgahlarda üretilen dokumaların olması

ve bu hızlı üretime ayak uyduramayan yöre dokumaları çeyizlik amacıyla az da olsa üretilerek varlığını sürdürmüştür. Yeşilyurt da bugün çoğunluğunu pamuklu kareli ürünlerin yer aldığı ipekli, pamuklu ve yünlü dokumalar üretmektedir. 1994-95 yılları arasında Beymen ve Vakko yöre dokumalarını koleksiyonlarında kullandığı bilinmektedir.

Muğla Fethiye'nin Üzümlü Köyünde dokuma denince akla yöreye ait DASTAR dokuması gelir. Fethiye'nin, Üzümlü başta olmak üzere, İncir köy, Orta köy ve Paşalıda üretilen Dastar dokumasının tarihi Türk Boyları'nın bölgeye yerleştiği zamanlara kadar eskidir. Erken dönemlerde çevre köylerde yetiştirilen ipek kozalarının işlenmesi üretilen ipekten dokunan Dastar, Kanat, Mendil, Gömlek, İpek olarak isimlendirilen dokumalar o dönemlerde Bursa yöresi ipeklileri ile kıyaslanacak düzeydeydi. Bugün sarı kozanın bölgede yetiştirilmemesi nedeniyle ipek böceği yetiştiriciliği kaybolup gitmiştir.

EL DOKUMALARINDAKİ DEĞİŞİM SÜRECİ

Türkiye genelinde, tüm bölgelerimize ait el dokumalarımızda olduğu gibi Ege Bölgesi el dokumalarında değişim süreci hammaddeden kullanım alanına kadar, üretim aşamalarından pazarlama alanlarına kadar tüm aşamalarda görülmektedir.

Bu nedenle değişim sürecini,

- 1- Hammadde de
- 2- İpliklerin üretim biçimlerinde, inceliklerinde ve kalitelerinde
- 3- Tezgah tipi, özellikleri ve sayılarında
- 4- Motif ve desenlerinde
- 5- Renklerinde
- 6- İpliklerin boyanma biçimlerinde ve boya türlerinde
- 7- Kalitesinde
- 8- Dokumaların türünde
- 9- Üretim alanında
- 10- Kullanım alanında
- 11- Dokuma ustalarının sayılarının gittikçe azalmasında ve de üretimin fabrikasyona kayması
- 12- Üretim biçimlerinde ve pazarlama yöntemlerinde

olmak üzere maddeler halinde sınıflandırabiliriz.

Türkiye genelinde olduğu gibi, Ege Bölgesi el dokumalarında da değişim süreci belirli nedenlere bağlıdır. Değişim sürecinin nedenlerinin başında, öncelikle geçmişten günümüze değişim gösteren yaşam koşulları ve bu kapsamda örneğin, aile fertlerinde çocukların dokumacılık öğrenme yerine okumayı yada kazanç getirecek başka iş kollarını tercih etmeleri, moda faktörünün de içinde yer aldığı kültürel ve ticari farklılaşmalar, turizm faktörünün ön plana çıkması, ülkede yaşanan ekonomik krizler ve de teknolojideki gelişmeler gelmektedir. Sözü edilen bu nedenler değişim sürecinde;

1-Hammaddede, doğal elyaflardan üretilmiş iplikler yerine yapay elyaflardan üretilmiş ipliklere geçiş,

2- İpliklerde, hammaddenin elde bükülmesiyle elde edilen ipliklerin kullanılması yerine fabrikada üretilen ipliklerin kullanılması,

3- Tezgah tipinde, ahşap el dokuma tezgahlarından yarı ve tam otomatik tezgahlara geçiş,

4- Motif ve desenlerde, geleneksel motiflerle birlikte bu motiflerde günün moda anlayışına uygun motif ve desenlerden etkilenmelerin yer alması,

5- Renklerde, yörelere ait geleneksel renklerle birlikte yine günün moda renklerinden de etkilenmeler, kullanım amacı farklılığı nedeniyle geleneksel renklerin zaman zaman kullanım dışı olması,

6- İpliklerin doğal boyalar yerine kimyasal boya ile boyanmaları, el yerine fabrikalarda boyama,

7- Kalitesinde; dokumaların en ve boylarının ölçülerindeki değişim ve ticari kaygıyla, el dokumasından kaynaklanan hataların en aza indirgenmesi için otomatik tezgahlarda dokunmasıyla kalite yükseltiminin sağlanması,

8- Dokumaların türünde; geleneksel kapsamda peştamal, ipek mendil, üstlük, baş örtüsü gibi dokuma türleri ile birlikte masa örtüleri, dekoratif amaçlı örtülerin de dokunmaları, güne ayak uydurma yüzünden bazı dokuma türlerinin yok olması

9- Üretim alanında; çeyizlik yada günlük ihtiyaçlar için üretim yerine, turistik amaçlı, moda kapsamlı ve moda kapsamında markalaşma düşüncesi ile ticari kaygıyla üretim,

10- Kullanım alanında; çeyizlik ve ihtiyaç amaçlı üretilen peştamal, mendil, üstlük, baş örtüsü v.b. tüm el dokumalarının kendi kullanım alanları dışında giysilik olmadığı halde giysi, ev tekstili ürünü olmadığı halde ev tekstili ürünün olarak kullanılmaları, hatta tüm el dokumalarının dekoratif amaçlı olarak kullanılmaları,

11- Dokuma ustalarının sayılarının, değişen ekonomik dengeler, maddi yetersizlikler ve dokumaların beklenen kazancı sağlamamaları nedeniyle azalmaları ve üretimin belli yörelerde fabrikalaşması,

12- Dokumacılığın ev üretimlerinden kooperatifler, özel kuruluşlar ve fabrikalar gibi belli merkezlere kayması. Evinde kendi ihtiyaçları ve geçimi için dokumacılık yapanların sözü edilen merkezlere üretim yapmaya başlamaları şeklinde kendini göstermektedir.

Yukarıda belirtilen on bir maddeyi yörelere ait örneklerle açıklayacak olursak;

Hammaddede açısından, örneğin Ödemiş ipekli dokumaları için gerekli olan ipek geçmişte yörede üretilen ipek kozalarından elde edilirken, ipek bugün Çin'den temin edilmektedir yada çok az sayıda Bursa'dan temin edilen ipek kozalarından sağlanmaktadır.

Tire Beledi dokumalarında kullanılan ipeğin hem kalitesi hem de inceliği zaman içinde değişim göstermiş, ipek iplik gittikçe kalınlaşmıştır. Çözüde pamuk yerine orlon yada diğer sentetik iplikler kullanılmaya başlanmıştır. Pamuk ipliğinin inceliğinin zaman içinde değişerek, gittikçe kalınlaşması, fabrika üretimi hazır ipliklerin kullanımıyla çözüde 20 numaradan 12 numaraya atkıda 4 numara şeklinde değişim göstermiştir.

Denizli Buldan'da da dokumalarda ipek neredeyse hiç kullanılmamaktadır. Hem ipeğin hem de pamuğun yerini yapay elyaflardan üretilmiş suni ve sentetik iplikler almıştır.

Benzer değişim Muğla Yeşilyurt ve Üzümlü dokumaları için de geçerlidir. Yeşilyurt da kısa bir zaman öncesine kadar yörede yetiştirilen pamuk bugün Denizli'den temin edilmektedir. İpek de tıpkı Ödemiş'te olduğu gibi Bursa'dan getirilmektedir. Üzümlüde ise, geçmiş dönemlerde çözüleri ipek yada yün, atıkları pamuk olan dokumalarda bugün tamamen pamuk ipliği kullanılmaktadır.

Yukarıda sözü edilen değişim, adı geçen ilçelerde ve diğerlerinde hammadde ile birlikte iplik üretim biçimlerinde de söz konusudur. Bölge halkı ipliklerini daha önce kendisi eğirip bükerken, bugün çoğunlukla fabrikalardan temin etmektedir. Dokumalarda kullanılan doğal hammadde ipliklere eşdeğer yapay elyaflardan üretilen ipliklerin kullanılmasının yanı sıra şenil gibi günün modasına uygun alternatif iplikler de kullanılmaktadır. Şenil ipliği bugün en çok kullanan ilçe Buldandır. İplikteki değişimleri ilçe bazında el alırsak;

Ödemiş'te dokumacı kendi yetiştirdiği yada yörede yetişen ve satın aldığı ipek kozasından ipeğini kendi sağarak iplik elde ederken, bugün ipek iplik Çin'den hazır olarak gelmektedir.

Tire Beledi dokumalarında da ipek önceleri evlerde sağılarak elde edilirken ve pamuk da kadınlar tarafından elde eğ-

rilip bükülürken, hem ipek hem pamuk iplik halinde fabrikalardan hazır olarak temin edilmektedir.

Muğla Yeşilyurt da hammaddesi çoğunlukla pamuk olan dokumaların iplikleri, yörede kendi yetiştirdikleri pamuğu elde eğirip bükerek iplik elde ederken, bugün Denizli'den ham olarak alınan pamuk özel işlemlerden geçirilerek eğrilip bükülmekte yada çoğunlukla fabrika şartlarında modern sistemlerle üretilen pamuk ve pamuk ipliği kullanılmaktadır. Denizli'den ham olarak alınan pamuk tıpkı geçmişte olduğu gibi güneşte serilerek kurutulur, 'Burgu Çıkrığı' adı verilen aletle çekirdekleri çıkarıldıktan sonra yayla kabartılır ve elle bükülerek pamuk parmaklar oluşturulur. Daha sonra iplik çıkrığında iğe takılarak bükülür.

El dokumalarında tezgah tipi, özellikleri ve sayıları açısından geçmişten günümüze önemli değişimler olmuştur. Örneğin, İzmir Tirede Beledi tezgahlarının sayısında azalma olmakla birlikte, farklı desenler dokuyan Beledi tezgahlarında da yok olma söz konusudur. Süleymanlı, Kelebekli, Bademli olarak farklı isimlerle bilinen Beledi tezgahlarından bugün geriye sadece Süleymanlı tezgahı kalmıştır. Diğerleri zaman içinde yok olup gitmiştir. Şu anda ilçede çalışır durumda yalnızca üç adet Süleymanlı tezgahı mevcuttur.

İzmir'in Ödemiş ilçesi ve Birgi de ise el tezgahı ile dokuma yapan bir usta kalmıştır. Tezgah, iki çerçeveli el dokuma tezgahıdır. Birgi deki üç atölyede dokumacılık otomatik, mekikli Bursa tezgahlarında, kendi tabirleri ile Kara Tezgahlarda yapılmaktadır. Bu atölyelerden Birgi İpek'te 3, Sem İpek'te 4, Mızrak İpek'te 5 kara tezgah vardır. Ödemiş de Ödemiş İpek de ve Birgi de Mert İpek de dokumalar otomatik tezgahlarda yapılmaktadır.

Muğla Yeşilyurt da ahşap olan el tezgahlarının tarakları da ahşap, güçüleri ise iplikten idi. Bugün ise el dokuma tezgahları yine ahşaptır, fakat ahşap yerine demir tarak, iplik gücü yerine metal çubuk gücü kullanılmaktadır. Yine Yeşilyurt da 1960lı yıllara kadar sadece klasik el dokuma tezgahı kullanılırken, 1960lı yıllarda devlet tarafından halka 30 adet çekme el tezgahı dağıtılmıştır.

Muğla Üzümlüde dokumacılık çok sayıda el tezgahında yoğun olarak yapılırken, bugün çok az evde dokumacılık yapıl-

makta, evlerin çoğunda tezgahlar çalışmamakta, üstü örtülü ve de eşya yığılı olarak bir köşede yer almaktadır.

Tezgahlardaki değişimin en köklü olarak yer aldığı iki ilçe ise Denizli'nin Buldan ve Babadağ ilçeleridir. Her iki ilçede de her evde mutlaka bir yada iki adet el tezgahı bulunurdu. Bu sayı zaman içinde gittikçe azalmış, hatta el tezgahları kullanılmadığından yok olmuş, el tezgahlarının yerini yarı ve tam otomatik armürlü ve jakarlı tezgahlar almıştır. 1779 yılına kadar Buldan da ilkel tezgahlarla dokuma yapılıyordu. Bu tarihten sonra Buldan'ın Bucak olması ve Bucak Müdürü'nün çalışmaları ile dokumacılığın gelişimi için çözümler aranmıştır. Bursa'dan ustalar getirilmiştir. Bu ustaların yardımı ile, mekiği boy-nuzdan, masurası kargıdan tezgahlarda 10 numaradan 20 numaraya kadar ipliklerle başörtüsü, peştamal, çarşaf gibi dokumalar yapılmıştır. 1910 yıllarında, Buldanlı Osman Say isimli dokumacı, İstanbul'da gördüğü çekme bir tezgahı Buldan'a getirmiştir (Sezgin, 1884, s: 324). Dokuma araç ve gereçlerinin günün şartlarına göre düzenlenmesi ile, 1952 yılından başlayarak ilçe ve çevresinde motorlu tezgahlar kullanılmaya başlanmıştır. El tezgahlarının yerini motorlu tezgahlar almış, el tezgahları ile dokuma yapanların sayısı her geçen yıl azalmıştır. 1969 da el tezgahları ile dokuma yapanların sayısı 1900 iken, 1984 de bu sayı 1500 lere, gittikçe azalarak 432 tezgaha kadar düşmüştür. Bugün Buldan'da aktif durumdaki el dokuma tezgahı sayısı 40-50 civarındadır. Motorlu tezgah sayı fabrikalar haricinde evlerde var olanlar 3200 dür. Bunun 180 tanesini jakarlı tezgahlar, geri kalanını armürlü tezgahlar oluşturmaktadır. Çalışan motorlu tezgah sayısında bile ekonomik nedenlerle azalma söz konusudur.

Babadağ'da ise 1960lı yıllara kadar el tezgahlarında yapılan dokumacılık, bu yıllarda ilçeye elektriğin gelmesi ile birlikte yarı otomatik tezgahlarla yapılmaya başlanmıştır. 1980li yıllardan itibaren de, yarı otomatik tezgahlarla birlikte tam otomatik tezgahlar kullanılmaya başlanmıştır. İlçede bugün kayıtlı olarak armürlü ve jakarlı olmak üzere 5500 civarında dokuma tezgahı vardır. El dokuma tezgahının sayısı ise sadece beş adettir.

Ege Bölgesi el dokumalarının motif ve desen özelliklerinde değişim süreci kendini, günün beğenilerine ve moda olgu-

suna uyum sağlama şeklinde göstermektedir. Motif ve desenlerde çok büyük farklılıklar görülmemekle birlikte beğeniler ve tercihler doğrultusunda bazı ürünler diğerlerine oranla daha fazla miktarlarda üretilmektedirler. Alıcı istekleri ve moda faktörü nedeniyle motiflerin boyutlarında değişimler olmaktadır yada benzer etkili desenler yapılmaya başlanmaktadır. Örneğin Muğla Yeşilyurt da dokunan kareli kumaşların kare düzenlemelerinde ve renk tercihlerinde günün modasına uyum sağlayan farklılaşmalar söz konusudur. Motif ve desenlerin oluşum aşamasında kullanılan malzemenin türü bile motif ve desenin görünümünde farklılıklara neden olmaktadır. Buldan da da atkıda ipekle oluşturulan motifler floşla, pamukla yapılanlar sentetikle-orton yada akrilik iplikle yapılmakta, bu işlem de desenin görünümünü, etkisini önemli ölçüde etkilemektedir. En önemlisi doğal görünüm yok olmaktadır.

El dokumalarında değişim süreci renk açısından teknolojik gelişmelere bağlı olanlar hariç, motif ve desenlerle paralellik içindedir. Bölgede ilçelerin kendilerine özgü renklerinin yanı sıra, yine günün beğenilerine ve modasına uygun renkler de zaman içinde kullanılmaya başlanmıştır. Yöreye özgü motif ve desenler özgün renkleriyle birlikte moda renklerle de dokunmaktadır.

İpliklerin boyanma yöntemlerinde de teknolojik gelişmelere ayak uyduran değişimler söz konusudur. İplikler geçmişte doğal boyalarla elyaf halinde boyama ile yada ipliklerin çile halinde geleneksel usullerle boyanması ile renklendiriliyordu. Bugün ise bu tür boyama usulleri neredeyse yok denecek kadar azdır. İplikler fabrikalarda modern teknoloji ile kimyasal boyalarla renklendirilmektedir. Kimyasal boyalar sayesinde çok renkliliğin elde edilebilmesi beğenilerin arttığı alıcı kitlesine kolay hitap edebilmeyi sağlamaktadır. Boyama işlemini kendisi yapan dokumacı ise kök boya gibi doğal boya yerine anilin ve diğer kimyasal boyarmaddeleri kullanmaktadır. Doğal boyalar ile boyama tarihe karışmak üzeredir.

El dokumalarının kaliteleri satışı arttırmak amacıyla gelişen teknoloji desteğiyle her geçen gün arttırılmaktadır. Otomatik tezgahlarda dokunan ürünlerde hata oranı azalmakta, uygulanan bitim işlemleri ile de el dokumaları da diğer dokumalar gibi daha yumuşak ve çekme oranı düşük olabilmektedir. Bitim işlemlerinde kullanılan kimyasallar düşünüldüğünde ise, el dokumalarının sağlık açısından uygunluğu eskiye oranla azalmış ve değişim göstermiştir.

Kalite açısından dokumaların boyutlarında da değişimler olmuştur. El tezgahlarında daha

dar enlerde ve az metrajda dokunan ürünler yarı ve tam otomatik motorlu tezgahların kullanılmasıyla çeşitlilik göstermiş, tezgah enlerinde dokumalar üretilmiştir. Tezgahların eni genişledikçe dokumaların da enleri genişlemeye başlamıştır. Örneğin Babadağ da dokumaların enleri 90 cm ile 220 cm arasında değişim göstermektedir. Babadağ da kalite açısından farklı bir gelişimde oluşmuştur. Yöre dokumalarının üretimlerindeki azalma ile tüccara ham bez dokuyan dokumacıların, zaman içinde ürünlerinin kalitesinde günün koşullarına ve talebe göre değişim olmuş ve ham bez yerini baskılı ürünlere bırakmıştır. Babadağ aynı zamanda ilk kalite kontrolün yapıldığı ilçe olup, Türkiye'deki ilk TSE belgeli tekstil ürünleri Babadağ'a ait tir.

Değişim süreci el dokumalarının türlerinde de kendini göstermektedir. Bazı dokumalar tamamen yok olmakla birlikte günün koşullarına göre şekil değiştiren ve üretimleri yeni başlanan ürünler de söz konusudur. Örneğin Denizli Babadağ da 60lı yıllara kadar 60 – 70 çeşit farklı türde dokuma üretilirken bugün bu sayıları yok denecek düzeye gelmiş, üretim kimlik değiştirerek ham bez, baskılı bez (çarşaf benzeri), havlu ve benzeri türde ev tekstili ürünlere geçiş yapmıştır.

Diğer ilçe ve yörelerde de üretim, geleneksel kapsamda peştamal, ipek mendil, üstlük, baş örtüsü gibi dokuma türleri ile birlikte masa örtüleri, dekoratif amaçlı örtüler, ev tekstili amaçlı diğer ürünler ile giysi olarak özellikle buluzluk ve gömlekliklere yönelim olmuştur.

Kullanım alanındaki değişim üretim alanı ile paralellik göstermekle birlikte, geleneksel tarzda üretilen dokumalar çeyizlik ve kendi gereksinimleri için başörtüsü, önlük, üstlük gibi bilinen kimlikleri ile kullanımlarının yanı sıra, tüm bu ürünlerin hepsi dekoratif ve turistik amaçlı kullanılmaya başlanmıştır ve bu kullanım gün geçtikçe yaygınlaşmaktadır.

Özetle, ev tekstili için dokunanlardan giysiler, giysilik olarak dokunanlardan ev tekstili ürünleri yapılmaktadır. Sehpa örtülerinin şal olarak, şalların sehpa örtüsü olarak kullanımları gibi...

El dokumalarındaki en can alıcı değişim süreci ise sayıları her geçen gün azalan dokuma ustalarında yaşanmaktadır. Dokuma ustalarının sayıları değişen ekonomik dengeler, maddi yetersizlikler ve dokumaların beklenen kazancı sağlamamaları nedeniyle dokumacılık işinin diğer kuşaklara öğretilememesi nedeniyle azalma göstermektedir. Yeni kuşak özellikle kazanç yetersizliği nedeniyle ya okumayı tercih etmekte yada kazanç getirecek, geçimini sağlayacak başka iş kollarına yönelmektedir.

Örneğin Ödemiş merkezde el dokumacılığı yapan bir tek dokuma ustası bile yoktur. Sadece Birgi de 28 yaşındaki Musa Nohutlu ipek mendil dokumaktadır. Babasından öğrendiği dokumacılığı Kaymakamlık ve Belediye aracılığı ile Bursa'dan ipek kozası temin edip, ipliğini kendisi kozadan sağarak ipek mendil dokumakta, dokuduklarının bir kısmını koza karşılığı vermekte, kalanını da Ödemiş Kadınlar Pazarı'nda satmaktadır. Nohutlu 5 – 6 yıl öncesine kadar yörede ipek mendil dokuyan 7 - 8 usta olduğunu, ekonomik nedenlerle mendil dokumayı bıraktıklarını söylemektedir.

Tire de Belediye ustası Saim Bayrı da tek kalan ustalardandır. Kaymakamlık ve Belediye Saim Bayrı'ya Belediye dokumasını öğretmek için bir çırak vermiştir. Tezgahını Tire Belediyesi'ne devreden

Bayrı, tezgahın yerleştirildiği belediyeye ait eski bir konakta 31 yaşındaki Ethem Tıırdak ile bir süre dokuma yapmaya devam edeceğini ve altı ay içinde işi tamamen Tıırdak'a devredeceğini söylemiştir. Saim Bayrı'nın Beledi Dokumacılığını sürdürmesi 1981 yılında zamanın Tire Kaymakamı sayesinde devlet desteği ile gerçekleşmiştir.

Tek kalan bir diğer usta da Buldan da ipek peştamal dokuyan Habip Dışkaya dır. Bursa'dan temin ettiği ipeği kozadan eşi ve beraber çalıştığı bir yardımcı ile birlikte kendi sağan, bulabildiği taktirde kök boya ile yada kimyasal boyalarla kendisi boyayan Habip Dışkaya 75 yaşındadır ve ne çocukları ne de torunları bu işi öğrenmeye yönelmemişlerdir.

El dokumalarını dokuyan ustaların sayılarının yok denecek sayıda azalmaları, değişen yaşam koşulları nedeniyle tekstillerdeki tercihlerin günün anlayışına ve modaaya uygun ürünlere kayması, el dokumalarının üretim biçimlerinde de değişimlere neden olmuştur. Bunun en büyük nedeni ise yok olmanın önlemesidir. Bu amaçla dokumacılık, ev üretimlerinden kooperatiflere, devlete bağlı el sanatı merkezlerine ve konunun önemini kavrayan ve el dokumalarının yok olmaması için mücadele eden özel kuruluşlara kaymıştır. Dokumacılık bu merkezlere kurulan tezgahlarda dokuma ustaları tarafından yapıldığı gibi, kendi evlerindeki tezgahlarda bu merkezlere dokuma yapan dokumacılar da kooperatif ve merkezlere dahildir. Dokumacılık alanında kooperatifleşme Denizli Buldan ve Babadağ ile Muğla merkez ve Muğla Yeşilyurt da dikkati çeker. Buldandaki el sanatları merkezi 27 Nisan 1927 yılında yörede kaybolmakta olan el dokumacılığını yeniden kalkındırmak amacıyla kurulmuştur ve halen de çalışmalarını devam ettirmektedir. Aynı amaçla Muğla merkezde MELSA, Yeşilyurt da YİDEKO kurulmuştur. YİDEKO bir süre sonra ekonomik çatışmalar yüzünden kapanmıştır. Onun yerine bu görevi iki özel kuruluş üstlenmiştir. Bunlardan birisi Zeynep Karacan'ın atölyesi Karacan Yöresel El Dokumaları Merkezi dir.

Üretimin fabrikalara kayması ve evlerdeki tezgahların otomatikleşerek belirli fabrikalara fason olarak üretim yapılması ise tamamen kazanç amaçlıdır.

EL DOKUMALARININ KAYBOLMA NEDENLERİ

El dokumalarının yukarıda sözü edilen merkezler dışında sadece bez dokumaları yada tamamen yok olmaları değişimin nedenlerinden farklı değildir. Yaşam koşullarının farklılaşmasıyla birlikte eğitimin önemi artmış, aile fertleri içinde çocuklar dokumacı olma yerine okumayı tercih etmişlerdir. Ekonomik koşulların ağırlaşması, çağın gereği olarak yeni ve modern ürünlere talep el dokumacılığının eskisi gibi kazanç sağlamamasına neden olmuştur. Bu nedenle bir grup aile fertleri de babadan, dededen, anneden dokumacılık öğrenme yerine kendisine daha iyi kazanç getirecek farklı iş kollarına yönelmişlerdir.

Zaman içinde yeni kuşaklara aktarılmayan yada ekonomik yetersizliklerle malzemesi temin edilemeyen ve de yeterince Pazar bulamayan dokumacılık pek çok yörede kaybolup gitmiştir.

Ürün bazında kaybolmalar da benzer kökenle, kaybolan ürünlerin günün koşulları nedeniyle tercih edilmemeleri, yerine yeni ve modern ürünlere bırakmaları nedeniyledir.

SONUÇ

El dokumalarının kaybolmaya yüz tutmaları ve var olanlarının da köklü bir değişime uğramalarının nedenleri yukarıda tekrar tekrar üzerinde durulduğu gibi yaşam farklılaşması, ekonomik koşullar, teknolojik gelişmeler v.b. dir.

Tüm bu nedenler sonucunda el dokumalarının satışında ilk aşamada pazardan manifaturalara geçilmiş ve bu süreç değişimi hızlandırmıştır. 1970li yıllarda ev tekstili alanında mefruşat dönemi, giyside hazır giyim mağazaları dönemi ve bu amaçla üretim başlamıştır. Bu da beraberinde tekstillerin geleneksel tarzda üretimiyle beraber günün anlayışına ve tercihine uygun üretimlerini getirmiştir. El dokumalarının zaman, emek ve sabır isteyen kısıtlı üretimleri yerini gelişen teknoloji ile çabuk üretilen aynı ve farklı ürünlere bırakmaya başlamıştır.

Bun da aynı zamanda hem beğenilerin

farklılaşması hem de zamanın önemi nedeniyle pratik ve kolay temin edilip bakımı da kolay olan ürünlerin tercih edilmesinin de payı büyüktür.

Bu değişim etkisini özellikle yok olmalarının önlenmesi amacıyla geleneksel anlayışla üretilen el dokumalarında da göstermiştir. Ne yazık ki yok olmalarının önlenmesi konusunda sarf edilen çabalar çok da yeterli olmamaktadır.

KAYNAKÇA

KAZICIOĞLU, Nuray, 'Üzümlü Örneğinde Yaşanan El Sanatlarındaki Bozulma Nedenleri ve Çözüm Önerileri', Kamu ve Özel Kuruluşlarla Orta Öğretimde, Üniversitelerde El Sanatlarına Yaklaşım ve Sorunları Sempozyumu Bildirileri, 18 – 20 Kasım 1992, İzmir, Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Yayınları:201, Ankara, 1994.

SEZGİN, Şerife, 'Geleneksel Yeşilyurt Dokumalarının Günümüz Koşullarında ve Anlayışında Yeniden Değerlendirilmesi', Türkiye'de El Sanatları Geleneği ve Çağdaş Sanatlar İçerisindeki Yeri Sempozyum Bildirileri, Kültür Bakanlığı Yayınları:1861, Ankara, 1997.

SEZGİN, Şerife, Buldan Dokumaları ve İşlemeleri', I.Ulusal El Sanatları Sempozyumu, 18-21 Kasım 1981, İzmir, Dokuz Eylül Yayınları, İzmir, 1884.

Özel Görüşmeler

Zeki Mert ile görüşme, Mert İpek, Ödemiş-Birgi, Ağustos 2005.

Eyüp Bayındır ile görüşme, Ödemiş İpek, Ödemiş, Eylül 2005

Zeynep Karacan ile görüşme, Karacan Yöresel El Dokumaları Merkezi, Yeşilyurt, Eylül 2005

Musa Nohutlu ile görüşme, Birgi, Ağustos 2005

Habip Dışkaya ile görüşme, Mart 2005

İnternet Siteleri
www.denizliso.org.tr, Erişim: 23 08 2005

www.byegm.gov.tr , Erişim:25 08 2005

www.basiad.net- Erişim:23 08 2005

www.fethiyelife.com, Erişim: 23 08 2005

www.pamukkale.gov.tr, Erişim: 23 08 2005

www.mugla-turizm.gov.tr,

Erişim: 23 08 2005

HALK BİLİMİNDE DERLEME VE KORUMA SORUNLARI

Prof. Dr. Metin EKİCİ
Ege Üniversitesi, Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü,
Türk Halk Bilimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

Özet:

Bu bildirinin amacı; halk bilgisi yaratmalarını “derleme” çalışmasının kısa bir tanımını yapmak, derleme çalışmalarının amaçlarını değerlendirmek ve halk kültürünü korumanın gerekliliğini ve derleme çalışmaları yoluyla halk kültürünü korumanın mümkün olup, olmadığını tartışmaktır.

Abstract:

The aim of this paper to provide a brief definition of fieldwork in folklore, to evaluate the goals of a fieldwork in folklore, to discuss whether it is necessary to protect and preserve folk culture, and also if the protecting folk culture is possible by way of fieldwork in folklore.

Türkiye’de halk bilimi derleme çalışmaları 20. yüzyılın başlarında başlamıştır. 1846’da ilk defa kullanılan “folklor” terimi 1913-14 yıllarında “Halkiyat”, “Halk Bilimi”, “Halk Bilgisi” gibi terimlerle karşılanmış, savaş yıllarını takiben kurulan yeni Türkiye Cumhuriyeti ile halk bilimi çalışmaları büyük bir önem ve hız kazanmıştır.

Yeni devletin temellerinin atılması ve kurumsallaşmanın gerçekleşmesi aşamasına gelindiğinde halk bilgisi ürünlerinden hem kurumsallaşmayı sağlama hem de yeni cumhuriyet vatandaşlığının kimlik örgülemesinde yararlanılabileceği düşünülmüş ve bu anlamda halk bilgisi yaratmalarının derlenmesine karar verilmiştir.

Türkiye’de bilimsel yöntemlerle ilk halk bilgisi yaratmalarını derleme çalışmaları bu dönemde başlamıştır. Bu dönemdeki derleme çalışmalarındaki temel amaç, halk bilgisi ürünlerini tanımak, tanıtmak ve en önemlisi de bu yaratmaları Türkiye Cumhuriyeti’nin kültür temelleri olarak geniş kitlelere benimsetmek yoluyla, Cumhuriyet kurumlarının temelini sağlamlaştırmak ve de Türk kimliğini Cumhuriyet kimliği haline getirmektir.

20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren başlangıçtaki bu temel düşünceler biraz daha arka plana çekilmeye başlanmış, günümüze doğru gelindiğinde halk bilgisi derleme çalışmalarının temel amacı olarak “kaybolmadan kaydetmek” düşüncesi benimsenmiştir. Başka bir ifadeyle söylemek gerekirse, 20. yüzyılın ikinci yarısından günümüze doğru gelindiğinde derleme çalışmaları “koruma amaçlı” bir çerçeveye oturtulmuştur.

Bu bildirinin konusu, halk bilgisi derleme çalışmasının ne olduğunu kısaca tanımlamak, halk bilgisi derleme çalışmalarının amaçlarını değerlendirmek, halk bilgisi yaratmalarının ve onları oluşturan geleneğin korunmasının gerekli olup, olmadığını ve bu çerçevede halk bilgisi yaratmalarının derleme çalışmalarıyla korunup, korunamayacağını değerlendirmek hakkında olacaktır.

Halk bilgisi yaratmalarının derlenmesi veya kısaca halk bilimi alanında çalışanların ifadesiyle “derleme” dendiğinde ne anlaşılmaktadır? Derlemeyi kısaca; “Belli halk bilgisi yaratmalarını, belli bir yer ve zamanda, belli kaynak kişilerden çeşitli araç ve gereçler kullanarak kaydetmek” şeklinde tanımlamak mümkündür. Başka bir ifadeyle; bir türkü veya masalı, bir oyun veya halk kültürü üretim tekniğini, bir kent, kasaba veya köyde, bu konuda yeterli bilgi sahibi bir kişi veya kişilerden, yazarak, teyp kaset, video kaset kaydedici veya fotoğraf makinesi vb. gibi araçlar kullanarak kaydetmek, bu halk bilgisi yaratmalarını derlemektir.

Burada konu dışına çıkmamak için, derleme teknikleri ve derlemeyle ilgili diğer sorunlar üzerinde durmak istemiyorum. Derleme konusunda burada tartışmak istediğimiz sorun “amaç”tır. Bir halk bilgisi derleme çalışması neden yapılmaktadır? Derleme çalışmalarının günümüzdeki amaç veya amaçları nedir veya ne olmalıdır? Genellikle genç halk bilimciler derleme konusunda çok hevesli olmakla birlikte, hemen hiç tartışmadıkları en önemli husus bu çalışmalarının amacının ne olduğudur. Çoğu genç halk bilimci, alan adı verilen, derleme yerine gittiklerinde bu soruyla karşılaşmaktadır. Pek çok genç araştırmacı, bazı kaynak kişilerin; “Ne yapacaksınız?” “Bunları kaydedeceksin de ne olacak?” gibi, sorularıyla karşılaştıklarında, yaptıkları işin amacını açıklama noktasına gelmektedirler. Uzman halk bilimciler

ise, genellikle bu sorunu kaynak kişileri ikna etme aşamasında açıklamayı tercih etmekte, bu noktada söz konusu halk bilgisi yaratmasının kaybolmadan derlenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Gerçekten böyle midir? Bunu biraz daha aşağıda; derleme çalışmalarının amaçlarını açıkladıktan sonra değerlendireceğiz.

Halk Bilimi adını verdiğimiz çalışma alanı, kendine inceleme konusu ettiği çeşitli halk bilgisi yaratmalarını derleme adını verdiğimiz araştırma yöntemiyle elde eder. Buna göre bir derleme çalışmasının temel amacı halk bilimi alanında yapılacak incelemelere malzeme temin etmektir. Akademik anlamda veya üniversitelerde yapılan derleme çalışmaları genellikle bu temel amaca yöneliktir. Bu tür derleme çalışmalarının alanı tanıtmak, derlemenin bizzat kendisini, özelliklerini ve sorunlarını benimsetmek gibi amaçları içerdiği de söylenebilir.

Derleme çalışmalarının amaçlarından biri de yayın ve öğretim amaçlı malzeme temin etmektir. Yani bir masal veya fıkra kitabı yayınlamak veya bu türlerin öğretimini yapabilmek için belli bölgelerden bu türlere yönelik derleme yapmak gerekecektir.

Derleme çalışmalarındaki önemli amaçlardan biri de turizm ve tanıtmaya yöneliktir. Belli bir bölgeyi tanıtabilmek için, o bölgenin halk bilgisi ürünleri derlemek gerekecektir. Bir bölgeye gelen turistlere, bölge hakkında daha doyurucu bilgi vermek ve daha sağlıklı tanıtım yapabilmek için, bölge halk kültürünü tanıtmaya yönelik derleme çalışması gerekli olacaktır. Derlemesi yapılan halk bilgisi ürünlerinden belli bir kısmı tanıtım amaçlı olarak kullanılabilir.

Derleme çalışmaları ticari kaygılardan yola çıkılarak da yapılabilir. Bir bölgeye has ticari değeri olan halk bilgisi yaratmaları derlenebilir. Örneğin halı, kilim, ağaç oyma, belli yemek çeşitleri gibi belli bölgelerde özgün olarak yapılan maddi alandaki ürünler, bu ürünlerin ticari değeri üzerinde çalışanlar tarafından derlenmekte ve bunların pazarlaması yapılmaktadır.

Derleme çalışması arşivleme amacına yönelik olarak yapılabilir. Çeşitli bölge-

lerde var olan belli halk bilgisi ürünlerinin farklı seviyelerde yaratılıyor olması onların birer örnekle açıklanmasını ve kültürel içerikli arşivlerde bu örneklerin tasnif edilerek saklanmasını zorunlu kılmaktadır. Özellikle Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı araştırmacıların yaptıkları derleme çalışmaları öncelikli olarak bu amaca yöneliktir.

Kısaca; bir derleme çalışmasının amacı, bilimsel inceleme, yayın, öğretim ve eğitim, tanıtım ve turizm, ticaret ve de arşivleme amaçlarının biri veya bir çoğuna ya da tamamına yönelik olarak gerçekleştirilebilir. Peki bunlara "koruma" düşüncesini de ekleyebilir miyiz? Korumaktan ne anladığımıza bağlı olarak bu soruya hem evet, hem de hayır cevabını vermek mümkündür. Çünkü bir halk bilgisi yaratmasının belli bir örneğini korumayı amaçlıyorsak, verilecek cevap "evet" olacaktır. Ancak belli bir geleneği ve o geleneğin içinde vücut bulan halk bilgisi ürününü korumayı kast ediyorsak cevabımız "hayır" olacaktır. Bunu bir örnekle açıklayacak olursak, inceleme amaçlı olarak bir halk oyununu, örneğin bir zeybek oyununu Bergama ilçesine bağlı bir köyden derlemiş olsak. Bunu üniversite ortamında çeşitli bilimsel yöntemlerle inceleysek ve belli sonuçlara varsak bu oyunu korumak anlamında bir şey yapmış sayılmayız. Çünkü inceleme sonucunda elde ettiğimiz bulgularla o yörede var olan halk oyunu oynama geleneğinin devam edip, etmemesi konusunda bir şeyler yapmadığımız sürece koruma gerçekleşmez. Halk bilgisi yaratmaları dondurulmuş, arkeolojik kalıntılar değildir ve bu anlamda yapılan derleme çalışması sadece bir örnekleme değerlendirme şansına sahiptir. Bu durumda halk bilgisi ürünlerinin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması mümkün müdür sorusu aklımıza gelebilir. Buna vereceğimiz cevap, "evet, mümkündür." Bu noktada, halk bilgisi yaratmalarını veya halk kültürünü korumak sorununu ele alabiliriz.

Halk bilgisi yaratmaları veya halk kültürünün korunmasından anlaşılması gereken tek tek halk bilgisi yaratmaları veya belli bir halk bilgisi türüne ait metinleri toplayıp, kaydedip, bir yerde saklayarak korumaya çalışmak olmamalıdır. Halk kültürünün korunması fikri, bu kültürel yapıyı oluşturan bağlamın

korunması veya sürekli kılınması fikri etrafında odaklanmak zorundadır.

Eğer belli halk kültürü ürünlerinin korunması ve gelecek kuşaklara kültürel miras veya kültürel kalıt olarak bırakılması isteniyorsa, bunları yaratan bağlamın, bu bağlamda yaratıcı olan sanatçının devamlı kılınması zorunludur. Burada ya bağlamı sürekli kıлып, gelecek kuşaklara aktaracak ve bu bağlam içinde yeni yaratıcılar ve yeni yaratmalar oluşturulması sağlanacak, ya da yaratıcılar ve sanatçılar korunup onların yeni bağlamlar içinde kendi geleneklerini sürdürmeleri ve üretmeleri sağlanacaktır. Tıpkı biyolojik çevrenin korunmasında tek bir canlı türü, bir hayvan veya bitkiyi korumak için alınan önlemlerde olduğu gibi, halk bilgisi ürünlerinin korunmasında da onların oluştuğu bağlamın korunması veya onlara yeni bağlamlar sunulması gerekir. Koruma ancak bu şekilde mümkün olacaktır.

Halk bilgisi veya halk kültürü yaratmalarını derleme ise, bir koruma çalışmasından çok, hangi halk kültürü ürünlerinin korunması gerektiği konusunda belirlemeleri yapmayı sağlayan bir araştırma olarak benimsenmelidir.

Sonuç olarak, halk bilgisi ürünlerinin dinamik bir yapısı vardır ve bu dinamizm onları yaratan kişiler, yaratıldıkları ortam veya bağlamdan kaynaklanmaktadır. Yaratıcı kişiler ve yaratma bağlamlarındaki değişkenlik, halk kültürü yaratmalarında da bir değişmeyi zorunlu kılmaktadır. Bu nedenlerden dolayı, halk kültürü yaratmaları zaman içinde ya yeni işlevler üstlenerek veya sanat nesnesi olarak devam edebilmekte, ya da bağlamların kaybolması sonucunda yeni işlevler üstlenemeyen halk bilgisi ürünleri yok olma veya kaybolmaya yüz tutmaktadır. İşte bu noktada, halk kültürü koruma fikri ortaya çıkmaktadır. Ancak; neyi, nasıl korumamız gerektiği kadar, neden korumamız gerektiği de yeterince tartışılarak karar verilmesi gereken bir konudur. Bunu sağlıklı yapabilmek için de derleme çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Şu halde derleme çalışmalarının yeni bir amacı daha ortaya çıkmaktadır: Halk kültüründe neler ve neden korunmalı sorularına sağlıklı cevap verebilmek için, halk kültürü derleme çalışması yapmak gerekir.

GELENEKLERİNİ YAŞATAN BİR GÖÇMEN KÖYÜ: LALACIK

Araştırma:

Ferruh ÖZDİNÇER

Ege Üniversitesi D.T.M. Konservatuvarı

Türk Halk Oyunları Bölümü

Lalacık köyü, Edirne'nin Keşan ilçesine bağlı 60 hanelik bir köydür. Keşan'a 16 km., Edirne'ye ise 100 km. uzaklıktadır. Köy geçimini çiftçilik ve hayvancılık yaparak sağlamaktadır. En çok buğday ve ayçiçeği yetiştirilmektedir. Köy adını, Lalacık köyüne 4 km. mesafede olan Paşayiğit beldesinde Yiğit Paşa adıyla yaşamış bir komutanın Lala isimli yaverinden almaktadır.

Lalacık Köyü; 1923 yılındaki mübadele ile Yunanistan'ın Selanik iline bağlı Drama ilçesinden Edirne'ye göç edenlerin kurduğu bir köydür. İlk geldiklerinde Keşan'a bağlı Büyük Doğanca Köyü'ne gelmişlerdir. Ancak bu köyün otlaklarının hayvancılığa uygun olmamasından dolayı buradan da göç ederek bu günkü yerlerine yerleşmişlerdir. Köyde okur-yazar oranı oldukça yüksek olup, bu durum köy dışına göçe sebep olmaktadır. Köy gençlerinin büyük bir çoğunluğu eğitim amacıyla farklı yerlerde ikamet etmektedirler.

Köydeki geleneksel yaşam, değişen toplumsal yapıya rağmen özünde pek de değişmemiştir. 86 yıl öncesi gibi olmasa da özellikle geleneksel yemeklerini, danslarını ve müziklerini koruyup, gelecek kuşaklara aktarmayı başarmışlardır.

Bu şirin köyü ilk ziyaret edenlerin bizler olmadığını sohbetlerimizden ve köy odasındaki fotoğraflardan anlıyoruz. Öyle ki, yemeklerinden danslarına kadar birçok kez televizyon ekranlarına çıktıklarını, yurt içi ve yurt dışı festivallerine katıldıklarını ve hatta Kültür ve Turizm Bakanlığının geleneksel daldaki halk dansları yarışmalarında dereceler aldıklarını öğreniyoruz.

Benim de çok yakından tanıdığım ve çok da saygı duyduğum Kültür ve Turizm Bakanlığı araştırmacılarından Sayın Ahmet ÇAKIR'ın* 1993 yılında Dikiş Kursu Şenliği

(Fotoğraf : Deniz ÖZDİNÇER)

için bu köye geldiği ve derleme yaparak köydeki geleneksel dansların sahneye taşınmasına ön ayak olduğunu da Sayın Selahattin ÇALIŞKAN'dan** öğreniyoruz.

Lalacık Köyünü sıradan bir günde değil de, bir düğün ortamında ziyaret etmek ve kayıt altına almak istedik. Bu yüzden de 26 Temmuz 2009 günü köye gittik. Bu programı yaparken bize yardımcı olan ve bizi davet eden Sayın Necdet ŞENDURUR'a*** bir kez daha teşekkürlerimizi iletmek istiyorum.

Araştırma detaylarına geçmeden önce davet edildiğimiz düğünden biraz söz etmek istiyorum... Oğlan tarafının Lalacık Köyü'nden, kız tarafının da Tekirdağ Şarköy'den olduğunu öğreniyoruz. Bu gece yapılacak olan düğünün ise ikinci kutlama olup, birincisinin Şarköy'de bir gece önce yapıldığını bizlere aktarıyorlar. Bütün hazırlıklar yapılmış, kız tarafının köye gelişi beklenirken bizler de müzisyenlerle söyleşi yapmayı uygun görüyoruz. 2 asma davul ve 2 kaba zurnadan oluşan müzisyen takımının köklerinin Selanik Serez'den olduğunu öğreniyoruz.

(Fotoğraf : Deniz ÖZDİNÇER)

İsimleri Ahmet KIVRAK (asma davul 56), Hüseyin ÖKSÜZKALAN (kaba zurna 58), Fevzi PERÇİN (kaba zurna 67) ve Yaşar PERÇİN (asma davul 36) olan müzisyenler, Keşan'dan düğüne geldiklerini ve müzisyenliğin baba mesleği olduğunu söylüyorlar.

Çaldıkları ezgilerin Hora ve Karşılama olarak ikiye ayrıldığını ve Trakya'daki bütün ezgileri icra edebildiklerini ifade ediyorlar. Asma davulları kendilerinin yaptıklarını

ancak kaba zurnaların İstanbul'dan geldiğini belirtiyorlar. Asma davulda kayın veya ceviz kasnağı tercih ederken, kaba zurnada erik ağacını öneriyorlar. Davullara baktığımızda hemen hemen bütün Türkiye'deki davulcular gibi onlar da film deriyi ve plastik çubukları kullanıyorlar.

(Fotoğraf : Deniz ÖZDİNÇER)

Müzisyenlerle söyleşimize devam ederken Selahattin ÇALIŞKAN, Necdet ŞENDURUR ve Ahmet BOSTANCI' YA* dönüyoruz düğünler hakkında bilgi almak için...

Sayın ÇALIŞKAN eskiden köy düğünlerinin Cuma akşamı başlayıp Pazartesi sabahına kadar devam ettiğini ve 3 gün sürdüğünü ancak günümüzde bu sürenin 1 güne indiğini ifade ediyor.

Eğlence geleneğinin günümüze ayak uydurmasının yanında geleneksel şeklin de devam ettiğini bir taraftaki klavyeden ve diğer taraftaki davul-zurnadan anlayabiliyoruz. Kadın-erkek birlikte oynuyorlar. Köy meydanındaki gençler ve özellikle de genç kızlar günümüz tek kişilik orkestrasını (klavye) tercih ederken, 100 metre gerideki yemek ortamında davul-zurna kendi hayranlarını coşturuyor.

Konu geleneksel halk danslarına geldiğinde Sayın BOSTANCI sorularımızı yanıtlıyor... Bu geleneğin yıllardır sürdürdüğünü, dansların atalarından ve dedelerinden kaldığını, kendilerinin de bunları seyrede seyrede öğrendiğini söylüyor.

* Ahmet ÇAKIR: (65) Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü (Emekli 2006)

** Selahattin ÇALIŞKAN: (56) Lalacık Köyü Muhtarı

*** Necdet ŞENDURUR: (50) Lalacık Köyü doğumlu, İzmir'de müzik öğretmenliği yapıyor.

* Ahmet BOSTANCI: (45) Köy sakini ve ekip başı.

Bunları sıraladığında:

- Zigoş
- Debreli Hasan
- Kazibem
- Gayda
- Salınık Hava
- Kaleden Kaleye
- Arzu ile Kamber
- Kampana
- Bıçak Oyunu

aklına ilk gelenler oluyor...

Sayın BOSTANCI' nın söylemine göre; Zigoş hariç diğerlerinin kadın-erkek beraber icra edildikleri, sadece Zigoş'un erkekler tarafından oynandığını öğreniyoruz. Oyunların ilk kez köy dışına çıkmasının da 2003 yılında Sayın Ahmet ÇAKIR'ın Kültür ve Turizm Bakanlığının hazırladığı Geleneksel Dal yarışmasına kendilerini davet etmesiyle başladığını görüyoruz.

Lalacık ekibinin kendi sınırlarını aşarak kostüm ihtiyacı da beraberinde gelince, eski resimlerden ve sandıklarda kalan örneklerden diktirdikleri kostümleri de köy odasında görüyoruz.

Söyleşimizin sonuna doğru kız tarafının oğlan evine gelen konvoyunu fark ediyoruz. Konvoy, davul-zurna eşliğinde karşılanıyor ve düğün yemeğine davet ediliyor. Herkesin karnı doyduktan sonra da düğün başlıyor. Gece yarısına kadar klavye ile devam eden düğün, takı töreninden sonra yerini davul-zurnaya bırakıyor. Bununla birlikte birbirinden güzel dört oyunu doğal ortamında seyretme ve kayıt altına alma şansını yakalıyoruz. Bu oyunları ilk gören ve kayıt altına alanların bizler olmadığını da belirtmek istiyorum. Ancak her tespit çalışmasının önemli olduğunu ve her incelemenin alana yarar getireceği düşüncesiyle bu fırsatı kaçırmadık ve arşivimize aldık. Aşağıda açıklanan bu dört oyun sırasıyla: Zigoş, Kazibem, Debreli Hasan (Kabadayı) ve Gaydadır.

ZİGOŞ

(Fotoğraf : Deniz ÖZDİNÇER)

Selanik yakınlarındaki eski Drama ilinin Libotun kasabasına bağlı Zigoş köyünden adını aldığı söylenen oyun, karşılama türü olup 9 (2+2+2+3) zamanlının D tipidir. Karşılıklı iki çizgiden oluşan oyun formunda refle adımlar kullanılmaktadır. Zigoş, yavaş ve hızlı olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm sağa ve sola atılan yavaş adımlarla başlar. Adım cümlesi yarım dönüşlerle ve dizlerdeki küçük plielerle devam eder. İkinci bölümdeki adım cümlesi yapı bakımından birinci bölüme çok benzer. Tek farkı, daha hızlı olması ve ilk adımlarda aşağı aksanların kullanılmasıdır.

Zigoş'ta dikkat çeken bir diğer konu da, dokuz zamanın ilk iki zamanındaki karşılıklı el tutuşmalardır. Bu adım, karşılama özelliklerinin dışında kalan bir yapıdadır. Bilindiği üzere karşılama türünün üç ana özelliği vardır ki bunlar: Usulünün dokuz zamanlı olması, karşılıklı oynanması ve temas olmamasıdır...

ADIM ANALİZİ

$$A(\text{YAVAŞ ADIM}) = (AA + AB + AC + AD) = 2/8 + 2/8 + 2/8 + 3/8 = 9/8$$

$$A1(\text{HIZLI ADIM}) = (A1A + A1B + A1C + A1D) = 2/8 + 2/8 + 2/8 + 3/8 = 9/8$$

ZİGOŞ

YÖRE: Edirne / Keşan / Lalacık Köyü
KİMDEN ALINDIĞI: Ahmet KIVRAK (Davul)
Yaşar PERÇİN (Davul)
Hüseyin ÖKSÜZKALAN (Zurna)
Fevzi PERÇİN (Zurna)

DERLEYEN: Ferruh ÖZDİNCER
DERLEME TARİHİ: 26.07.2009
NOTALAYAN: Tufan GÜLDAŞ

ZİGOŞ

2 -

KAZİBEM

(Fotoğraf : Deniz ÖZDİNCER)

Kazibem'de Zigoş gibi karşılıklı iki çizgi formunda oynanan karşılama türü bir danstır. 9 (2+2+2+3) zamanlı olup, D tipindedir. Yavaş ve hızlı olarak iki bölümden oluşmaktadır. Zigoş gibi bunda da çizgilerde refle adımlar kullanılmaktadır. Kol formu daha yukarıda olup, karşılıklı el vurmalar kullanılır. Dizlerdeki küçük plieler Zigoş' taki adım yapısına çok benzer. Yavaş bölümde birbirinden uzaklaşan bloklar, dans hızlandıkça birbirine yaklaşır.

ADIM ANALİZİ

$$A(\text{YAVAŞ ADIM}) = (AA + AB + AC) = 4/8 + 2/8 + 3/8 = 9/8$$

$$A1(\text{HIZLI ADIM}) = (A1A + A1B + A1C) = 4/8 + 2/8 + 3/8 = 9/8$$

KAZİBEM

YÖRE: Edirne / Keşan / Lalacık Köyü
KİMDEN ALINDIĞI: Ahmet KIVRAK (Davul)
Yaşar PERÇİN (Davul)
Hüseyin ÖKSÜZKALAN (Zurna)
Fevzi PERÇİN (Zurna)

DERLEYEN: Ferruh ÖZDİNCER
DERLEME TARİHİ: 26.07.2009
NOTALAYAN: Tufan GÜLDAŞ

DEBRELİ HASAN

(Fotoğraf : Deniz ÖZDİNÇER)

Debrelî Hasan hora türü bir oyun olup bir Kabadayıdır. Saat yönünün tersine ilerleyen yarım daire formundadır. Yavaş ve hızlı olmak üzere iki bölümden oluşur. Birinci bölüm 5/8 (2+3) lik usulde olup, ikinci bölüm 7/8 (3+2+2) liktir. Alışagelen tutuşmanın (omuzlardan) aksine grup ellerden tutuşarak daireyi çevirmektedir. Adımlarda aşağı ve yukarı aksanlar görülmektedir. A1 adım cümlesinde küçük plielerle sağdan dönüşler yapılır. İkinci bölüme geçildiğinde metronom yükselir ve usul 7/8' lik olur. Ancak adım yapısı 6 (4+2) zamanlı devam eder. Ezgideki her 7/8'lik ölçü, adımdaki 1 birim zamana denk gelir. Bu durum adım yapısındaki en dikkat çekici ve en enteresan durumdur. Metronom git gide hızlanır ve oyun bu şekilde son bulur.

ADIM ANALİZİ

1. BÖLÜM: 5/8

$$A(\text{DÜZ ADIM}) = (AA+AB+AC+AD) = 15/8+5/8+5/8+5/8 = 30/8$$

$$A1(\text{DÖNMELİ ADIM}) = (A1A+A1B+A1C+A1D) = 15/8+5/8+5/8+5/8 = 30/8$$

2. BÖLÜM: 6/4 (Usul: 7/8)

$$B(\text{HIZLI ADIM}) = (BA+BB) = 4/4+2/4 = 6/4$$

DEBRELİ HASAN

YÖRE: Edirne / Keşan / Lalacık Köyü
KİMDEN ALINDIĞI: Ahmet KIVRAK (Davul)
Yasar PERÇİN (Davul)
Hiliseyin ÖKSÜZKALAN (Zurna)
Fevzi PERÇİN (Zurna)

DERLEYEN: Ferruh ÖZDİNCER
DERLEME TARİHİ: 26.07.2009
NOTALAYAN: Tufan GÜLDAS

Gayda, yavaş ve hızlı olmak üzere iki bölümden oluşan bir Hora'dır. Birinci bölümde oyuncular omuzlardan tutuşurken, hızlanan ikinci bölümde ellerden tutarlar. 6 (4+2) zamanlı giden adım ve ritim yapısında ezgi serbesttir. Sağa-sola yaylanma adımıyla başlayan oyun, saat yönünün tersine doğru yarım daire formunda ilerler. Ayak çekmelerde aksan yukarı doğrudur. İkinci bölüm olan hızlı bölüme geçildiğinde adım ve ritim yapısı değişmeden sadece metronom değişir. Omuzlardaki tutuşma ellere geçer. Adımdaki ayak çekmeler tersine döner ve aşağı aksan yapılır.

GAYDA

(Fotoğraf : Deniz ÖZDİNCER)

ADIM ANALİZİ

1. BÖLÜM: 6/4 (4+2)

$$A(\text{YAYLANMA}) = (AA+AB+AC) = 2/4+2/4+2/4 = 6/4$$

$$B(\text{DÜZ ADIM}) = (BA+BB) = 4/4+2/4 = 6/4$$

2. BÖLÜM: 6/4 (4+2)

$$B1(\text{HIZLI ADIM}) = (B1A+B1B) = 4/4+2/4 = 6/4$$

Sayın Necdet ŞENDURUR ve Ailesine, Sayın Selahattin ÇALIŞKAN'a, Sayın Ahmet BOSTANCI ve diğer Oyunculara, Müzisyenlere ve Düğün Sahiplerine katkılarından dolayı teşekkür ediyoruz...

DİYARBAKIR PUŞİSİNİN GİYSİ TASARIMLARINDA KULLANILMASI

Yrd. Doç. Songül Kuru

Yrd. Doç. Dr. Halime Yüceer Arslan

Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi/Ankara/Türkiye

Özet

Diyarbakır Puşisi 16. yüzyılda üretilmeye başlanmış ve 20. yüzyılın sonlarına kadar varlığını sürdürmüştür.

Puşicilik Diyarbakır'ın sosyal kültürel ve ekonomik hayatında önemli bir yere sahip olan mesleklerden sadece birisidir. Puşicilik Diyarbakır'ın ekonomik ve kültürel yaşamının en belirleyici unsurlarından birisi olmuştur. Puşi hem geleneksel kıyafetlerin hem de türkülerin önemli bir ögesi olarak Diyarbakır folklorunda da önemli bir yer edinmiştir.

Puşicilik, son otuz yıl içerisinde Diyarbakır kent merkezinde oturan azınlıkların göç etmesiyle beraber şehirde yok olmaya yüz tutmuştur. Bunlara bir de ülkenin yaşadığı toplumsal değişim sonucu geleneksel kıyafetlerin yerini modaya uygun giyim tarzına bırakması eklenince bu meslek kolu hem çok hüzünlü hem de bir dizi olayın ağır bir sonucu olarak sessizce yok olaya başlamıştır.

İnsanların bedenlerini kapatmaya başlamaları ile birlikte giysi ve giysiyi tamamlayan diğer detaylarda oluşmaya başlamıştır. İnsanların güzel görünme sevdasının daha çok giysiler

de kendini gösterdiği bir gerçektir. Her türlü giysi formu ile farklı dizaynlarda kullanılabilme özelliğine sahip Diyarbakır puşisi sadece türkülerin değil, giysi tasarımlarının vazgeçilmezleri arasında yer alabilmelidir.

Çalışmada giyside çok çeşitli amaçlarla kullanılabilen ve yok olmaya başlamış maddi kültürünün önemli bir parçası olan Diyarbakır puşisi ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel Giysiler, Puşi, Tasarım

USING IN THE CLOTHING DESIGNS OF “DİYARBAKIR PUŞİ”

Abstract

“Puşi” has been produced since the 16th century in Diyarbakır and existed by the end of 20th century.

Being a master of Puşi is one of the occupations that has fundamental determining factors for cultural and economic life of Diyarbakır. As being an important factor of traditional dresses and folk-songs, “Puşi” has played a crucial role in the folklor of Diyarbakır as well.

Being a master of Puşi has started to disappear quietly along with the emigration of minorities who lived in the central area of Diyarbakır as well as the social changes on the fashion style.

As a result of these social changes, dresses in the latest fashion has filled up traditional dresses place.

The dresses and other complementary details had started to form after people covered themselves. Desire for being beautiful shows itself in dresses for people. "Puşi" of Diyarbakır which can be used in different designs should play an indispensable role for not only folk-songs but also dress designs.

As a crucial part of the material culture, "Puşi" of Diyarbakır that can be used for different objectives was approached in this study.

Key Words: Traditional clothes, Puşi, Clothing Design

1. Giriş

Anadolu tarihin her döneminde büyük, kalabalık ve gelişmiş önemli yerleşim merkezlerinden biri olmuştur. Diyarbakır tarihin her döneminde büyük uygarlıkların, kültürel ve ekonomik hareketlerin merkezi olarak kabul edilen bir kenttir. Tarihi geçmişine baktığımızda birbirini izleyen 27 değişik uygarlığa ev sahipliği yapmış olan Diyarbakır, zengin kültür ve tarihe sahiptir. Bu yörede yaşayan insanlar, geçmiş uygarlıklardan izler taşıyan çeşitli kültür ve tarih içinde çok çeşitli el sanatlarına ve giyim kuşama önem vermişlerdir.

Ortaçağda önemli yerleşim merkezlerinden birisi olan Diyarbakır, büyük medeniyet birikimine sahip olan bir şehirdir. XVI. ve XVII. Yüzyıllarda çok kalabalık bir nüfusa sahip olan Diyarbakır'da el sanatlarının her çeşidinin sergilendiği çarşılar çok görkemlidir. Oldukça eskiye dayanan ipek dokumacılığı Diyarbakır el sanatlarının içinde önemli bir yere sahiptir.

16. yüzyıldan beri azınlıklar tarafından sürdürülen bir meslek olan puşicilik günümüze kadar varlığını sürdürmüştür. Diyarbakır ve civarında dokuma, altın ve gümüş işlemeciliği

gibi meslekler, azınlık gruplar tarafından yapılmıştır. Türkülere şiirlere kadar giren puşi 1800'lü yılların sonlarından, 1900'lü yılların başlarına kadar, Diyarbakır, tekstil sanayinin alt yapısı olan ipek dokumacılığının en önemli ürünlerinden biri olmuştur.

Diyarbakır folklorunda da önemli bir yere sahip olan ipek dokuması olan puşicilik mesleği, kentin ekonomik ve kültürel yaşamının belirleyici unsurlarından birisi olmuştur. Puşinin geleneksel kıyafetlerde kullanımı devam ederken, günlük hayatta ve özel gün giysilerinin tamamlayıcısı olarak da kullanımını halen sürdürmektedir.

2. Geleneksel Giysiler ve Puşi

Halk kültürünün önemli bir parçası olan giyim kuşam ve el sanatları, ülkenin gelenek ve görenekleri ile yaşam biçiminin kuşaktan kuşağa aktarılmasında ve devam ettirilmesinde büyük rol oynar. Ulusların geçmişlerini geleceğine aktaran önemli bir unsur da kültür varlıklarıdır. Kültür varlıkları içerisinde önemli bir yeri olan el sanatları ile çok fazla çeşitlilik gösteren geleneksel giysiler, bir bütün olarak maddi kültür ürünleridir.

İnsanın yaşama biçimini belirten göstergelerden olan kültür tüm canlı varlıklar gibi yaşar, gelişir, değişir ve ölmeden süreklilik gösterir. Giyim kuşam ve el sanatı ürünleri, insanların buldukları uygarlık seviyelerine göre veya buldukları toplumların örf, adet, inanışları, yaşama şartlarına göre şekillenip çeşitlenmiştir.

Anadolu'nun coğrafi konumu nedeni ile tarih boyunca Asya, Avrupa, Afrika, Mısır ve Mezopotamya kültür yollarını kesiştiği bir merkez olmuştur. Birçok düşünür ve sanatçının belirttiği gibi bu merkez yüzlerce etnik grubu, farklı kültürel yapıları bünye-

sinde barındıran ve bileşime götüren sihirli bir güç olmuştur (Erden, 1986: 16).

İnsanların var oluşları ile birlikte çevre şartlarından korunmak için ortaya çıkan örtünme ihtiyacı, tarih boyunca giyim şekilleri ve gelenekleri, ait oldukları milletlere, topluluklara ve kişisel zevklerine göre şekillenerek farklılaşmıştır (Anonim, 1986: 6).

İnsanların çeşitli nedenlerle bedenlerini kapatmaya başlamaları ile birlikte giysi ve giysiyi tamamlayan diğer detaylarda oluşmaya başlamıştır. İnsanların estetik olma ve güzel görünme sevdasının daha çok giysilerde kendini gösterdiği bir gerçektir. Geleneksel giysi formları da dâhil olmak üzere her türlü giyim kuşamda farklı dizaynlarda ve formlarda kullanılabilme özelliğine sahip Diyarbakır puşisi sadece türkülerin, şiirlerin değil, giysi tasarımlarının da vazgeçilmezleri arasında yer alması Puşiyi daha da güncel hale getirecektir.

Puşi kelimesi, örtü anlamında olup Farsça'dan Türkçe'ye geçmiştir. Günümüzde anlam daralmasıyla başa bağlanan veya sarılan bez anlamında kullanılmaktadır. Diyarbakır'da üretilen ipek kumaşa Puşi, üreticilerine Puşiciler denilmiştir. Oysa 1950'li yıllarda Diyarbakır'da üretilen ipek kumaşlar Puşi ile sınırlı olmayıp Puşi dokuma tezgâhlarından daha teknik jakarlı makinelerde dokunan Mantın, Çiçekli Mantın, Canfes, Hâke ve Gezi gibi kumaşlar da bulunmaktaydı (Taşğın, 2006, <http://www.pusi.com.tr.tc/>).

Ancak 1950'li yıllardan sonra üretilen ipek kumaşların kullanım alanı daralınca isim de buna göre şekillenmiş ve ipek dokumacılığına genel bir isimlendirme ile Puşicilik denilmiştir. Diyarbakır'da dokunan puşiler farklı renk, boyut ve çeşitlerde üretilmiştir. Renkler ise kırmızı, beyaz, turabi, almasti, yeşil ve siyahtr. Boyutlar talebe göre değişmekle beraber genelde, 90 ile 200 cm arasında ölçülerde dokunmuştur. Kullanım yerlerine göre puşi çeşitleri; beyaz kenar, kırmızı kenar, yedi renk, kesrevan, telgrafi ve almasti olarak isimlendirilmiştir (<http://www.suryaniler.com/>).

Diyarbakır Puşisi günümüzde, geleneksel giysilerde ve halk oyunları giysilerinde kadın ve erkek başlıklarında ve günlük giysilerle birlikte halen kullanılmaktadır.

3. Giysi Tasarımı ve Puşi

Küreselleşen dünyada; ülkelerin ulusal kimlikleri, kültürleri, ekonomik açıdan yozlaşarak kaybolmaktadır. Kültürlerin sonraki nesillere taşınarak yaşatılabilmesi için özgün kültür ürünlerine sahip çıkılmalıdır. Ulusların kimlik belirleyicisi olan maddi kültür ürünlerinin farklı amaçlarla kullanımı, bu ürünlerin tanıtım ile birlikte ürüne olan talebi de arttıracaktır.

Başlangıçtan günümüze kadar olan dönemlerde ve günümüzde, her olay ve konudan etkilenen modalarda yeni stiller yaratmak tasarımcının yaratıcılığının sonucu ortaya çıkar. Esin kaynakları ve malzemelerin bütünleşmesi sonucu ortaya çıkan yeni tasanımlar, moda tasarımının giyimdeki eseri olarak ifade edilebilir. Görsel çevre elemanlarını var eden insanın yaratıcılığı onu diğer canlılardan farklı kılan önemli bir ayrıcalıktır. İnsanın görsel etkinlikleri ile edinilen algılamalar, yaratılan tasarımlara esin kaynağı yani tema oluşturur. Her konudan her alandan ve her olay ve kültürden yaratılan moda, tasarımcının eseri olarak ortaya çıkar (Kuru, 2004, <http://www.fashion.org>).

İnsanların moda eğilimleri, modayı yakalayabilme ve farklı olma çabaları, giyim alanında tasarımın önemini ortaya çıkarmaktadır. Giysi üretiminin ilk basamağı olan tasarım aşamasında, esin kaynağı olarak, toplumun kültürel özellikleri, sosyal yapısı ve tarihi geçmişi, tasarımcı için zengin bir kaynak oluşturmaktadır. Bir giysi tasarımının yapılabilmesi için hayal gücü, sezgi beceri öğelerinin olması gerekmektedir. Aynı zamanda, giysi tasarımlarının oluşması için, belirlenmiş bir konudan yola çıkarak belli bir düşünceyi yansıtması ve özgün bir çalışma ile yaratıcılık değeri içeren sonuç elde etmesi zorunludur (Zengingönül ve Diğerleri, 2005: 409).

Sadece baş bağlamada ve boyun atkısı olarak kullanılan puşinin, kullanım amacını genişleterek, değişen moda ile şekillenen giysilerin tasarımında yer almasını sağlamak daha farklı ve popüler olmasını mümkün kılacaktır. İnsanların güzel ve estetik görünme istekleri ile sürekli değişen moda olgusu tasarımcıları daha farklı arayışlara yöneltmektedir. Bu farklı arayışlar içinde ana malzemedan yardımcı malzemeye kadar olan her şey yer alabilirken, onları diğer tasarımcılardan ayrıcalıklı hale getiren ise esin kaynağına uygun malzeme seçme ve orijinal modeller yaratabilmek olacaktır.

Bir tasarımcının Diyarbakır Puşisi ile oluşturabileceği özgün tasarımlar içinde tüm giysi grupları yer alabilir. Bunlar günlük giysilerden spor giysilere ve fanteziye kadar geniş bir yelpaze içinde ele alınabilir.

Bir tasarımcının Diyarbakır Puşisi ile oluşturabileceği özgün tasarımlar içinde tüm giysi grupları yer alabilir. Bunlar günlük giysilerden spor giysilere ve fanteziye kadar geniş bir yelpaze içinde ele alınabilir.

4. Materyal ve Yöntem

Araştırmanın materyalini Diyarbakır ili sınırları içindeki geçmişte oldukça eskiye dayanan ipek dokumacılığı olan puşicilik oluşturmaktadır. Diyarbakır'ın kültürel yapısı ve tarihi dokusu dikkate alınarak belirlenen esin kaynağını Diyarbakır Surları ve Sütunları oluşturmaktadır. Giysilerde fizyolojik, termal ve psikolojik konforun sağlanabilmesi için, çeşitli renk ve genişlikte dokunan ipek puşiler incelenerek değerlendirilmiştir. Tasarlanan giysilerde estetik görünüm dikkate alınırken kullanım konforu da düşünülmüştür.

5. Puşinin Giysi Tasarımında Kullanılması

Diyarbakır Puşisi ile Diyarbakır sütunları ve Surlarından esinlenerek oluşturulan giysi tasarımı koleksiyonunda yer alan modellerin çok amaçlı kullanımı esas alınmıştır. İpek dokuma olan puşinin kumaş özellikleri dikkate alınarak tasarlanan giysilerde, ipeğin dikim hassasiyetleri göz önünde bulundurulmuştur. Puşi kullanarak oluşturulan koleksiyonda yer alan 10 modelin detayları, her modelle birlikte verilerek irdelenmiştir.

Çizim 1

Giysi Türü : Fantezi

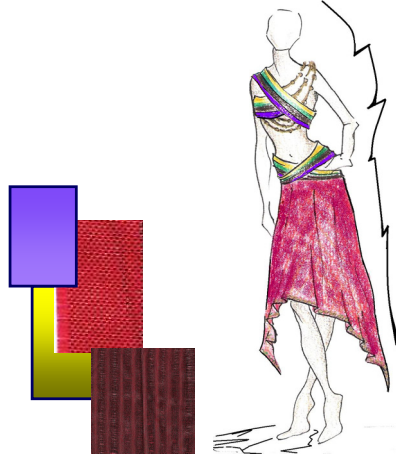
Kumaş Cinsi : İpek Puşi

Kumaş Rengi : Mor-Sarı-Kırmızı

Süsleme : Drape-Puşiden Hazırlanan Bordür- Pul -Bocuk

Çizim 1'de Diyarbakır surlarından esinlenerek oluşturulan tasarım, bir-biri içine geçirilmiş asimetrik drape tekniği ile korsaj ve büstiyerden oluşmaktadır. İki parçadan olan kıyafetin

etek kesiminde ise, kare şeklindeki puşinin üçgen olarak asimetrik kullanılması düşünülmüştür.

Çizim 2

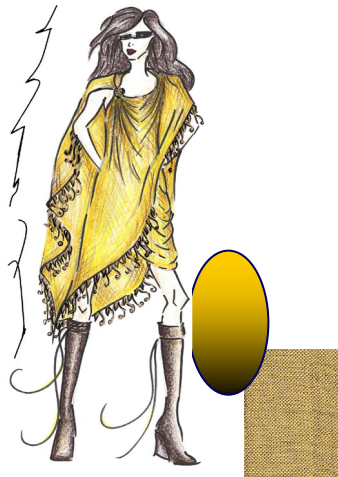
Giysi Türü : Fantezi

Kumaş Cinsi : İpek Puşi

Kumaş Rengi : Mor-Sarı-Yeşil-Kahverengi-Kırmızı

Süsleme : Drape- Pul -Bocuk

Çizim 2'deki tasarım, çizim 1'de olduğu gibi, asimetrik drape tekniği ile korsaj ve büstiyerden oluşmaktadır. İki parçadan oluşan kıyafetin etek kesiminde ise, dikdörtgen şeklindeki puşinin simetrik olarak kullanılması düşünülmüştür.

Çizim 3

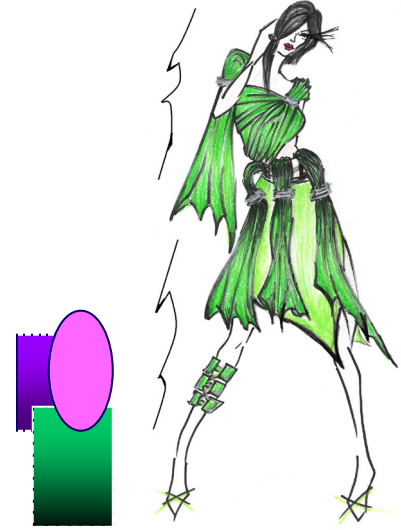
Giysi Türü : Fantezi

Kumaş Cinsi : İpek Puşi

Kumaş Rengi : Sarı-Kahverengi

Süsleme : Drape-Bordür-Saçak-Pul-Boncuk

Çizim 3'de yer alan giysi, surlar ve sütunlarından esinlenerek tasarlanmıştır. Her iki omuzda yer alan drapeler asimetriktir. İki parça puşiden tasarlanan giysinin ön ve arkasında, puşinin saçakları kullanılmış ve pul-boncuk süslemesi ile zenginleştirilmiştir.

Çizim 4

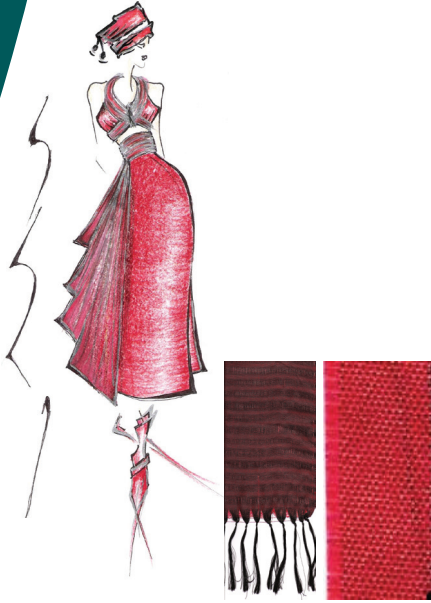
Giysi Türü : Fantezi

Kumaş Cinsi : İpek Puşi

Kumaş Rengi : Yeşil Tonları

Süsleme : Drape-Pul-Boncuk-Sim-Sırma Kordon

Çizim 4'de yer alan giysi iki parçadan oluşmakta ve giysinin bedeni ile iç eteği asimetrik, üst eteği ise simetriktir. Omuzda yer alan drapeler asimetriktir. Drapelere pul-boncuk kullanılarak, sim-sırma-kordon ile zenginleştirilmiştir.

Çizim 5

Giysi Türü : Fantezi

Kumaş Cinsi : İpek Puşi

Kumaş Rengi : Bordo

Süsleme : Drape-Sim-Sırma Kordon

Çizim 5'deki giysi önceki tasarımlarda olduğu gibi, surlar ve sütunlarından esinlenerek tasarlanmıştır. İki parçadan oluşan giysinin bedeni ve eteği simetrik. Giysinin eteğinin beli ise drapelere zenginleştirilmiş asimetrik dökümlü bir kuşak kullanılmıştır. Beldeki kuşak simetrik olarak da kullanılabilecek şekilde tasarlanmıştır.

Çizim 6

Giysi Türü : Fantezi

Kumaş Cinsi : İpek Puşi

Kumaş Rengi : Bordo

Süsleme : Drape-Sim-Sırma Kordon

Çizim 6'daki tek parçadan oluşan giysinin, bedeni ve omuzu drapelere toplanmıştır. Giysinin bel formu büzgülerle toplanarak bluzan görüntüsü verilmiştir. Omuz ve ön ortasında, sim-sırma bordur kullanılarak süslenmiştir.

Çizim 7

Giysi Türü : Fantezi

Kumaş Cinsi : İpek Puşi

Kumaş Rengi : Yeşil Tonları

Süsleme : Drape-Sim-Sırma Kordon

Çizim 7'deki giysi iki parçadan oluşmaktadır. Asimetrik büstiyeri tek omuzda toplanarak yere kadar uzanan omuz şalı şeklindedir. Etek beli drapeli korsajla bütünlenerek simetrik olarak tasarlanmıştır.

Çizim 8

Giysi Türü : Fantezi

Kumaş Cinsi : İpek Puşi

Kumaş Rengi : Sarı Tonları

Süsleme : Drape-Sim-Sırma

Çizim 8'de yer alan giyside iki parçadan oluşmaktadır. Simetrik büstiyerin ön ortasında drapelere göğüs formu verilerek sim sırma ile süslenmiştir. Etek yan dikişte drape ile toplanmış ve uçlar serbest bırakılmıştır.

Çizim 9

Giysi Türü : Fantezi

Kumaş Cinsi : İpek Puşi

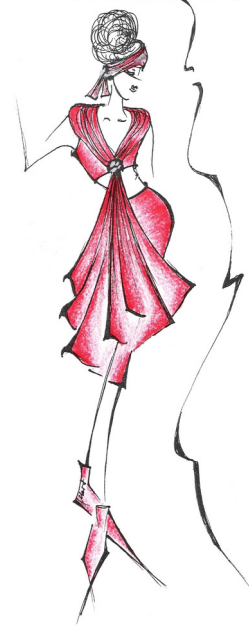
Kumaş Rengi : Sarı-Siyah-Yeşil-Mor

Süsleme : Drape-Sim-Sırma

Çizim 9'da yer alan giysi tek parçadan oluşmaktadır. Beden kısmı asimetrik diz altına kadar vücudu saran pantolondan oluşmaktadır. Diz altından

ayak bileğine kadar çizgili puşi kullanılarak paça oluşturulmuştur. Belde-

ki kuşak çok amaçlı kullanılabilir şekilde tasarlanmıştır.

Çizim 10

Giysi Türü : Fantezi

Kumaş Cinsi : İpek Puşi

Kumaş Rengi : Bordo

Süsleme : Drape-Broş

Çizim 10'da yer alan ve iki parçadan oluşan giysinin beden kısmı simetrikdir. Büstiyer üzerine yaka formu verilen giysinin önü, bir broşla birleştirilerek şal şeklinde bırakılmıştır. Dar formdaki eteğin boyu diz altındadır.

6. Sonuç ve Öneriler

Yüzyıllar boyunca çeşitli değişiklikler geçirerek günümüze kadar gelen kültür varlıklarımız arasında çok önemli bir bölümü oluşturan geleneksel el sanatları ve giysilerin moda olgusu, teknolojik gelişmeler ve benzer nedenlerle yok olma tehlikesi ile karşı karşıya olduklarını görmekteyiz. El sanatlarının geleneksel yapısı göz ardı edilerek sanayi ürünleriyle aynı değerde tutulmaları onların yok olmasına sebep olmaktadır. Maddi kültürün önemli bir bölümünü oluşturan el sanatlarının geçişini geleceğe aktarmak onu yaşatmakla mümkün olabilir.

Geçmiş oldukça eskiye dayanan ipek dokumacılığı, Diyarbakır el sanatları içinde önemli bir yere sahiptir. Diyarbakır ipek dokuması puşisi ise yörenin önemli bir el sanatı ürünüdür.

Ulusların kimlik belirleyicisi olan maddi kültür ürünlerinin farklı amaçlarla kullanımı, bu ürünlerin tanıtım ile birlikte ürüne olan talebi de arttıracaktır.

Yöreye özgü puşinin yaygın eğitim kurumlarında kurulacak tezgâhlarla üretimi yaygınlaştırılmalıdır.

Diyarbakır kültür ürünü olan puşinin özgün giysi tasarımlarında çok amaçlı kullanımı, puşisi dar kullanım amacının dışına çıkarak farklı ve ayrıcalıklı kılacaktır.

Yok olma tehlikesi ile karşı karşıya olan puşinin, yeni projeler kapsamına alınarak tekstil-hazır giyim ve moda sektöründe kullanımı sağlanarak, iç ve dış pazarda tanıtımı yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

Anonim, (1986). Tarihi Türk Kadın Kıyafetleri, Ortadoğu Doğu Video İşletmeleri

A.Ş. İstanbul.

ERDEN, Atilla. (1986). Anadolu Giysi Kültürü, Orta Doğu Video İşletmeleri A.Ş. İstanbul.

<http://www.suryaniler.com>

KURU, Songül. (2004). Fashion Design In Clothing And Its Relation To Other Areas,

International Conference Innovation, Research and Technological Intelligence Experiences

and Perspectives for the Fashion Industry, 28TH – 29TH September, Madrid/Spain.

<http://www.Fashion.org>

TAŞĞIN, Ahmet. (2006). Diyarbakır'da Geleneksel Bir Meslek: Puşicilik,

<http://www.pusi.com.tr.tc/>

ZENGİNGÖNÜL, Nuran. Çivitçi, Ş. Ağaç, S. (2003). Kastamonu İli Nasrullah Cami Kalemîşi Süslemelerinin Giyim Tasarımında Kullanılmasına İlişkin Bir Çalışma, II. Kastamonu Kültür Sempozyumu Bildirileri, 18-20 Eylül, Kastamonu.

Tasarım Ekibi

Yrd. Doç. Songül Kuru-Yrd. Doç. Dr. Halime Yüceer Arslan

Uz. Güler Mert-Seher Tereci-Duygu Kundakçı

KÜLTÜR & SANAT

21. Motiflerle Anadolu Kültür Şöleni Gerçekleşti

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü'nün düzenlemiş olduğu 21. Motiflerle Anadolu Kültür Şöleni, kalabalık bir davetli topluluğunun iştiraki ile 27 Haziran 2009 Cumartesi günü, Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi Konser Salonu'nda gerçekleşti. Şölen, aynı zamanda KANAL URFA TV'den canlı yayın olarak da verildi.

Motif Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı M. Zeki BAYKAL yaptığı açılış konuşmasında; “Kamu, kurum ve kuruluşların değerli temsilcileri, çok kıymetli basın mensupları, saygıdeğer misafirler, ekranları başındaki değerli izleyiciler, Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü tarafından düzenlenen 21. Motiflerle Anadolu Kültür Şölenimize hoş geldiniz. Sizleri, böylesi anlamlı bir gecede en kalbi duygularıyla selamlıyorum. Değerli konuklar, değerli izleyiciler, kendini sürekli yenileyen bir dünyada yaşıyoruz.

Bu durum şüphesiz ki, hem ulus olarak, hem de birey olarak bizleri de köklü değişimlere zorlamaktadır. Bu değişim içerisinde, yok olmasını asla istemediğimiz kültürel değerlerimizi korumak ve yaşatmak, millet olarak hepimizin asli görevleri arasında olmalıdır. 21 yıl önce kültür hizmetine başlayan Motif, gerçekleştirdiği tüm faaliyetlerinde üstlendiği bu görevin sorumluluğunda hareket etmiştir. Birlik, beraberlik ve dürüstlük ilkeleri çerçevesinde kültüre hizmette sınır tanımayan Motif, bugüne kadar ulusal ve uluslararası önemli başarılar imza atmış, ülkemize 2001 ve 2007 yıllarında olmak üzere 2 kez Dünya Birinciliği ödülünü kazandırmıştır. Motif’in, 21 yıldır daima yükselen başarı grafiği bundan sonrada, aynı heyecan ve azimle devam ederek artacaktır. Motif’in genel çalışma başlıklarını kısaca özetlersek; Halk Bilim Sempozyumları, Ödül Törenleri, Kültür Şölenleri, Ulusal ve uluslararası festival ve etkinlikler, Motif Dergisi ve Yayınları, Vakfımızın başlıca faaliyet alanlarını oluşturmaktadır.

Motif, kültüre hizmete her zaman akademik ve sanatsal boyutu bütünleştirici çalışmaları esas almış ve sergilemiştir. Tüm bu çalışmalarda, kamu, kurum ve kuruluşları ile işbirliği içerisinde olmuş ve en önemlisi de, bu yolculukta daima gençlerle el ele omuz omuza yürümüştür.

Değerli konuklar, çok kıymetli izleyiciler; hizmete yürekten inanmış Motif, ilkeleri kendine prensip edinmiş insan gücü ve sizlerden aldığı güç ve destekle hizmetlerine devam edecektir. Sözlerime son vermeden önce, 21 yıldır bizlere verdikleri desteklerden dolayı, devlet büyüklerimize, kurum ve kuruluşlarına, sanayici ve iş adamlarımıza, katkı sağlayan sanatçılarımıza, bizlerden hiçbir zaman desteklerini esirgemeyen değerli ailelerimize ve gençlerimize, bu gece bizlerle birlikte olan siz değerli konuklarımıza ve emeği geçen herkese bir defa daha teşekkür ediyorum. Daha nice etkinliklerimizde bir arada olabilmek dileğiyle, hepinize iyi seyirler diliyorum, sizleri saygı ve sevgiyle selamlıyorum." dedi.

Şölen'de sırasıyla İzmir Yöresi Halk Oyunları Ekibi, Bitlis Yöresi Halk Oyunları Ekibi, Bolu Yöresi Halk Oyunları Ekibi, Diyarbakır Yöresi Halk Oyunları Ekibi, Üsküp Yöresi Halk Oyunları Ekibi, Anamur Yöresi Halk Oyunları Ekibi, Hakkari Yöresi Halk Oyunları Ekibi, Kırklareli Yöresi Halk Oyunları Ekibi, Gaziantep Yöresi Halk Oyunları Ekibi ve Trabzon Yöresi Halk Oyunları Ekibi performans sergiledi. Şölenin misafir halk oyunları ekibi Dost Ya-

şam Vakfı Down Sendromu Rehabilitasyon Merkezi Öğrencilerinden oluşan Kafkas Yöresi Halk Oyunları Ekibi misafirlerden büyük beğeni gördü. Misafir Halk Müziği sanatçıları Nevzat SOYDAN ve Özgür AKDEMİR, seslendirdikleri türkülerle Anadolu'yu buram buram yaşattılar. Şölen kapsamında Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü Kurucu Üyelerine Şükran Plaketi ve 21 yıl süresince Motif bün-

yesinde farklı zamanlarda Motif'li gençlere Halk Oyunları eğitimi veren yöre hocalarına teşekkür plaketi takdim edildi.

21. Motiflerle Anadolu Kültür Şölenimize iştirak ederek alkışlarıyla bizleri onurlandıran devlet büyüklerimize, sanatçılarımıza, kurum ve kuruluş temsilcilerimize, iş adamlarımıza, basın mensuplarımıza ve halkımıza şükranlarımızı sunarız.

HALK KÜLTÜRÜNDE EĞLENCE ULUSLARARASI SEMPOZYUMU

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Kocaeli Üniversitesi ve Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı işbirliğinde gerçekleşti...

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Kocaeli Üniversitesi ve Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı işbirliğinde "Halk Kültüründe Eğlence Uluslararası Sempozyumu" 11 - 12 - 13 Aralık 2009 tarihlerinde Kocaeli Üniversitesi Derbent Uygulama Otel'i'nde gerçekleşti.

Bu yıl 'Halk Kültüründe Eğlence' konusunun işlendiği, 10. Uluslararası Halk Kültürü Sempozyumu, Kocaeli Üniversitesi Prof. Dr. Baki Komsuoğlu Kültür ve Kongre Merkezi'nde düzenlenen açılış töreni ile başladı.

Konu ile ilgili katılımcıların bildirilerinin yer aldığı Uluslararası Sempozyumda halk kültürlerinin önemli unsurlarından biri olan halk eğlencelerinin korunması, yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılmasına yönelik çözüm ve önerilerin değerlendirilmesi yapıldı. Sempozyum açılış törenine, Kocaeli Valisi Gökhan Sözer, Suriye Arap Cumhuriyeti Ankara Büyükelçisi Dr. Nidal Kabalan, Kocaeli Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Sezer Şener Komsuoğlu, Rektör Yardımcıları Prof. Dr. Ayşe Sevim Gökalp, Prof. Dr. Arif Demir, Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Reşat Başer, İİBF Dekanı Prof. Dr. Abdurrahman Fettahoğlu, Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ali Demirci, Fen Edebiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Yüksel Güney, Kültür ve Turizm Bakanlığı Adına Araştırma ve Eğitim Genel Müdürü Mahmut Evkuran, akademisyenler ve öğrenciler katıldı.

28 oturum halinde gerçekleşen sempozyumda, yurt içinden 181 katılımcı ve yurt dışından 17 uluslararası katılımcı ile toplam 198 akademisyen yer aldı.

Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim

Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Sanayici - İşadamı M. Zeki BAYKAL açılış konuşmasında; "Değerli konuklar bilindiği üzere dünya genelinde uluslararası iletişim ile diyalogların temelinde kültürel ilişkiler önemli bir yer tutmaktadır. Ulusların birbiri ile olan ilişkileri açısından meseleye bakıldığında kültürel değerlerin ön plana çıktığı görülmektedir. Kültürel değerler içerisinde Halk Eğlenceleri ise ayrı bir öneme sahiptir. İşte bu sebeple, Halk Kültüründe Eğlence Uluslararası Sempozyumu ile dünya halk kültürleri adına önemli bir hizmet yerine getirilmiş olacaktır. Sempozyumda sunulacak bildiriler ve konu ile ilgili yapılacak tartışmalar sempozyumun hedeflediği amaca ulaşmasını sağlayacaktır." dedi.

Kocaeli Üniversitesi, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı işbirliğinde organize edilen sempozyumda, Suriye Arap Cumhuriyeti Ankara Büyükelçisi Dr. Nidal Kabalan, yaptığı konuşmasında Suriye ile Türkiye arasında son yıllarda doruğa çıkan iyi ilişkilerden duyduğu memnuniyeti dile getirerek, bir sonraki sempozyuma Suriye'den etkin bir katılım için elinden geleni yapacağını söyledi.

Kocaeli Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Sezer Şener Komsuoğlu yaptığı açılış konuşmasında böyle bir organizasyona ev sahipliği yapmak ve sempozyuma bilimsel destek vermekten mutluluk duyduğunu ifade etti.

Araştırma ve Eğitim Genel Müdürü Mahmut Evkuran Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde yapılan çalışmalarını anlatarak ileriye yönelik yapılması düşünülen projelere değindi. Açılış konuşmalarının ardından Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı M. Zeki BAYKAL tarafından Kocaeli Valisi Gökhan Sözer, Kocaeli Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Sezer Şener Komsuoğlu, Kültür ve Turizm Bakanlığı Adına Araştırma ve Eğitim Genel Müdürü Mahmut Evkuran, Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Reşat Başer, Kocaeli Üniversitesi Fen – Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Işıl ALTUN ve Armelit Kostüm adına Tahir BAKAL'a plaket takdiminde bulundu.

Plaket takdimlerinin ardından Kocaeli Üniversitesi Folklor Kulübü'nün gösterisi ve Sakarya Devlet Konservatuvarı Dans Topluluğu'nun performansı izleyicilerden

büyük alkış aldı. Gösterilerin ardından sahneye çıkan ve beğeniyle izlenen Kocaeli Üniversitesi Devlet Konservatuarı Türk Halk Müziği Topluluğu'nun gerçekleştirdiği dinleti izleyicilerden büyük beğeni gördü.

3 gün süren sempozyum süresince oturma başkanlıklarını; Prof. Reşat BAŞAR ,Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY, Prof. Dr. Günay KUT, Prof. Dr. Nebi ÖZDEMİR, Prof. Dr. Zehra TOSKA, Prof. Dr. Can ETİLİ ÖKTEN, Prof. Fikret DEĞERLİ, Prof. Dr. Sinan ÖZBEK, Prof. Dr. Mehmet AÇA, Prof. Dr. Alimcan İNAYET, Prof. Dr. Huriye KURUOĞLU, Prof. Dr. Sabri YENER, Prof. Dr. Gülnaz ABDULLAHZADE, Prof. Dr. Erman ARTUN, Prof. Dr. Tülay UĞUZMAN, Prof. Dr. Aynur KOÇAK, Prof. Dr. Ali DUYMAZ, Prof. Dr. Sadettin HÜLAGÜ, Prof. Dr. Vasfi HAFTACI, Doç. Dr. Gülay MİRZAOĞLU, Doç. Dr. Ayşe YÜCEL ÇETİN, Doç. Dr. Metin ÖZARSLAN, Doç. Dr. Münevver TEKCAN, Doç. Erol PARLAK, Doç. Dr. Ulvi KESER, Doç. Dr. Mustafa ARSLAN, Doç. Dr. Zuhal KÜLTÜRAL, Doç. Dr. Nilgün SAZAK, Doç. Dr. Müzeyyen BUTTANRI, Doç. Dr. M. Öcal ÖZBİLGİN, Doç. Dr. Sema GÖKTAŞ, Doç. Dr. Işıl ALTUN, Doç. Dr. Dolunay BARIŞ, Doç. Dr. Safa YEPREM, Doç. Dr. Şeref BOYRAZ, Yrd. Doç. Dr. Süleyman ÜNÜVAR, Yrd. Doç. Dr. Gülşen ERDAL, Yrd. Doç. Dr. Hülya ÇEVİRME, Yrd. Doç. Dr. Sevim YILMAZ ÖNDER, Yrd. Doç. Dr. Türker EROĞLU, Yrd. Doç. Dr. E. Ahmet TERZİOĞLU, Yrd. Doç. Dr. Abdülbasit SEZER, Yrd. Doç. Dr. Gülşen ERDAL, Dr. Doğan KAYA, Öğr. Gör. Sabahattin TÜRKOĞLU, Öğr. Gör. Ahmet Turan DEMİRBAĞ ve Ekber YEŞİLYURT'un yaptığı sempozyumda, Prof. Dr. Günay KUT "Saray Düşün Eğlenceleri", Öğr. Gör. Sabahattin TÜRKOĞLU "Osmanlı Sarayının Tertiplendiği Halka

Dönük Eğlenceler", Öğr. Gör. Cihangir TERZİ "Osmanlı Eğlence Dünyasından Günümüz Beşoğullu Eğlence Hayatına Kadar Uzanan Süreçte Sosyal, Kültürel, Siyasal ve Sanatsal Alanlarda Meydana Gelen Değişimler ve Yansımaları" Öğr. Gör. Tarana MAMMADOVA "Azerbaycan Halk Kültüründe El Şenlikleri Gelenekleri" Öğr. Gör. İlnur ERBAŞ "Anadolu'da Selçuklu Döneminde Eğlence Kültürü", Doç. Dr. Metin ÖZARSLAN "Dede Korkut Boylarında Toy, Şölen, Eğlence Kavramları Üzerine", Prof. Dr. Nebi ÖZDEMİR "Kültür Ekonomisi ve Eğlence", Yrd. Doç. Dr. Hülya ÇEVİRME "Murathan Mungan'ın Öykülerinde Geleneksel Eğlencelerin Kültürel Kalıt Olarak Somut Göstergeleeri", Doç. Dr. Münevver TEKCAN "Baburname de Eğlence", Prof. Dr. Hacı Kadir KADİRZADE "Kitab-ı Dede Korkut Destanında Nağçıvan Düşünlerinde Beylik, Nevruzda Hanbezeme Adeti ile Bağlı Eğlenceler Üzerine Araştırma", Yrd. Doç. Dr. Berrin UYAR AKALIN "Tifli Hikayelerindeki Eğlence Kültürü", Asuman ERGÜN ÜNSAL "Türk Destanlarında Yer Alan Ritüel Kökenli Eğlenceler ve Bunların Günümüze Etkileri", Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY "Eski Türklerde Eğlence", Yrd. Doç. Dr. Özlem DOĞUŞ VARLI "Duvarların Öte Yüzündeki Eğlenceler; Kadın Eğlenceleri", Arş. Gör. Gökhan GÖKULU – Arş. Gör. Özlem ALTUNSU SÖNMEZ, "Kadın Günlerinin Toplumsal ve Ekonomik Boyutları" Dr. Ahmet ŞAHİDOV "Azerbaycan Folklorunda Oyun ve Eğlenceler: Unutulanlar ve Unutulmayanlar", Prof. Dr. Zehra TOSKA "Ahmet Rasim'in Rehberliğinde İstanbul Eğlenceleri", Öğr. Gör. Kazım BİBER "Balıkesir Yöresi Kadın Eğlencelerinde Sini Çevirme", Arş. Gör. Nilgün TÜRKMEN "Eğlence Kültürü Bağlamında Yapısal ve İşlevsel Özellikleriyle Kabul Günleri"

Doç. Erol PARLAK "Anadolu Türkmen Düşünlerinin Baş Aktörleri Abdallar, Abdalların Düşün Çalgıcılığı ve Değişen Koşullar Altında Düşüncülük Geleneği", Prof. Dr. Mehmet AÇA – Aslı BÜYÜKOKUTAN "Muğla Yöresi Kadın Merkezli Oyunların İşlevleri Üzerine Bir Değerlendirme", Doç. Dr. Ulvi KESER "Akdeniz (Toros)Yörükleri Bağlamında Anamur Yaylaları ve Yayla Şenliklerine Kesitsel Bir Bakış", Öğr. Gör. Mehmet Fatih DOĞRUCAN - Öğr. Gör. Süleyman Anıl YÜCESOY "Siyasal Rejimlerin ve Sosyal Tarihin Gelişiminde Bir Element; Eğlence" Arş. Gör. Taha Tuna KAYA KONU: "XXI. Yüzyılda Bir Meddah Aşık : Aşık Meddahi", Doç. Dr. Nilgün SAZAK – Doç. Dr. Dolunay BARIŞ "Geçmişte ve Günümüzde Oynanan Çocuk Oyunları ve Teknolojinin Çocuk Oyunlarına Etkileri", Prof. Dr. Ali DUYMAZ – Arş. Gör. Halil İbrahim ŞAHİN "Geleneksel Eğlence Kültürüne Bir Örnek: Pamukçu (Balıkesir) Sohbetleri", Dr. Doğan KAYA "Sivas'ta Çocuk Oyunları" Ekber YEŞİLYURT "Çocuk Oyunlarında Aşık Oyunu", Doç. Dr. Ayşe YÜCEL ÇETİN "Kazakistan'da Çocuk Oyunları", Yrd. Doç. Dr. Göktan AY – Öğr. Gör. Nejdât ŞAŞI "Çeşitli Yörellerimizde Yaşayan, Derlenmiş Eğlence Örnekleri", Hanım ALİYEVA "Düşün Törenlerinde İcra Edilen Aşık Havaları",

Yrd. Doç. Dr. Tülin ÇORUHLU "Gora'da Bahar Şenlikleri", Doç. Dr. Gülay MİRZAÖĞLU " Geleneksel Bir Halk Eğlencesi: Batı Anadolu'da Deve Güreşi", Dr. Gülin ÖĞÜT EKER "Paradoks ve Benlik Gücünün Gösteri Aracı Olarak Mizah", Vefa ALİYEVA "Azerbaycan Nevruz Bayramı Raksları", Öğr. Gör. Salih GÜLERER – Sevinç ULAŞ "Uşak Halk Eğlence Kültürün-

de Cirit Oyunu", Öğr. Gör. Ferruh ÖZDİNÇER "Edirne Kakava Şenlikleri", Dr. Ayhan SARI "Çanakkale – Biga Yöresinde Ramazan Ayı Seya Eğlencesi" Emilya KARAHANNOVA "Kuzeydoğu Bulgaristan Deli Orman Bölgesi Alevi Gelenek ve Görenekleri", Prof. Dr. Alimcan İNAYET "Uygur Türkleri Arasında Oynanan "Çakpelek/Sağardı" (Çark-ı felek) Oyunu" Üzerine", Yrd. Doç. Dr. Nedim BAKIRCI "Unutulmuş Bir Gelenek: Niğde Cumaları", Yrd. Doç. Dr. Nesibe Özgül TURGAY "İstanbul'un Geleneksel Eğlencesi: Fasil Müziği ve Şarkıcılığı", Yrd. Doç. Dr. Şevkiye KAZAN "Teke Yöresi'nin Merkezi Burdur Halk Kültüründe Geleneksel Eğlenceler", Öğr. Gör. Arzu MAMADOVA "Azerbaycan Halk Oyunlarının Kültürel Bellekte Yaşatılması", Okutman Mehmet KINIK "Kayseri'de Akşam Oturmaları ve Eğlenceleri", Doç. Dr. Şeref BOYRAZ "Yapısal ve İşlevsel Özellikleriyle Aydın Deve Güreşleri", Abdurrahim KARDEMİR "Ege'de Deve Güreşleri", Öğr. Gör. Mustafa KÜPÇÜ " Halk Kültüründe Eğlence: Kocaeli Örneği...", Doç. Dr. Zuhâl KÜLTÜRAL "Türkmen Milli Oyunlarından 'Himmi' ve 'Moncugatdı'", Yrd. Doç. Dr. İlhan ERSOY "Türkiye'de Yaşayan Kırım Tatarları'nda Kültürel Bir Performans ve Kimliksel Bir Mekan Olarak 'Tepreş Ritüeli", Doç. Dr. Dilaram HAMRAEVA "Özbeklerde Düşün Eğlence Şiirleri – Metin ve Muhteva Değişimi (XX.yüzyıl)", Kürşad GÜLBEYAZ "Kırgız Milli Oyunlarından 'Ulak Oyunu", Dr. Fatih COŞKUN "Dede / Eren Kültü, Gelenek ve Modernleşme Bağlamında Çal Dede Ritüeli", Doç. Dr. Nilgün SAZAK–Yrd. Doç. Dr. Öznur ÖZTOSUN ÇAYDERE–Yrd. Doç. Dr. Sema SEVİNÇ "Çocuk Oyunlarının Eğitimdeki Yeri ve Önemi", Yrd. Doç. Dr. Özlem DEMREN "Gelenekleşmiş Eğlence Kültürü Yaratmada Festival ve Fuarların Önemi: Macaristan – Budapeşte Ulusal Tanchaz (Dans Evleri) Festival – Fuarı Örneği", Etnolog Alparslan SANTUR "Anadolu Halk Eğlencelerinden 'Ferfene'nin Yöresel Uygulamaları Üzerine Değerlendirmeler", Doç. Dr. Müzeyyen BUTTANRI "Musahipzade Celal'in Tiyatro Eserlerinde Çengiler", Yrd. Doç. Dr. Yüksel GÜNGÖR "İstanbul'da Yaşayan Rum Cematinin Apokria Eğlenceleri", Prof. Dr. Huriye KURUOĞLU "Türk Halk Kültüründe Komedi Geleneği ve Türk Sinemasına Yansımaları", Yrd. Doç. Dr. Türkan GÖZÜTOK "Anadolu'da Gezici Tiyatrolar ve Cumhuriyet Dönemi Türk Hikayesine Etkisi", Doç. Nihal ÖKTEN – İlke KIZMAZ "Halk Kültüründe Yeni Eğlence Aracı Olarak İnternet; Popüler Kültürün Etkisinde Paylaşılan Halk Oyunları Videoları", Yrd. Doç. Dr. Murat ÜNAL "Geleneksel Türk Seyirlik Sanatlarının Sinemasal Güldürüye Etkileri", Doç. Dr. Türkan KADIRZADE "Nahçıvan'da Kışın Karşılınması İle İlgili Adet ve Eğlenceler", Doç. Dr. Mehmet Öcal ÖZBİLGİN " Askere Uğurlama Eğlence Törenlerinde Geleneksel Dansın Sosyal İşlevi", Yrd. Doç. Dr. Türker EROĞLU – Dilek CANTEKİN "Türk Halk Danslarının Sergilenme Alanları", Yrd. Doç. Dr. Süleyman ÜNÜVAR "Milli Mücadele Döneminde Eğlence Hayatı", Yrd. Doç. Dr. Erol EROĞLU – Yrd. Doç. Dr. Yavuz KÖKTAN "Türk Halk Kültüründe Duvak Töreni", Yrd. Doç. Dr. Türker EROĞLU "Türk Halk Danslarında Tür Sorunu", Dr. Emel ŞENOCAK "Osmanlı Şehzadelerinin Sünnet Düşünü Eğlenceleri", Dr. Sinem ÖZDEMİR "Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Şehir Eğlence Hayatında Kahvehane Kültürü", Arş. Gör. Serpil YAZICI Artvin Yöresine Ait Bir Eğlence: Yılbaşı Gezmesi", Yrd. Doç. Dr. M. Abdulbasit SEZER – Arş. Gör. Hatice Kübra UYGUR "Midyat Yöresi Geçiş Dönemlerinde Üç Dinin Evlenme Pratikleri", Yrd. Doç. Mine CAN "Kocaeli İlinde Eski Sünnet Eğlenceleri ve Yöreye Ait Sünnet Gelenekleri", Yrd. Doç. Dr. Çağdaş DEMREN "Hayattan Coşku Duymanın Kültürel Yapılanması Olarak Eğlence", Öğr. Gör. Ufuk DEMİRBAŞ "İzmir Yöresi Günümüz Düşün Geleneklerinde Tasavvufi Müzik Unsurları ve İşlevleri", Yrd. Doç. Dr. Gözde ÇOLAKOĞLU "Kastamonu Düşünlerinde Müzik Kültürü", Arş. Gör. Muhammet KOÇAK "Türk ve Alman Toplumlarına Özgü Düşün Geleneklerindeki Benzerlik ve Farklılıklar", Prof. Dr. Gülnaz ABDULLAHZADE KONU: "Azerbaycan'da Nevruz Bayramı Merasimi İle İlgili Musiki Sahne Eğlenceleri", Öğr. Gör. Savaş EKİCİ KONU: "Mardin /Nusaybin Düşün ve Eğlencelerinde Kullanılan Rebap Çerçevesinde Yöre Halk Müziği Üzerine Bazı Tespit ve Düşünceler", Özgür TONBUL "Yerelden Popüler Kültüre Bir Genç Duruş; 'Kolbast' Fenomeni", Pınar KASAPÖĞLU AKYOL "Amerika Birleşik Devletleri'nde Yaşayan Türklerin Eğlence Kültürü", Abdülkadir İNALTEKİN "Folklor Kavramı ve Halk Bilimi Üzerine Değerlendirme", Yrd. Doç. Dr. Tayfun KARADENİZ "Eğlence Başlığı İçerisinde Çömlek Darbuka ve Düdük Yapımında Pişirme Tekniğinin Ses Açısından Önemi", Yrd. Doç. Dr. Fatma Sibel BAYRAKTAR "Kayseri'de Bağa Çıkma ve Bağdan İnme Törenleri", Yrd. Doç. Dr. Bayram DURBİLMEZ "Gelenekli Türk Tiyatrosunda Kayserili Tipi", Öğr. Gör. İsmail SINIR "Diyarbakır'da Geleneksel Eğlence: Velime Geceleri", Yrd. Doç. Dr. İlnur DEMİRBAĞ "Trabzon Yayla Şenlikleri", Yrd. Doç. Dr. Ersan ÇİFTÇİ - Arş. Gör. Taner ULUÇAY "Malatya Uluslararası Kültür ve Kayısı Festivali'nde Eğlence Etkinlikleri", Yrd. Doç. Bülent KURTIŞOĞLU – Erkan KANAT "Kırklareli Lüleburgaz İlçesinde Yaşayan Ro-

manların Hıdırellez Eğlenceleri”, Tahir BAKAL – Yusuf KURT “Trabzon Yayla Göçü ve Şenliklerinde Giyim – Kuşam – Eğlence”, Yrd. Doç. Dr. Hamiye DURAN “Gümüşhane – Torul İlçesi Dügün Eğlenceleri ‘Tilki Gitme’”, Yrd. Doç. Dr. Ayşegül TÜRK “Türk Resminde Eğlence Yorumları”, Selçuk Kürşad KOCA – Nagihan ÇETİN “Gelin Alma Sırasındaki Eğlenceler ve Bu Eğlencelerde Işık Motifi”, Yrd. Doç. Dr. Sevim YILMAZ ÖNDER “Tevarih-i Ali Selçuk’ta Eğlence”, Yakut ALİYEVA “Azerbaycan Dügünlerinde Gelenekler ve Halk Oyunları”, Uzman Tekin KOÇKAR “Karaçaylı ve Balkarlılar da Eğlence Kültürü”, Öğr. Gör. Ahmet Turan DEMİRBAĞ “Romanlar ve Kırklareli Kakava Şenlikleri”, Yrd. Doç. Dr. E. Ahmet TERZİOĞLU “Halk Kültüründe Eğlencenin Sosyal Bütünleşmeye Etkisi”, Prof. Dr. Erman YARTAN “Çukurova Halk Kültüründe Eğlence”, Prof. Dr. Can ETİLİ ÖKTEN “Karagöz ve Türk Halk Müziği”, Prof. Dr. Tülay UĞUZMAN “Aynı Zamanda Bir Tür Halk Eğlencesi Olan Simav Yaren Toplantılarında Kültüre, Sanata ve Sanatçıya Saygı” ve Prof. Dr. Sabri YENER “Ordu Yöresi Eğlence Kültürü ve Müziği” konu başlıklı bildirimlerini sundular.

Ayrıca; Yrd. Doç. Dr. Adem KOÇ “Kütahya İli Geçiş Dönemi Eğlencelerindeki Giyim – Kuşam Kültürüne Halk Bilimsel Bir Yaklaşım”, Yrd. Doç. Dr. Gonca YAYAN – Yrd. Doç. Dr. Emel ERTÜRK YILMAZ “Festival Afişlerinin Tasarım Aşamasına Göre İncelenmesi”, Ayşegül ÖZASLAN “Dede Korkut’ta Eğlence Kültürü”, Fadime TIKBAŞ “Rize’nin Kurtuluş Günü Etkinlikleri Örneklendirmesiyle Kurtuluş Günleri Eğlencelerinin Yapısı”, İbrahim GÜMÜŞ “Sanal Ortamda Nasreddin Hoca Fıkraları”, Dr. İlknur KAMİLOĞLU “Nevşehir İli Göynük Kasabası Dügün Geleneği ve Geleneksel Kadın Kıyafeti”, Dr. Kamile Perçin AKGÜL “Eksel Yaşamı Dengeleyici Eğlence Olgusu ve Duyumsal Haz”, Arş. Gör. Murat ÖZCAN – Arş. Gör. Ayşe Hümevra RIZVANOĞLU “Arapların Geleneksel Halk Dansı: Debke”, Arş. Gör. Murat ÖZCAN – Arş. Gör. Ayşe Hümevra RIZVANOĞLU “Klasik Arap Toplumlarında Panayırlar ve Eğlence Kültürü”, Arş. Gör. Murat ÖZCAN – Arş. Gör. Ayşe Hümevra RIZVANOĞLU “Eski Bir Cahiliye Eğlencesi: Meysir”, Doç. Dr. Mustafa ARSLAN – Fıdan UĞUR “Güney ve Güneybatı Denizli Bölgesinde Yarenlik” ve Oğuz KAPLAN “Balıkesir İli Kız – Erkek Karma Eğlencelerinden Gingıcı” konulu bildirimlerini Poster Sunum olarak gerçekleştirdiler.

Özverili çalışmalar ve yoğun emeklerle sempozyuma hazırlanan Sempozyum Bilim Kurulu’nda Prof. Dr. Salih AKKAŞ – Kırkkale Üniversitesi, Doç. Dr. Işıl ALTUN – Kocaeli Üniversitesi, Prof. Dr. Toktamış ATEŞ – İstanbul Üniversitesi, Prof. M. Reşat BAŞAR – Kocaeli Üniversitesi, Yard. Doç. Dr. Safiye BAŞAR – Kocaeli Üniversitesi, Yard. Doç. Dr. Hülya ÇEVİRME – Kocaeli Üniversitesi, Prof. Fikret DEĞERLİ – İstanbul Teknik Üniversitesi, Prof. Dr. Metin

EKİCİ – Ege Üniversitesi, Prof. Dr. Can ETİLİ ÖKTEN – İstanbul Teknik Üniversitesi, Prof. Dr. Necati GEDİKLİ – Dokuz Eylül Üniversitesi, Prof. Dr. Suat GEZGİN – İstanbul Üniversitesi, Yard. Doç. Dr. Gülşen GÖKSEL ERDAL – Kocaeli Üniversitesi, Doç. Dr. Sema GÖKTAŞ – Kocaeli Üniversitesi, Prof. Dr. M. Zeki KUŞOĞLU – Marmara Üniversitesi, Prof. Dr. Günay KUT – Boğaziçi Üniversitesi, Prof. Dr. Nebi ÖZDEMİR – Hacettepe Üniversitesi, Yard. Doç. Dr. Memetcan PELİKOĞLU – Atatürk Üniversitesi, Yard. Doç. Dr. Efdal SEVİNÇLİ – Yaşar Üniversitesi, Doç. Dr. Münevver TEKCAN – Kocaeli Üniversitesi yer aldı.

Sempozyum Düzenleme Kurulu’nda ise; Prof. Dr. Gürbüz AKTAŞ – Ege Üniversitesi, Doç. Dr. Işıl ALTUN – Kocaeli Üniversitesi, Yener ALTUNTAŞ – Kültür ve Turizm Bakanlığı, Prof. Dr. Toktamış ATEŞ – İstanbul Üniversitesi, Prof. M. Reşat BAŞAR – Kocaeli Üniversitesi, Yard. Doç. Dr. Safiye BAŞAR – Kocaeli Üniversitesi, M. Zeki BAYKAL – Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı, Doç. Dr. Hülya ÇEVİRME – Kocaeli Üniversitesi, Prof. Fikret DEĞERLİ – İstanbul Teknik Üniversitesi, Öğr. Gör. Ahmet Turan DEMİRBAĞ – İstanbul Teknik Üniversitesi, Prof. Dr. Metin EKİCİ – Ege Üniversitesi, Prof. Dr. Can ETİLİ ÖKTEN – İstanbul Teknik Üniversitesi, Prof. Dr. Suat GEZGİN – İstanbul Üniversitesi, Yard. Doç. Dr. Gülşen GÖKSAL ERDAL – Kocaeli Üniversitesi, Doç. Dr. Sema GÖKTAŞ – Kocaeli Üniversitesi, Yard. Doç. Dr. Yüksel GÜNGÖR – Kocaeli Üniversitesi, Ayla İLKER – Kültür ve Turizm Bakanlığı, Prof. Dr. M. Zeki KUŞOĞLU – Marmara Üniversitesi, Öğr. Gör. Süleyman ŞENEL – İstanbul Teknik Üniversitesi, Öğr. Gör. Sabahattin TÜRKÖĞLU – İstanbul Ticaret Üniversitesi, Ekber YEŞİLYURT – Gazeteci – Ressam, Ceren GÖĞÜŞ – Kültür ve Turizm Bakanlığı, Nilüfer Zeynep ÖZÇÖREKÇİ GÖL – Kültür ve Turizm Bakanlığı yer aldı.

Sempozyum Yürütme Kurulu’nda; Doç. Dr. Işıl ALTUN – Kocaeli Ün., Prof. M. Reşat BAŞAR – Kocaeli Ün., Yard. Doç. Dr. Safiye BAŞAR – Kocaeli Ün., Öğr. Gör. İlknur ERBAŞ – Kocaeli Ün., Yard. Doç. Dr. Gülşen GÖKSEL ERDAL – Kocaeli Ün., Doç. Dr. Sema GÖKTAŞ – Kocaeli Ün., Yard. Doç. Dr. Yüksel GÜNGÖR – Kocaeli Ün., Öğr. Gör. Kemal KARAÖZ – Kocaeli Ün., Öğr. Gör. Aydın KETENAG – Kocaeli Ün., Öğr. Gör. Yıldız ÖRÜCÜ , Kocaeli Ün., Doç. Dr. Münevver TEKCAN – Kocaeli Ün. Yer aldılar.

Halk kültürüne hizmette mesafelerin engel teşkil etmediğini bir sempozyumla daha kanıtlayan Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı, gerçekleştirdiği her sempozyumu kalıcı kılmak ve yeni nesillere faydalı bir eser bırakabilmek amacıyla sempozyum bildirimlerinin yer aldığı sempozyum kitaplarını Motif Vakfı Yayınları bünyesinde yayınlamaya devam etmektedir.

15. Motif Halk Bilim Ödülleri Töreni Gerçekleşti...

Kültürel değerlerimizi ve halk kültürü öğelerimizi günümüz Türkiye'sinde yaşatmak, yaygınlaştırmak ve daha geniş kitlelerle buluşturmak amacıyla kurulan Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı ile Motif Dergisi'nin geleneksel hale getirdiği Motif Halk Bilim Ödülleri Dağıtım Töreni'nin on beşincisi, 26 Aralık 2009 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi işbirliğinde, İstanbul Bakırköy Cem Karaca Kültür Merkezi'nde gerçekleşti.

Motifin geleneksel faaliyetlerinden biri olan Motif Halk Bilim Ödülleri'nin 15.'si, 26 Aralık 2009 tarihinde İstanbul Bakırköy Cem Karaca Kültür Merkezi'nde kalabalık bir davetli topluluğunun iştirakinde gerçekleşti.

Yurt içinden ve yurt dışından Türk Halk Kültürü'nün çeşitli dallarında hizmeti bulunan kişi, kurum ve kuruluşlar arasında yapılan değerlendirmeler neticesinde yedi dalda ödül takdiminde bulunuldu. Aynı zamanda kültürel, toplumsal ve sanatsal alanda önemli hizmetlerde bulunmuş kişi, kurum ve kuruluşlara Motif Özel Ödülleri takdim edildi. Halka açık olarak gerçekleşen Motif Halk Bilim Ödülleri Dağıtım Töreni organizasyonunda devlet protokolü, sanat camiası, halk bilim camiası ve halk bir arada yer aldı.

Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Sanayici - İşadamı M. Zeki BAYKAL, törenin açılış konuşmasında; "Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı ile Motif Dergisi işbirliğinde düzenlenen 15. Motif Halk Bilim Ödülleri Dağıtım Töreni'ne hoş geldiniz. Sözlerime başlamadan önce sizleri, en kalbi duygularıyla selamlıyorum. Motif Vakfı, kültürel değerlerimizden örf, adet, gelenek ve görenekler ile Türk halk oyunlarını bilimsel ve sanatsal ortamlarda araştırmak, incelemek, sergilemek ve dünya ülkelerine tanıtımını sağlamak amacıyla kurulmuştur. Faaliyet alanlarımız; Motiflerle Anadolu Kültür Şöleni, Halk Bilim Ödül Töreni, Halk Bilim Sempozyumları, Halk Oyunları çalışmaları, Motif Dergisi, Motif Sempozyum kitapları, Motif Akademi Dergisi ıstıkrarlı yayıncılık anlayışı ile sürdürülmektedir. Ulusal ve uluslararası alanda gerçekleşen birçok festival ve yarışmada halk oyunlarını amatör bir ruhla profesyonelce sergileyerek ülkemize 2 defa Dünya Birinciliği'ni kazandırdık. En önemlisi de 21 yıllık süreçte Türk Halk Oyunlarını 10.000 i aşkın gencimize öğrettik ve öğretmeye devam ediyoruz. Motif, Türk halk kültürüne hizmeti sizlerden aldığı güç ve destekle sürdürecektir. Değerli Konuklar; Ödül Tespit Komisyonu Üyelerine huzurlarınızda teşekkür ediyorum. Ayrıca, bu akşam ödül alacak olan ödül sahiplerini huzurlarınızda tebrik ediyorum. Sözlerime son vermeden önce, desteklerinden dolayı İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Kadir TOPBAŞ'a ve tüm mesai arkadaşlarına, devlet büyüklerimize, kurum ve kuruluşlarına, sanayici ve iş adamlarımıza, katkı sağlayan sanatçılarımıza, basınımızın değerli mensuplarına, Motif Vakfı'nın Yönetim Kurulu üyelerine, Motif Derneği'nin yöneticilerine, yöre hocalarına ve ayrıca bütün öğrenci arkadaşlarıma, bu gece bizlerle birlikte olan siz değerli konuklarımıza ve emeği geçen herkese bir defa daha teşekkür ediyorum. Yaklaşan 2010 yılının dostluk, barış ve hoşgörü yılı olmasını diliyorum, daha nice etkinliklerimizde bir arada olabilmek dileğiyle hepinizi, saygı ve sevgiyle selamlıyorum." dedi.

Açılış konuşmalarının ardından, 15. Motif Halk Bilim Ödülleri'nin takdimine geçildi.

Sunuculuğunu Hopdedik Ayhan'ın yaptığı törende Halk Bilim Büyük Ödülü, Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı M. Zeki BAYKAL tarafından Türk Dilinin korunması, Türk Lehçeleri ve Şivelerinin araştırılarak sözlük haline getirilmesi ve Ağız Araştırmalarının yapılarak korunmasına yönelik çalışmaları dolayısıyla Türk Dil Kurumu'na takdim edildi.

Ödülü, Türk Dil Kurumu Başkanı Prof. Dr. Şükürü Haluk AKALIN aldı. AKALIN, ödülle ilgili duygularını; " Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı'nın bu yılki Büyük Ödülü'ne layık görülmemizden dolayı Türk Dil Kurumu olarak hem Seçici Kurul Üyelerine hem de Motif Vakfı'nın değerli başkanı Sayın Zeki BAYKAL ve Yönetim Kurulu Üyelerine en derin şükranlarımızı sunuyoruz. Türk Dil Kurumu Yüce Atatürk'ün 1932 yılında kurduğu bir kurumdur. Türk dilinin öz güzelliğini ortaya çıkarmak ve Türk dilini dünya dilleri arasında değerine yaraşır yükseklığe erdirmek amacıyla 78. yılımıza girdiğimiz bu günlerde bu ödülle layık görülmekten dolayı büyük bir onur duyuyoruz. Bu ödülü özellikle Türk Dünyası halk bilimine yönelik olarak Türk dünyası destanlarını 100'e yaklaşan cilt halinde yayınlanma çalışmamızın da bir bakıma takdir edilmesi olarak görüyoruz. Bu destanlarımız Türk dünyasının halk biliminin, halk kültürünün zenginliğini gösteren en önemli eserlerdir. Ben bu ödülü şahsım olarak değil Türk Dil Kurumu'na kuruluşundan bu yana emek veren, eserleriyle kurumun bu günlere ulaşmasını sağlayan, ve bugünde çalışmalarıyla kurumumuza katkıda bulunan bütün çalışanlarımız adına alıyor, hepinizi en derin saygılarımla selamlıyorum." sözleri ile belirtti.

Halk Bilim Hizmet Ödülü, Motif Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Fikret DEĞERLİ tarafından, halk bilimi alanında yaptığı bilimsel çalışmalar ve araştırmalar münasebetiyle Prof. Dr. Ziyat AKKOYUNLU'ya takdim edildi.

AKKOYUNLU, ödül takdimi sonrasında yaptığı konuşmada; " Öncelikle beni bu ödüle layık gördüğünüz için çok teşekkür ediyorum. Ben bir Kerkük'lüyüm. Buraya geldiğimde 20'li yaşlardaydım. Geldiğimde kendi öz dilimde eğitim – öğretimi bırakın konuşmamız bile yaksaktı. Hiçbir dergi, hiçbir gazete yada Türkçe yayın görmüşlüğüm yoktu. Buraya gelince, bu hasretimi gidermek için bütün varlığımı Türkçeye hizmet etmeye çalıştım. Çünkü güzelim dilimiz o kadar çok ihmal edilmiş ki, tarih boyu o kadar çok tahribata uğramış ki bir nebze de olsa bu tahribatı onarmak ve kaybolanların bir kısmını geri getirebilmek için var gücümüzle çalışmamız gerektiğine yürekten inandım. Maalesef ki bizler Türkçemizi basite indirgemişiz. Türkçeyi o kadar basit görmüşüz ki, bir şey yapılacaksa Arapça ile yada Farsça yapılması gerektiği kanısı oluşmuş. Dilimize, her türlü kötülüğü maalesef yine bizler yapmışız. Artık Avrupa dillerine sığınır duruma gelmişiz. Kendi dilimize döndüğümüz zaman, dünyanın en güzel en tatlı dillerinden birine sahip olduğumuz ortaya çıkacaktır." dedi

Türk Folkloruna Katkı Ödülü, Motif Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı M. Zeki BAYKAL tarafından, folklor değerlerinin bilinen alanlarında hizmet vermek ve bu hizmetleri daha geniş kitlelere ulaştırabilmek amacıyla örnek çalışmalarda bulunan Mardin Valisi Hasan DURUER takdim edildi.

DURUER, yaptığı konuşmada; " Anadolu kültürünü gelecek nesillere aktarmayı amaçlayan Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim

Vakfı'na huzurlarınızda teşekkür ediyorum. Bu ödüle layık olmaya çalışacağım. Bu ödülü de değerli arkadaşlarım ve Mardin halkı adına alıyorum. Sizleri hoşgörü diyarı, zamanın durduğunu hissettiğimiz sokaklarında gezdiğiniz zaman gizemli büyüüne kapıldığımız Mardin'e davet ediyorum. Mardin öyle bir şehir ki, Türkü, Kürdü, Arabı, Süryanisi, Ermenisi, Yezidisi, Müslümanıya kardeşçe yaşadığı, dünyaya örnek olan bir şehirdir. Bu şehirde sizleri görmekten ve ağırlamaktan büyük memnuniyet duyacağımı özellikle belirtiyor, Motif Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Zeki BAYKAL'a özellikle bu güzide çalışmalarından dolayı şükranlarımı sunmak istiyorum" dedi

Halk Müziği Hizmet Ödülü, Motif Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Can ETİLİ ÖKTEN tarafından, halk müziğinin yaşatılması ve ölümsüzleştirilmesi adına önemli çalışmalara imza atmış, sesi ve yorumu ile gençlere örnek olmuş Türk Halk Müziği sanatçısı Cengiz ÖZKAN'a takdim edildi.

ÖZKAN, ödül ile ilgili duygu ve düşüncelerini, "Öncelikle herkesi saygıyla selamlıyorum. Bu ödülü özellikle Can Hanımın elinden almak ödüle ayrı bir önem kattı diye düşünüyorum. Türkülerde de denildiği gibi, gönülden gönüle olan o gizli yola layık olmaya çalışacağım. Şahsıma bu ödülü layık gördükleri için Motif Vakfı'na teşekkürlerimi sunuyorum." sözcükleri ile aktardıktan sonra bağlamasının tellerinden düşen nağmeler ve muhteşem sesi ile yorumladığı türkülerini misafirler ile paylaştı.

Maddi Folklor Ürünlerini Derleme ve Yaşatma Ödülü, Motif Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi Sabahattin TÜRKÖĞLU tarafından, Zeytinburnu Belediyesi bünyesinde düzenlenen Merkeze-fendi Geleneksel Tıp Festivali organizasyonu ve Belediye olarak kültür – sanata vermiş oldukları destek ve katkıları dolayısıyla Zeytinburnu Belediye Başkanlığı'na takdim edildi.

Halk Oyunları Hizmet Ödülü, Motif Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi Öğr. Gör. Ahmet Turan DEMİRBAĞ tarafından, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bünyesinde uzun yıllar halk oyunlarına gönül vererek hizmet etmiş ve bu gün halen hizmetlerini sürdürmekte olan Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Dairesi Müdürü Gencay EROĞLU'na takdim edildi.

EROĞLU, ödüller ilgili duygularını: "Sizlere, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden sevgi dolu selamlar getirdim. Bu akşam, bu ödülü almak beni çok duygulandırdı. Anavatanımız Türkiye'nin çok değerli bir sivil toplum kuruluşu olan Motif Vakfı'na şahsıma bu ödüle layık gördükleri için çok teşekkür ediyorum. Bizler, halk danslarına gönül verenler Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde birer elçi olarak görev yapmaktayız. Tanınmadığımız için , yurt dışındaki organizasyonlara katıldığımızda çok büyük problemlerle karşılaşmaktayız. Ancak bizler, yılmadan, gittiğimiz her ülkede bayrağı-

mızı büyük mücadelelerle göklere çektiler, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin adını söyletiyor ve birer elçi olarak tanıtımını yapıyoruz." dedi.

Medya Halk Bilim Ödülü, Motif Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi Ekber YEŞİLYURT tarafından, TRT AVAZ Televizyonuna takdim edildi. Ödülü, TRT Avaz Televizyonu Programlar Müdürü Sayın İbrahim Gürkan SARI aldı.

SARI ödüllerini ilgili düşüncelerini: "Genel Müdürüm Sayın İbrahim ŞAHİN'in öncelikle selamlarını iletmek istiyorum. Bu akşam burada sizlerle birlikte olmak istemişlerdi ancak yoğun programları dolayısıyla bu güzide toplantıya katılmadılar. Kanalımız 21 Mart tarihinde açılmış ve henüz 9 aylık olan bir kanaldır. Kısacası daha emekleme dönemindeyiz. Böylesine kısa bir süre sonrasında böylesine anlamlı bir ödülü bize layık gördükleri için Motif Vakfı'na çok teşekkür ediyorum. Bizi izlemeye devam edin." sözleri ile aktardı.

15. Motif Halk Bilim Ödüllerini'nin takdiminden sonra, sunucu Hopdedik Ayhan'ın "Başlangıçta da ifade ettiğimiz gibi, Motif Vakfı'nın bilimsel alandaki çalışmaları ve hizmetlerinin yanı sıra ülkemizin bütünlüğü içerisinde kültür, sanat, eğitim ve toplumsal alanlarda çalışmalar yapan kişi, kurum ve kuruluşlarında desteklenmesi amacıyla her yıl Motif Özel Ödüllerini de takdim edilmektedir. Şimdi ise; huzurlarınızda MOTIF Özel Ödüllerinin takdimine geçiyoruz." sözleri ile Motif Özel Ödüllerinin takdimine geçildi

İlk ödül, eski Milli Eğitim Bakanı Metin EMİROĞLU tarafından, genç yaşına rağmen halk müziği alanında yaptığı çalışmalar ile kendisinden sıkça söz ettiren bir Türk Halk Müziği sanatçısı Yudum KORAL'a takdim edildi.

KORAL, ödülle ilgili düşüncelerini; "Öncelikle çok teşekkür ediyorum. Şuan çok mutluyum, çok onurluyum. Gerçekten kültürümüze hizmet eden ve kültürümüzü genç nesillere taşımakta büyük rol oynayan, büyük işlere imza atan Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfına kocaman teşekkür ederim. Benim konservatuar eğitimim boyunca hiçbir desteğini ve bilgilerini esirgemeyen Konservatuar hocalarım için kocaman bir alkış istiyorum." dedi.

İkinci ödül, Bahçeşehir Kaymakamı Cevdet CAN beyefendi tarafından, Sumela Manastırı ile adı dünyayı aşmış, yeşilin her tonunun görüldüğü ve korunduğu gibi kültürel zenginlerinin de aynı özen ve titizlikle korunması adına çalışmalarını sürdürmekte olan Trabzon Maçka Belediye Başkanlığı'na takdim edildi. Ödülü Maçka Belediye Başkanı Ertuğrul GENÇ aldı.

GENÇ, ödül takdimi sonrasında duygularını; "Trabzon ili Maçka ilçesi, kendi değişimimizle dağların koynundaki inci 4000 yıllık geçmişi sahip ve tarihi ipek yolu üzerinde değerli ozanlar, yazarlar, çizerler yetiştirmiş bir ilçedir. Bedri Rahmi EYÜBOĞLU'nun, Sabahattin

EYÜBOĞLU'nun memleketi, yazar Sunay AKIN'ın, Nihat GENÇ'in memleketi, Erkan OCAKLI'nın memleketi, divani aşık gibi, ben seni sevdiğimi dünyalara duyurdum gibi eserlerin değerli ozanlar, şairler, devlet adamlarının, spor adamlarının doğduğu verimli topraklardan sizlere selam ve sevgiler getirdim. Öncelikle, belediye başkanlarının görevleri, bayındırlık işlerini yürütmek ve yöresini en güzel şekilde temsil etmektir. Ama en büyük görevi, yöresinin kültürünü ve geleneklerini gelecek kuşaklara aktarmak ve onlara en büyük desteği sağlamaktır. Biz göreve seçildiğimizden beri bu görevi başarıyla sürdürdüğümüze eminiz. Bu konuda bize her türlü desteği veren herkese huzurlarınızda teşekkürü bir borç biliyoruz. Kültür, kesinlikle kesintiye uğramaz. Gelenekler ve görenekler, gelecek kuşaklara aktararak onların geçmişi unutmaması için bir vasıttır. Bizi biz yapan değerlerdir. Bizi biz yapan değerleri, şimdiye kadar yaşatan, gerçekten Türkiye'nin saygın vakıflarından Motif Vakfına hepinizin huzurunda teşekkür ediyorum. Bu görevde de başarılarının devamını diliyorum. Her zaman onların yanında, bir Maçka Belediye başkanı olarak değil, bir Ertuğrul GENÇ olarak da destek olacağımı buradan ifade etmek istiyorum. Biz sizleri, en kısa zamanda dağların koynundaki inci Maçka'mıza, Sümene Manastırı ile ünü dünyaya yayılmış ünlü Maçka'mıza, doğasının cömertliğiyle beraber dünyada ün salmış Maçka'mıza bekliyorum. Hepinize saygı ve selamlar sunuyorum." cümleleri ile aktardı.

Üçüncü ödül, Malatya İş Adamları Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Yunus AKDAŞ tarafından, başarıyı, dürüstlüğü ve netliği amaç edinerek iş hayatının yanı sıra Okulumu Yap Projesini de yürüterek önemli bir sosyal sorumluluk görevini üstlenen yapımcı Fahri KAYNAK'a takdim edildi.

Dördüncü ödül, Gureba Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi Avukat Selahattin GÖRKEY tarafından, memleket sevdalısı, paylaşımcı kişiliği çerçevesinde sağlık, çevre ve özellikle bir eğitim gönüllüsü olarak hizmet etmiş ve etmeye devam etmekte olan işadama Süleyman BÖLÜNMEZ'e takdim edildi.

Beşinci ödülü, Türk Halk Müziği Sanatçısı Bedri AYESLİ tarafından, Halk Müziğine hizmet etmekte olan Türk Halk Müziği sanatçısı Taşkın DOĞANIŞIK'a takdim edildi.

DOĞANIŞIK ödülle ilgili düşüncelerini, "Milli kültürümüzün en önemli unsurlarından ikisi olan halk oyunlarına ve halk kültürüne göstermiş olduğu yakın ilgi, alakadan ve katkılarından dolayı Motif Halk Oyunları Öğretim ve Eğitim Vakfı'na çok çok teşekkür ediyorum. Ayrıca beni bu güzel ödülle onurlandırdıkları için ayrıca teşekkür ediyorum. Hepinize saygı ve sevgilerimi sunuyorum." cümleleri ile aktardı.

Altıncı ödül, Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü Yönetim Kurulu Üyesi Emel ŞENOCAK tarafından, sosyal, toplumsal ve kültürel sorumluluk bilinciyle her zaman sanatın ve sanatçının yanında olmuş Türkiye Magazin Gazetecileri Derneği Başkanı Sinan TOSUN'a takdim edildi.

TOSUN, ödül takdimi sonrasında "Ben öncelik bana bu ödülü layık gören Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı'na sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum" dedi.

Yedinci ödül, Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet Emin MANCI tarafından, eğitime verdiği desteklerle birçok işadama örnek teşkil eden işadama Sabahattin EMRENSEL'e takdim edildi. Sekizinci ödül, İşadama Tahsin İNCİ tarafından, sosyal sorumluluk bilinciyle eğitime, kültüre ve sanata vermiş olduğu destek ve katkılar dolayısıyla iş adamı Osman Nuri BAKIRCI'ya takdim edildi.

Son ödül, Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi Dr. Avukat Ali ÜREY tarafından Mardin Eğitim Vakfı Bakırköy Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Sayın İbrahim BİTER'e takdim edildi.

Ödül alan sanatçıların sundukları muhteşem türkü ziyafeti ve Motif'li gençlerin sergiledikleri halk oyunları gösterileri ile salonda bulunan konuklar unutamayacakları bir gece yaşadılar.

Geleneksel değerlerimize sahip çıkarak çalışmalarını ile kültürümüze ışık tutan ödül sahibi tüm kişi, kurum ve kuruluşları bir kez daha kutluyoruz.

MOTİF, 4. Uluslararası Küçükçekmece Göl Festivali'nde...

Festival kapsamında, 14 Temmuz 2009 tarihinde performans sergileyen Motif'li gençler, sergiledikleri 7 bölgemizi kucaklayan muhteşem halk oyunları gösterileri ile binlerce misafirin gönüllerinde taht kurdu. Hopdedik Ayhan'ın muhteşem sunumuyla sahneye davet edilen Motif'li gençler, festivalin coşkusuna coşku kattılar.

Organizasyona iştirak eden Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Sanayici - İşadamı Sayın M. Zeki BAYKAL'a, Küçükçekmece Belediye Başkanı Sayın Aziz YENİAY tarafından plaket takdim edildi. Bu muhteşem organizasyon dolayısıyla başta Küçükçekmece Belediye Başkanı Sayın Aziz YENİAY'a teşekkür eder, alkışları ile bizleri onurlandıran halkımıza şükranlarımızı sunarız.

Küçükçekmece Belediyesi tarafından düzenlenen, 4. Uluslararası Küçükçekmece Göl Festivali organizasyonuna, Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü Halk Oyunları Ekipleri, Küçükçekmece Belediyesi'nin davetlisi olarak katıldı.

Motif'li gençler, kendi aralarında düzenledikleri çeşitli yarışmalarla eğlencenin coşkusuna coşku kattılar. Davul zurna eşliğinde saatlerce halay çeken Motif Ailesi üyeleri, muhteşem bir organizasyonu daha yine hep birlikte gerçekleştirebilmiş olmanın mutluluğunu yaşadılar.

MOTİF, Geleneksel Boğaz Gezisi Organizasyonunda...

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü yöneticileri, eğitimcileri ve öğrencileri, yoğun geçen sezon programları içerisinde bir nebze olsa dinlenebilmek ve muhteşem Boğaz serinliğinde gönülleriyle eğlenebilmek amacıyla, Geleneksel Boğaz Gezisi organizasyonunda bir araya geldiler.

MOTİF, AIESEC İstanbul Toplantısında Performans Sergiledi...

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı Gençlik ve Spor Müdürlüğü Gençlik Meclisi ve AIESEC İstanbul'un birlikte düzenlediği "15. Anatolia Kongresi"ne ülkemizi temsilen Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü Halk Oyunları Ekipleri davetli olarak katıldı.

50 ülkeden 400 delegenin iştirak ettiği organizasyonda, Motif'li gençlerin sergilediği 7 bölge halk oyunları gösterisi, ayakta alkışlandı. İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından organizasyona davetli olarak katılan Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Sanayici - İşadamı M. Zeki BAYKAL'a organizasyonun anısına plaket takdim edildi.

MOTİF'te Geleneksel İftar Yemeği Organizasyonları...

Motif Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı M. Zeki BAYKAL tarafından, Halil İbrahim Şark Sofrası'nda verilen İftar Yemeği organizasyonunda, Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı Yönetim Kurulu Üyeleri ve Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü Yönetim Kurulu Üyeleri ile dernek eğitimcileri bir araya geldiler.

Motif Ailesi'nin birlik, beraberlik ve dayanışmasının en güzel örneklerinden biri olan Geleneksel İftar Yemekleri organizasyonları ile Dernek Merkezi'nde bir araya gelerek dayanışma içerisinde iftarlarını açan Motif Ailesi üyeleri, iftar sonrası gerçekleştirdikleri sohbet ve eğlenceler ile hoş saatler geçirdiler.

Onbir Ayın Sultanı Mübarek Ramazan Ayının gelmesiyle Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü bünyesinde her yıl düzenli olarak gerçekleşmekte olan İftar Yemekleri organizasyonları da aynı heyecan ve güzellikleri ile başladı.

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü Halk Oyunları Ekipleri, İlçe Belediyelerinin, mega alış-veriş merkezlerinin ve 5 yıldızlı otellerin Ramazan Etkinliklerinde yine vazgeçilmez isim oldu.

Eski Ramazan eğlencelerinin yeniden canlandırıldığı Ramazan Etkinlikleri kapsamında, Motif'li gençlerin sergilediği birbirinden güzel Halk Oyunları ve Ritim Şov gösterileri, İstanbul halkını Türkiye'nin 7 bölgesine ait halk oyunları performansları ile buluşturdu.

MOTİF, Geleneksel Ramazan Eğlenceleri Organizasyonlarında...

MOTİF'te, Yeni Dönem Çalışmaları Başladı...

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü'nün 2009 -2010 yılı Yeni Dönem Halk Oyunları çalışmaları, 06 Eylül 2009 Pazar günü başladı. 200 kişiden oluşan dansçı kadrosu ile yeni eğitim öğretim yılına merhaba diyen Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü öğrencileri, ilk ders heyecanını davul zurna eşliğinde çıktıkları halaylarla biraz olsun hafifletmeye çalıştılar.

Yeni eğitim-öğretim yılının tüm Motif Ailesi'ne hayırlı olmasını diler, yeni sezonda da Motif'li gençlerimizin başarılarına başarı katmalarını dileriz.

MOTİF'te, Geleneksel Bayramlaşma Organizasyonu Gerçekleşti...

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü yönetici, eğitmen ve öğrencileri Ramazan Bayramının ve Kurban Bayramının 3. günlerinde dernek merkezinde, şeker tadında bayramlaşmalar gerçekleştirdiler.

Birlik ve beraberliğin en güzel örneklerinden biri olan bayramlaşma organizasyonu, samimi ve sıcak sohbetlerle daha da büyük anlam kazandı. Daha nice bayramlarda hep birlikte olabilmek dileğiyle.

Kurban Bayramı'nın 3. günü, TRT ekranlarında yayınlanan Bayram Özel Eğlence Programı'nda Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü Halk Oyunları Ekipleri, muhteşem bir performans sergilediler. Gençlerimizi başarılı performanslarından dolayı kutluyoruz.

MOTİF, TRT Bayram Özel Eğlence Programında...

MOTİF, Toplu Düğün Şöleni Organizasyonunda...

Bağcılar Belediyesi tarafından 14.sü düzenlenen Toplu Düğün Şöleni organizasyonu, 31 Ekim 2009 Cumartesi günü Bağcılar Olimpik Spor Kompleksi'nde gerçekleşti. Bağcılar Belediyesi tarafından organizasyona davetli olarak katılan Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü Halk Oyunları Ekipleri, sergiledikleri "Anadolu Sevdası Halk Oyunları Gösterisi" ile izleyicilerden büyük alkış aldı.

Binlerce misafirin iştirak ettiği organizasyonda sahne alan Halk Müziği sanatçısı Onur ŞAN'ın seslendirdiği türkülere de performansları ile eşlik eden Motif'li gençler, organizasyonun ilgi odağı oldular. Alkışları ile bizleri onurlandıran devlet büyüklerimize ve halkımıza şükranlarımızı sunarız.

MOTİF, Tempo TV'de...

Programın bir diğer konuğu olan Türk Halk Müziğinin sevilen sesi Seher DİLOVAN'ın seslendirdiği birbirinden güzel türküler programa ayrı bir renk kattı. Programda Motif'li gençlerin sergilediği halk oyunları gösterisi ise programın coşkusuna coşku kattı. Gerek mesajları ve gerekse canlı yayın bağlantıları ile bizlere tebriklerini sunan halkımıza şükranlarımızı sunarız.

Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Sanayici - İşadami M. Zeki BAYKAL, Tempo TV'e konuk olarak katıldı. DJ İmparator'un sunuculuğunu yaptığı programda BAYKAL, Motif Vakfı çalışmalarını hakkında bilgiler verdi.

MOTİF, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti 1. Cumhuriyet Halk Dansları Şöleni'ne Katıldı...

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 24. Kutlama Etkinlikleri çerçevesinde gerçekleşen 1. Cumhuriyet Halk Dansları Şöleni'ne Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti tarafından Türkiye'yi temsilen Resmi Davetli olarak Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü katıldı.

15 - 22 Kasım 2009 tarihlerinde gerçekleşen organizasyona Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü 40 kişiden oluşan dansçı kadrosu ile Türkiye'nin 7 bölgesine ait halk oyunları performansları ile organizasyonun ilgi odağı oldular.

KKTC Cumhurbaşkanı Sayın Mehmet Ali TALAT, Başbakan Sayın Derviş EROĞLU, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Kemal DÜRÜST ve Gençlik Dairesi Başkanı Sayın Gencay EROĞLU Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü üyelerini makamında ağırladılar. Bizlerden yakın ilgi ve alakalarını esirgemeyen KKTC Devlet Büyüklerine ve alkışları ile bizleri onurlandıran Kıbrıs halkına şükranlarımızı sunarız.

MOTİF, TGRT FM'de

Motif Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Sanayici - İşadamı M. Zeki BAYKAL, 28 Ekim 2009 Çarşamba günü TGRT FM'e konuk oldu. TGRT FM'in sevilen sunucusu Hülya DÜZGÜN'ün hazırlayıp sunduğu İPEKYOLU programına konuk olan M. Zeki BAYKAL, Motif Vakfı'nın 21 yıllık çalışmaları hakkında bilgiler verdi. Hoş bir sohbet içerisinde süren programa, mesajları ile katılan dinleyicilerimize teşekkür ederiz.

MOTİF, Tek Rumeli TV’de...

Halk Oyunlarımızı gençlerimize öğretmek, yaşatmak ve yaygınlaştırmak amacıyla 21 yıldır çalışmalarını sürdürmekte olan Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü’nün Halk Oyunları Okul Çalışmaları’nı yerinde görüntülemek amacıyla, Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü yönetici ve öğrencileri, 25 Ekim 2009 Pazar günü Tek Rumeli TV’nin beğeniyle izlenen programı “Mehmet Çelik’le Spor Penceresi” Program Ekibini ağırladılar.

Ayrıca, 30 Ekim 2009 Cuma günü Tek Rumeli TV’nin beğeniyle izlenen programı “Mehmet Çelik’le Spor Penceresi” Programına konuk olarak katıldılar. Program yapımcısı ve sunucusu Mehmet ÇELİK’in Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü Yönetim Kurulu Başkanı Sanayici - İşadamı M. Zeki BAYKAL’a yönelttiği sorularla Motif’in 21 yıllık çalışmaları hakkında bilgi sahibi olan izleyicilerimize aynı zamanda Motif’li gençlerin sergilediği halk oyunları gösterileri ile unutamayacakları bir program yaşatıldı.

MOTİF, Öğretmenler Günü Kutlaması’nda...

Bağcılar Belediyesi tarafından düzenlenen 24 Kasım Öğretmenler Günü kutlaması, görkemli bir organizasyonla gerçekleşti. Bağcılar Belediyesi tarafından organizasyona davetli olarak katılan Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü Halk Oyunları Ekibi, sergilediği 7 bölge halk oyunları performansı ile konukların gönüllerine taht kurdular.

Alkışları ile bizleri onurlandıran devlet büyüklerimize ve halkımıza şükranlarımızı sunar, tüm öğretmenlerimizin Öğretmenler Günü’nü bir kez daha kutlarız.

Motif'te Yöre Geceleri Devam Ediyor...

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü'nün geleneksel faaliyetleri arasında yer alan Motif'te Yöre Geceleri organizasyonları, tüm güzellikleri ile devam ediyor. 15 günlük periyotlarda gerçekleşen Yöre Geceleri organizasyonlarından Konya Yöre Gecesi, Kayseri Yöre Gecesi, Malatya Yöre Gecesi, Üsküp Yöre Gecesi ve Ardahan Yöre Gecesi, Motif'li gençlerin özverili çalışmaları ile gerçekleşti. Gençlerin hazırladıkları yöre oyunları, yöre yemekleri ve muhteşem türküler, yöre gecesinin coşkusuna coşku kattı. Birlik, beraberlik, dayanışma ve paylaşımın önemli göstergelerini bir arada barındıran yöre gecelerimize sizlerde davetlisiniz.

MOTİF, Geleneksel Gençlik Şöleni Organizasyonunda...

Bağcılar Belediyesi tarafından 8.si düzenlenen Geleneksel Gençlik Şöleni Ödül Töreni organizasyonu 23 Ekim 2009 Cuma günü Bağcılar Olimpik Spor Kompleksi'nde gerçekleşti.

Bağcılar Belediyesi tarafından organizasyona davetli olarak katılan Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü Halk Oyunları Ekipleri sergiledikleri farklı bölgelerin halk oyunları performanslarından oluşan kolaj sunumları ile izleyicilerden büyük ilgi gördü. Binlerce misafirin iştirak ettiği organizasyonda, alkışları ile bizleri onurlandıran devlet büyüklerimize ve halkımıza şükranlarımızı sunarız.